

Hoofdstuk 1. Inleiding

1.1. Aanleiding en doel project

Walcheren behoort tot die gebieden in Zeeland waar recreatie en toerisme al lang geleden tot ontwikkeling is gekomen. Al aan het einde van de vorige eeuw ontwikkelden zich badplaatsen, die aanvankelijk alleen voor de elite waren bestemd, maar die vanaf de jaren '50 grote groepen toeristen aantrokken en daarmee de aanzet gaven tot een sterke groei van recreatie en toerisme. Deze toeristische ontwikkeling werd gestimuleerd door de combinatie van een aantrekkelijk landschap, zandstranden, badplaatsen, open wateren, cultuurhistorisch waardevolle steden en de Deltawerken. De verblijfs- en dagrecreatieve sector is van grote betekenis voor de economie en werkgelegenheid op Walcheren en voor de instandhouding van het voorzieningenniveau in de kleine kernen.

Door de vroege ontwikkeling van de toeristische sector treedt nu plaatselijk veroudering van het aanbod op. Uit onderzoek blijkt dat het verblijfsrecreatieve product op Walcheren zich te eenzijdig heeft ontwikkeld en onvoldoende inspeelt op de behoefte van de consument naar meer kwaliteit en differentiatie van voorzieningen. De sector is onvoldoende in staat in te spelen op zich wijzigende marktomstandigheden - Walcheren richt zich met name op strandvakanties - met alle gevolgen van dien voor het rendement van bedrijven en investeringen in verbetering en vernieuwing. Bij ongewijzigd beleid zal dit proces van veroudering zich doorzetten en tezamen met het beperkte vermogen van de toeristische sector om in te spelen op veranderingen in de marktomstandigheden leiden tot een aantasting van de huidige (nog sterke) marktpositie. Een afkalving van de economische positie van de toeristische sector zal niet zonder gevolgen blijven voor de werkgelegenheid op Walcheren. De mogelijkheden voor andere sectoren om de rol van "banenmotor" over te nemen zijn beperkt, omdat de agrarische sector in betekenis afneemt en in de industriële sector niet of nauwelijks groei valt te verwachten. Alleen de dienstensector laat een groei van de werkgelegenheid zien.

Anderszijds is de groei van de toeristische sector niet zonder gevolgen gebleven voor de omgevingsfactoren als infrastructuur, natuur en landschap. De expansie van recreatie en toerisme heeft de omvang van de automobiliteit sterk doen toenemen, hetgeen nadelige gevolgen heeft voor het woon- en verblijfsklimaat voor inwoners en recreanten, de verkeersveiligheid en de bereikbaarheid van toeristisch-recreatieve bestemmingen. De toeristisch-recreatieve ontwikkeling heeft ook een negatieve invloed op de kwaliteit van natuur en landschap gehad. Met name in het kustgebied is tijdens het vakantie seizoen sprake van een hoge recreatieve druk op natuurgebieden, terwijl de landschappelijke inpassing van recreatie-bedrijven in een aantal gevallen voor verbetering

vatbaar is. Aanpak van deze knelpunten is voor het herstructureringsproces van groot belang, omdat voor de recreant de omgevingskwaliteiten steeds belangrijker worden bij het bepalen van het reisdoel. Zon, zee en strand zijn niet langer voldoende.

De hiervoor geschetste problematiek is de aanleiding om in het streekplan 1997 de regio Walcheren aan te duiden als toeristisch-recreatieve herstructureringszone. Deze aanduiding moet uitmonden in een samenhangende - op uitvoering gerichte - toekomstvisie, die is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- het veilig stellen van de sociaal-economische positie van recreatie en toerisme voor Walcheren;
- een verbreding van het dagrecreatieve aanbod op Walcheren ter realisering van de gewenste seizoenverlenging;
- de realisering van voorzieningen ten behoeve van plattelandstoerisme;
- verbetering van de bestaansmogelijkheden van de overwegend kleinschalige agrarische bedrijven;
- het waarborgen van een goede bereikbaarheid van Walcheren voor verblijfs- en dagrecreanten, verbetering van de bereikbaarheid van toeristisch-recreatieve bestemmingen per fiets en openbaar vervoer, en het beheersen van de automobiliteit in verblijfs- en woongebieden;
- een verdere versterking van de landschappelijke kwaliteit van Walcheren ter behoud van de toeristisch-recreatieve potenties;
- het verminderen van de recreatieve druk op zowel bestaande als nog te realiseren natuurgebieden.

Voor de daadwerkelijke totstandkoming van de herstructurering is het van belang dat deze toekomstvisie gedragen wordt door alle bij dit project betrokken overheden en belangenorganisaties. De visie dient te zijn gericht op daadwerkelijke uitvoering van de voorgestelde verbeteringsmaatregelen en zal inzicht moeten bieden in de inzet van middelen en instrumenten om dit te bereiken. Gekozen is voor de projectnaam "Walcheren 2000+".

1.2 Relatie met streekplan en status van de regiovisie

In het streekplan is een groot gedeelte van Walcheren aangeduid als recreatieve herstructureringszone. In

deze gebieden ligt het accent op kwaliteitsverbetering¹ en productdifferentiatie² van het bestaande toeristisch-recreatieve aanbod. Daarvan zijn alleen ontwikkelingen in de hotelsector uitgezonderd. Gelet op de nog beperkte hotelcapaciteit en positieve invloed op de gewenste seizoenverlenging zijn ook in herstructureringsgebieden nog nieuwe vestigingen mogelijk. Uitwerking van het beleid voor hotels zal plaatsvinden in deze toekomstvisie.

Kwaliteitsverbetering en productdifferentiatie zal tot extra ruimteclaims leiden. Verruiming van de oppervlakte per standplaats, verbetering van de landschappelijke inpassing, uitbreiding van het voorzieningenniveau e.d. kost extra ruimte. Sanering van het aantal eenheden kan ertoe leiden dat een rendabele exploitatie van het verblijfsrecreatieve bedrijf niet langer mogelijk is. Het streekplan geeft aan dat het extra ruimtebeslag in relatie dient te staan met de kwaliteitsverbeterings-problematiek in de betreffende regio, doch niet meer mag beslaan dan 20% van de oppervlakte per 1-1-1997 van de bestaande verblijfsrecreatieve bedrijven. Uitgangspunt is dat het totale aantal verblijfseenheden globaal op het huidige niveau wordt gehandhaafd. Een beperkte uitbreiding van het aantal eenheden is mogelijk indien dit noodzakelijk is voor kwaliteitsverbetering of productdifferentiatie of ter geleiding van saneringssituaties.

De regio Walcheren is in het streekplan eveneens aangeduid als ontwikkelingszone plattelandstoerisme, waarbij de mogelijkheden voor plattelandstoerisme in het agrarisch gebied zich beperken tot dagrecreatieve voorzieningen. Gelet op het restrictieve beleid voor uitbreiding van de recreatieve sector worden er vooralsnog geen mogelijkheden geboden voor een verblijfsrecreatieve ontwikkeling in het agrarisch gebied. Deze beleidslijn kan worden heroverwogen, zodra het beleid voor de herstructurering dusdanig is uitgekristalliseerd dat ook de recreatieve sector weer een reëel perspectief is geboden.

In het bij het streekplan behorende uitvoeringsprogramma is aangegeven dat de provincie het initiatief zal nemen tot het initiëren van een gebiedsgericht project voor dit gebied.

Hoofdstuk 4 van deze visie krijgt de formele status van uitwerking van het streekplan als bedoeld in artikel 4a, lid 10 van de Wet op de ruimtelijke ordening. Voor de streekplanuitwerking is geen wettelijke procedure voorgeschreven. Het streekplan geeft aan dat Gedeputeerde Staten niet tot vaststelling van de streekplanuitwerking overgaan, dan nadat hierover de Provinciale Planologische

¹ Het streekplan hanteert daarvoor als definitie: "Onder kwaliteitsverbetering wordt verstaan:

- aanpassingen die inspelen op de voorkeuren van de recreant en leiden tot een hogere kwalificatie van het betreffende bedrijf;
- een verbetering van de landschappelijke inpassing van een bedrijf;
- een verbetering van de milieuhygiëne en veiligheid op een bedrijf."

² Daarvoor geeft het streekplan de volgende definitie: "Het verkrijgen van een productaanbod, doorgaans gericht op specifieke doelgroepen, dat zich wezenlijk onderscheidt van het overige aanbod in de concentratie of zone."

Commissie en de Statencommissie voor Ruimtelijke Ordening, Milieu en Water is gehoord. De procedure voorziet tevens in de mogelijkheid tot inspraak voor de burger. Een streekplanuitwerking kan geen concrete beleidsbeslissingen bevatten en is derhalve niet vatbaar voor bezwaar en beroep.

1.3 Centrale thema's

Het centrale thema in het streekplan voor de toekomst van Zeeland vormt de versterking van de ruimtelijke kwaliteit van de provincie Zeeland met het oog op:

- de vergroting van de werkgelegenheid als primaire factor voor de vitaliteit van de provincie en het welzijn van de inwoners;
- het behoud en de versterking van de karakteristieke Zeeuwse omgevingskwaliteiten van rust, schoon, ruimte en groen.

Vanuit deze centrale doelstelling zijn een aantal kernpunten te onderscheiden, die de leidraad vormen voor de uitvoering van het streekplan. Voor de regiovisie Walcheren 2000+ zijn daarbij de volgende kernpunten van belang:

- Gestreefd wordt naar het veilig stellen van de economische positie van de toeristisch-recreatieve sector door het bieden van ruimte voor kwaliteitsverbetering en ontwikkeling en door vernieuwing, verbreding en versterking van het toeristische product.
- Het mobiliteits- en verkeersveiligheidsbeleid wordt gericht op het duurzaam vergroten van de verkeersveiligheid, het oplossen van knelpunten in de bereikbaarheid en beperking van de groei van de automobiliteit.
- Ingezet zal worden op de begeleiding en stimulering van de noodzakelijke veranderingsprocessen in het landelijk gebied, waarbij gestreefd wordt naar het in stand houden en verder ontwikkelen van de agrarische productiefunctie en het versterken van de agrarische productiestructuur.
- De kwaliteit van de het landelijk gebied en de Deltawateren zal worden versterkt door de (verdere) ontwikkeling van de Ecologische Hoofdstructuur en het karakteristieke Zeeuwse landschapspatroon.

Als algemene leidraad bij de uitvoering van het streekplan geldt dat gestreefd moet worden naar een duurzame ruimtelijke ontwikkeling. Dit abstracte streven wordt in het streekplan onderscheiden in drie aspecten, te weten "voorkom verspilling", "bescherm het onvervangbare" en "ontwikkel duurzaam ruimtegebruik".

Gebiedsgerichte projecten als het project Walcheren 2000+ zijn een belangrijk instrument voor de ontwikkeling van duurzaam ruimtegebruik. Via gebiedsgerichte projecten kunnen functies worden geoptimaliseerd en conflicten tussen functies worden verminderd. Tegen de

achtergrond van het begrip duurzaamheid gaat het daarbij om een ontwikkeling waarbij:

- perspectief wordt geboden aan de verschillende economische functies in het gebied, te weten de toeristisch-recreatieve sector en de agrarische sector;
- de ecologische waarden in het gebied worden behouden en waar mogelijk verder versterkt;
- knelpunten ten aanzien van de leefbaarheid van het gebied en de beleving van de omgeving door inwoners en toeristen worden verminderd.

1.4 Afstemming met Ruimtelijk plan stedelijk gebied Walcheren 2010 en herstructureringsproject Veerse Meer

Voor de regio Walcheren zijn meerdere streekplanuitwerkingen in voorbereiding. Naast het herstructureringsproject Walcheren 2000+ zijn dit de streekplanuitwerking voor het Stadsgewest Vlissingen/Middelburg, vormgegeven in het Ruimtelijk plan stedelijk gebied Walcheren 2010, en het eind 1999 te starten herstructureringsproject Veerse Meer. Dit laatste project heeft betrekking op die gedeelten van Walcheren, Noord-Beveland en Zuid-Beveland die in directe relatie staan met het Veerse Meer.

Het Ruimtelijk plan stedelijk gebied Walcheren 2010 heeft vooral betrekking op de aspecten bedrijvigheid, wonen en voorzieningen. Accent in het project Walcheren 2000+ ligt op de kwaliteitsverbetering van de toeristische sector in relatie tot de landschappelijke en recreatieve ontwikkelingen en de ontsluiting van het kustgebied. Beide streekplanuitwerkingen zijn grotendeels complementair ten opzichte van elkaar.

Overeenkomsten tussen beide projecten liggen er op het gebied van de toeristische infrastructuur in het Stadsgewest Vlissingen/Middelburg en het versterken van de groenstructuur in de geleidingszone tussen beide steden. Tevens worden in het kader van het herstructureringsproject Walcheren 2000+ de plannen tot verbetering van de in het stadsgewest aanwezige recreatiebedrijven beoordeeld.

In de regiovisie Walcheren 2000+ zal, aanvullend ten opzichte van de streekplanuitwerking voor het Stadsgewest Vlissingen/Middelburg worden ingegaan op de aspecten natuur- en landschapsontwikkeling, ontwikkelingsmogelijkheden verblijfsrecreatie en ontwikkelingsmogelijkheden dagrecreatie.

Eind 1999 zal een begin worden gemaakt met het gebiedsgericht project Veerse Meer, waarbij een integrale visie voor het Veerse Meer gebied zal worden opgesteld. Deze visie zal mede betrekking hebben op dat deel van Walcheren dat aan het Veerse Meer is gelegen.

Bij de begrenzing van het gebied waarop de regiovisie Walcheren 2000+ van toepassing is, is gekozen voor het gebied ten westen van het Kanaal door Walcheren, inclusief het gehele stedelijke gebied van Walcheren. Het gebied rondom Arnemuiden blijft in de regiovisie Walcheren 2000+ buiten beschouwing. Geografisch vormt dit een logisch afgerond gebied, terwijl het stedelijk gebied op Walcheren mede bepalend is voor het toeristisch-recreatieve product van Walcheren en een belangrijke functie vervult voor recreanten die in de recreatieconcentraties aan de kust verblijven.

Deze gebiedskeuze maakte het mogelijk voor de gehele regio Walcheren onderzoek te doen naar de ontwikkeling van de recreatie, het landschap, plattelandstoerisme en de infrastructuur. Van deze onderzoeksresultaten kan in het herstructureringsproject Veerse Meer opnieuw gebruik worden gemaakt.

Voor recreatiebedrijven op Walcheren die zijn gelegen aan de Veerse Meerkust geldt dat het proces van kwaliteitsverbetering en productdifferentiatie - en de vraag in hoeverre hiervoor een ruimtelijke uitbreiding en/of capaciteitsuitbreiding aanvaardbaar is - in het kader van het gebiedsgerichte project Veerse Meer gestalte zal moeten krijgen. Ingeval zich daarbij de noodzaak tot verplaatsing van recreatiebedrijven zou voordoen dient daarvoor in het Veerse Meer gebied een compensatie-locatie te worden aangewezen.

Voor agrarische bedrijven die gebruik willen maken van de mogelijkheden om in het kader van plattelandstoerisme voorzieningen te realiseren geldt dat alle bedrijven die zijn gelegen binnen de begrenzing van het project Walcheren 2000+ hiertoe initiatieven kunnen indienen. Er is geen reden agrarische bedrijven die in de nabijheid van het Veerse Meer zijn gelegen hiervan uit te zonderen.

1.5 Projectstructuur

Voor het herstructureringsproject Walcheren 2000+ is een projectplan opgesteld, dat o.a. voorziet in het instellen van een projectstructuur. Deze bestaat uit een stuurgroep onder voorzitterschap van de gedeputeerde voor ruimtelijke ordening, waarin partijen op bestuurlijk niveau vertegenwoordigd zijn, en een ambtelijke projectgroep. In de stuurgroep vindt de aansturing en besluitvorming over het project plaats. Daarnaast heeft de stuurgroep tot taak het creëren van draagvlak bij de betrokken overheden en instanties en het zorg dragen voor de doorwerking van het te formuleren beleid via middelen en instrumenten die de verschillende overheden en instanties ter beschikking staan. De volgende partijen hebben in de stuurgroep zitting:

- gemeente Veere
- gemeente Middelburg
- gemeente Vlissingen
- provincie Zeeland
- waterschap Zeeuwse Eilanden
- Dienst Landelijk Gebied
- Kamer van Koophandel Zeeland
- Recron-Walcheren
- Horeca Nederland
- Vekabo-Walcheren
- ZLTO, afdeling Walcheren
- Zeeuwse Milieu Federatie

De ambtelijke voorbereiding vindt plaats in een projectgroep, samengesteld uit vertegenwoordigers van dezelfde organisaties. De projectleiding en het secretariaat berusten bij de provincie. De individuele projectgroepen hebben een spilfunctie in de communicatie tussen het project en de organisatie die zij vertegenwoordigen. De projectgroep is collectief verantwoordelijk voor de projectresultaten.

Voor het aanleveren van de bouwstenen ten behoeve van de regiovisie zijn werkgroepen in het leven geroepen die verantwoordelijk zijn voor het leveren van sectorale adviezen ten aanzien van de aspecten verblijfsrecreatie, plattelandsontwikkeling, landschap/natuur/water en recreatiemobiliteit. Voor de advisering over en begeleiding van de communicatie van dit project is een werkgroep communicatie gevormd. Voor de aansturing van deze werkgroepen is een kernteam in het leven geroepen.

1.6 Discussienotitie Koersbepaling

Ter voorbereiding van de regiovisie is op 15-12-1998 door de Stuurgroep de "Discussienotitie t.b.v. koersbepaling Walcheren 2000+" vastgesteld, waarin de belangrijkste beleidsvragen voor het project zijn aangegeven en een

tweetal scenario's zijn uitgewerkt. In beide scenario's staat de verbetering van de kwaliteit van de toeristische sector op Walcheren centraal. In het scenario "Versterking kwaliteiten rust en ruimte" wordt het accent gelegd op het behoud en versterking van de omgevingskwaliteiten rust, ruimte en groen. Aan de toeristisch-recreatieve sector worden beperkte groeimogelijkheden geboden. Verbreding van de agrarische sector krijgt gestalte via agrarisch natuur- en landschapsbeheer en dagrecreatieve vormen van plattelandstoerisme. Het scenario "Economie en ecologie in samenhang" stelt een samenhangende ontwikkeling van economie en ecologie centraal. Dit scenario gaat uit van de groeikansen voor de toeristisch-recreatieve sector en de mogelijkheden die daarmee ontstaat voor een verdere versterking van het Walcherse landschap. Er worden kansen gezien voor ontwikkeling van plattelandstoerisme, waarbij zowel dagrecreatieve als verblijfsrecreatieve vormen mogelijk zijn.

Deze discussienotitie vormde de basis voor overleg met de bij dit project betrokken partijen. De ingekomen reacties hebben geleid tot de nota "Koersbepaling Walcheren 2000+", waarin de hoofdlijnen voor de inhoud van de regiovisie zijn aangegeven. In deze nota is gekozen voor een koers die in hoofdzaak is gebaseerd op het scenario "Versterking kwaliteiten rust en ruimte", waarbij voor de ontwikkeling van plattelandstoerisme - naast dagrecreatie - ook beperkte mogelijkheden worden geboden voor verblijfsrecreatieve voorzieningen.

1.7 Leeswijzer

De opbouw van de regiovisie is als volgt. In hoofdstuk 2 wordt, naast een algemene beschrijving van het gebied, een overzicht gegeven van de uitgangspunten voor de regiovisie. Daarbij wordt aangegeven met welk beleid van andere overheden rekening dient te worden gehouden bij het bepalen van de ontwikkelingsmogelijkheden.

Hoofdstuk 3 is sectoraal opgebouwd, waarbij per thema de knelpunten worden geanalyseerd en de mogelijke oplossingsrichtingen worden verkend.

In hoofdstuk 4 vindt de integratie plaats van de ontwikkelingsmogelijkheden die in hoofdstuk 3 per thema zijn uitgewerkt. Daarbij wordt aangegeven welke keuzes zijn gemaakt en welke overwegingen daarbij een rol hebben gespeeld. Tot slot bevat dit hoofdstuk een uitwerking per deelgebied, waarin de ontwikkelingsmogelijkheden worden aangegeven. Hoofdstuk 4 van deze regiovisie heeft tevens de status van streekplanuitwerking en is als zodanig vastgesteld door GS d.d. 21 november 2000.

Tot slot is aan de regiovisie een uitvoeringsprogramma toegevoegd, waarin de uitvoeringsacties zijn beschreven die erop zijn gericht zijn belangrijke elementen uit in de regiovisie ook daadwerkelijk te realiseren.

Hoofdstuk 2. Gebiedsbeschrijving

2.1 Begrenzing gebied en huidig ruimtegebruik

In het streekplan is op kaart 5.1 indicatief een deel van Walcheren aangeduid als recreatieve herstructureringszone. Dit betreft het gedeelte ten westen van het Kanaal door Walcheren, uitgezonderd het stedelijk gebied Vlissingen/Middelburg en het kustgebied langs het Veerse Meer. Bij de start van het herstructureringsproject is ervoor gekozen een wat groter gebied als uitgangspunt te hanteren, waarbij het projectgebied aan de oostzijde wordt begrensd door het Veerse Meer, het kanaal en de N254, aan de noord-, west- en zuidzijde door de Noordzeekust. Deze keuze is ingegeven door de overwegingen dat dit gebied geografisch één geheel vormt en de problematiek op het gebied van landschap, infrastructuur en landbouw zich niet tot delen van Walcheren beperkt. Ook leek het verstandig zoveel mogelijk aan te sluiten op de begrenzing van het ruilverkavelingsplan voor Walcheren, teneinde de (beperkte) mogelijkheden om bij de uitvoering van de regiovisie gebruik te kunnen maken van het ruilverkavelingsproces niet verder te beperken.

Binnen het herstructureringsgebied zijn op basis van de aanwezige functies de volgende deelgebieden te herkennen:

Kustgebied

De toeristisch-recreatieve ontwikkelingen hebben zich met name in het kustgebied voorgedaan, waarbij concentraties van intensieve vormen van recreatie en toerisme zijn ontstaan (Vrouwenpolder, Oostkapelle, Domburg, Westkapelle, Zoutelande, Groot-Valkenisse, Dishoek-Westduin en Vlissingen) die onderling worden gescheiden door scheidende zones. Deze scheidende zones zijn veelal vrij van bebouwing en dragen door hun landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarden bij aan de aantrekkelijkheid van het kustgebied.

De snelle ontwikkeling van de verblijfsrecreatieve sector, waardoor deze nu één van de belangrijkste sectoren binnen de economie van Walcheren vormt, heeft zich voorgedaan tot eind 1992. In december 1992 is het Provinciaal beleidsplan voor recreatie en toerisme "Recreatie en toerisme in evenwicht" vastgesteld, dat een belangrijke beleidswijziging ten opzichte van het toen geldende provinciale beleid inhield. Van een beleid gericht op het opheffen van het kwantitatieve tekort aan accommodatie werd overgegaan op een beleid van kwaliteitsverbetering en productdifferentiatie. Voor het Noordzee-kustgebied betekende dat, dat geen medewerking meer werd verleend aan de totstandkoming van nieuwe complexen van verblijfsrecreatie, met uitzondering van initiatieven die in de pijplijn zaten. Daarbij werd een uitzondering gemaakt voor de ontwikkeling van hotelaccommodatie, gelet op de nog beperkte capaciteit en het feit dat de hotel-sector zich niet

uitsluitend op de toeristische markt richt. In de periode na 1992 zijn op basis hiervan het complex Kustlicht II en een hotel nabij Vrouwenpolder tot stand gekomen. In het in september 1997 vastgestelde streekplan is voorts een uitzondering gemaakt voor de draagvlakverbreding van Hof Domburg. Ter instandhouding van de elk-weer-voorziening bij dit complex is hier een uitbreiding van het aantal recreatiewoningen gerealiseerd.

In de noordwestelijke kustzone (Domburg-Vrouwenpolder) wordt het karakter van het gebied bepaald door de aanwezigheid van belangrijke natuur- en landschapswaarden - het gebied De Manteling is in 1988 aangewezen als natuurmonument in het kader van de Natuurbeschermingswet - in combinatie met verblijfsrecreatie die op enige afstand van de kust is gelegen. Het zuidwestelijk kustgebied (Vlissingen-Westkapelle) wordt gekenmerkt door verblijfsrecreatie die direct aan de kust is gesitueerd. De aanwezige duin- en bosgebieden zijn relatief smal en worden doorsneden door de aanwezige recreatieconcentraties. Dit kustgebied heeft een belangrijke functie in de opvang van dagrecreanten, zowel van buiten de regio Walcheren als vanuit de steden Vlissingen en Middelburg.

Het gebied tussen Westkapelle en Domburg heeft, door het vrijwel ontbreken van bebouwing en het zeer open karakter van het gebied, een functie als geleidingszone. De duingebieden bij Biggekerke en in Oranjezon hebben lange tijd een functie voor de waterwinning vervuld. Inmiddels is het oppompen van drinkwater in beide gebieden gestaakt; ze hebben uitsluitend nog een functie als reservegebied voor de waterwinning. Beide gebieden zijn aangewezen als grondwaterbeschermingsgebied. Op basis van de verschillende functies en (landschappelijke) kenmerken kunnen binnen het kustgebied een drietal verschillende zones worden onderscheiden, te weten:

1. het kustgebied tussen Vlissingen en Westkapelle, het zuidwestelijk kustgebied;
2. het kustgebied tussen Westkapelle en Domburg, het "wegelingegebied";
3. het kustgebied tussen Domburg en Vrouwenpolder, het noordwestelijk kustgebied.

De duinen en - ter plaatse van de kustgedeelten bij Vlissingen, Zoutelande en Westkapelle - dijken hebben primair een zeewerende functie. Het waarborgen van de veiligheid van het achterland tegen overstromingen is in overwegende mate bepalend bij de vraag of nieuwe functies en ontwikkelingen in de waterkeringszone aanvaardbaar zijn. Dit vertaalt zich ook in de bestemming van het zeeweringsgebied in bestemmingsplannen, waar de waterstaatkundige functie ten opzichte van andere functies

steeds primair wordt geacht. Tot de waterkeringszone³ behoren:

1. De kernzone die de feitelijke waterkering omvat, bestaande uit het dijklichaam of het duin.
2. De beschermingszone, die een tweeledige functie heeft. Enerzijds garandeert deze zone de stabiliteit van de feitelijke waterkering. Anderzijds wordt in deze zone ruimte gereserveerd voor een toekomstige verzwaring.
3. De buitenbeschermingszone die dient om bepaalde activiteiten, die potentiële risico's voor de waterkering met zich mee kunnen brengen, ook op grotere afstand te kunnen reguleren.

Voor de kustzone is thans nieuw rijksbeleid in voorbereiding. De interdepartementale voorstudie "Kust op koers" vormt de basis voor een nationale discussie over het in de toekomst te voeren beleid voor de kustzone. De resultaten van deze dialoog zullen worden meegenomen in de komende rijksnota's die te maken hebben met de kust. Het kustgebied wordt voor het autoverkeer in hoofdzaak direct ontsloten via de provinciale wegen; de N287 voor het noordwesten en de N288 voor het zuidwesten van Walcheren, en de N663 voor Veere en omgeving. De Rijksweg N57 ontsluit het noorden van Walcheren. Verspreid in het kustgebied liggen grotere en kleinere parkeerterreinen. Tijdens de zomermaanden staat als gevolg van de automobiliteit het woon- en verblijfsklimaat in delen van het kustgebied onder druk. De buslijnen 52, 53, 54, 56 en 104 zorgen voor de verbinding van het kustgebied met het stedelijk gebied en anderen delen van Zeeland en Nederland.

In het kustgebied wordt in het voor- en naseizoen en de zomer veel gefietst. Het gebied heeft verschillende fietsvoorzieningen zoals fietspaden, routebewegwijzering en fietsenstallingen.

Middengebied

Het middengebied heeft een sterk agrarisch karakter en wordt gekenmerkt door relatief kleinschalige agrarische bedrijven⁴ met een gemiddelde bedrijfsgrootte van 24,7 ha⁵. In hoofdzaak betreffen het akkerbouwbedrijven (53% van het aantal bedrijven, 59% van de oppervlakte cultuurgrond); een tweede belangrijk bedrijfstype is de rundveehouderij (zowel melkvee als mestvee). Intensieve vormen van landbouw als glastuinbouw en intensieve veehouderij komen slechts op zeer beperkte schaal voor. Binnen de akkerbouw-sector bestaat de noodzaak tot een verdere schaalvergroting, zodat het agrarisch bedrijf ook in de toekomst kan voorzien in een gezinsinkomen. Uit het Landbouwwontwikkelingsplan voor Walcheren blijkt dat een groot aantal akkerbouwers tot schaalvergroting

³ Hierbij is uitgegaan van de Keur Waterkeringszorg van het Waterschap Zeeuwse Eilanden, die begin 2000 in werking zal treden.

⁴ Er zijn in de gehele regio Walcheren 690 agrarische bedrijven aanwezig, waaronder 366 akkerbouwbedrijven met een gemiddelde omvang van ca 21 ha.

⁵ Zie Landbouwwontwikkelingsplan Walcheren d.d. februari 1999.

wil overgaan. Door de grote druk op de grondmarkt en de verwachting dat het aantal agrarische bedrijven dat op middellange termijn wordt beëindigd gering zal zijn, zal slechts een beperkt aantal bedrijven dit proces van schaalvergroting kunnen doormaken. Dit noodzaakt tot intensivering of ontwikkeling van niet-agrarische activiteiten. Een groot aantal agrariërs beschikt thans al over niet-agrarische neveninkomsten. De functie verblijfsrecreatie ontbreekt in het middengebied, met uitzondering van mini-campings bij agrarische bedrijven en enkele kampeerbedrijven die buiten de recreatieconcentraties zijn gelegen. Voor agrarische bedrijven vormt de recreatie een belangrijke bron van neveninkomsten.

Het middengebied is van groot belang voor het toeristisch-recreatieve product Walcheren, terwijl het in belangrijke mate bijdraagt aan het aantrekkelijke woonklimaat op Walcheren. Recreanten en inwoners waarderen de dagrecreatieve mogelijkheden die dit gebied biedt (wandelen, fietsen, skeeleren, ruiterroutes, bezienswaardigheden). De dagrecreatieve attracties die op beperkte schaal zijn ontstaan (imkerij Poppendamme, zijdemuseum, exposities Kapel van Hoogelande, Zeeuws Biologisch Museum) vallen op door hun hoge bezoekersaantallen.

In landschappelijk opzicht valt in het middengebied het onderscheid tussen poelgronden en kreekruggen op. De kreekruggen, restanten van voormalige geulen met een zandige ondergrond, zijn hoger gelegen dan de poelgron-

den waar door het inklinken van het aanwezige veen een daling van de bodem is opgetreden. De hoofdwegen en bebouwing zijn geconcentreerd op de kreekruggen. De poelgebieden worden gekenmerkt door openheid en het grotendeels ontbreken van bebouwing. Sinds de jaren '50 is in deze poelgebieden, door verbeterde mogelijkheden tot ontwatering, wel een toename van agrarische bebouwing opgetreden. Tevens zijn in enkele gevallen dorpsuitbreidingen gerealiseerd op de grens tussen poelgebied en kreekrug. De scherpe begrenzing tussen poelgebieden en kreekruggen is daardoor in de loop van de tijd vervaagd. Tot het agrarisch middengebied wordt ook het gebied rondom de kern Ritthem gerekend. Dit tussen het stedelijk gebied en het zeehaven- en industrieterrein Vlissingen-Oost ingeklemde gebied heeft thans in hoofdzaak een agrarische functie. Het gebied Rammekenshoek heeft een natuurfunctie; dit krekengebied rondom het voormalige fort Rammekens is na de inundatie van Walcheren grotendeels ingeplant met bos. In het kader van het herstel van natuurwaarden die, als gevolg van de verdiepingsmaatregelen, in de Westerschelde verloren gaan wordt in het gebied aansluitend aan het natuurgebied Rammekenshoek een natuurontwikkelingsproject voorbereid.

Het woon- en verblijfsklimaat van het middengebied wordt aangetast door het sluipverkeer dat van de landbouwwegen in dit gebied gebruik maakt.

Stedelijk gebied

Voor de ontsluiting van Walcheren speelt het stedelijk gebied een grote rol. Verkeer vanaf de A58 dat het noordwesten en noorden van Walcheren als bestemming heeft moet gebruik maken van de kanaalovergangen in Middelburg. Verkeer met de bestemming zuidwest-Walcheren moet gebruik maken van de kanaalovergangen in Middelburg en Vlissingen. In de zomermaanden en met hoogtijdagen leidt dit regelmatig tot opstopping van het verkeer en aantasting van het woon- en verblijfsklimaat. Het stedelijk gebied van Vlissingen en Middelburg vervult een centrumfunctie voor Walcheren. Het merendeel van de inwoners van Walcheren woont in één van beide steden. Door de aanwezigheid van regionale voorzieningen vervullen beide steden een centrumfunctie voor de gehele regio Walcheren. Industrie en dienstensector, die samen met de recreatieve sector de voornaamste bron van werkgelegenheid vormen, zijn in het stadsgewest geconcentreerd. Daarnaast is het stedelijk gebied een aantrekkelijke (slechtweer-)bestemming voor toeristen en recreanten. Het stedelijk gebied is daarmee van groot belang voor de Zeeuwse economie.

Begrenzing deelgebieden

In hoofdstuk 2 is aangegeven dat op Walcheren verschillende deelgebieden kunnen worden onderscheiden die naar functie en landschappelijke kenmerken sterk van elkaar verschillen. Bij het formuleren van het ruimtelijk beleid en het aangeven van de gewenste ontwikkelingsmogelijkheden dient dit onderscheid te worden aangehouden. Deelgebieden die worden onderscheiden zijn:

1. Het kustgebied, dat is opgedeeld in:
 - het zuidwestelijk kustgebied: het kustgebied van Westkapelle (inclusief de kern Westkapelle) tot het stedelijk gebied van Vlissingen;
 - het “wegelingengebied”: de kuststrook tussen Westkapelle en Domburg;
 - het noordwestelijk kustgebied: het kustgebied van Domburg tot de Veerse Dam;
2. stedelijk gebied: het stedelijk gebied van de kernen Middelburg en Vlissingen;
3. middengebied: het agrarische hart van Walcheren dat buiten de kustzone en het stedelijk gebied is gelegen, inclusief het historische stadje Veere en het gebied rondom de kern Ritthem.

Voor de verschillende deelgebieden wordt een begrenzing aangehouden, zoals aangegeven in figuur 1. Vanuit een oogpunt van uniformiteit is voor de kustzone dezelfde begrenzing aangehouden als in de Beleidsvisie kleinschalig kamperen van de gemeente Veere. Voor het stedelijk gebied is de grens van de stedelijke bebouwing, inclusief de tussen Vlissingen en Middelburg gelegen geleidingszone, aangehouden.

2.2 Relatie met bestaand beleid

Op de verschillende overheidsniveaus is het laatste decennium beleid geformuleerd dat relevant is voor de regiovisie Walcheren 2000+. Hierna wordt een korte opsomming gegeven van het relevante beleidskader van rijk, provincie en de Walcherse gemeenten. Voor een meer uitgebreide uiteenzetting van de inhoud van de verschillende beleidsdocumenten wordt verwezen naar bijlage 1.

Rijksbeleid

Op rijksniveau is een aantal beleidsdocumenten van belang, zoals de VINEX, het Natuurbeleidsplan (NBP), het Nationaal milieubeleidsplan plus en de 4e Nota waterhuishouding. Ook de verschillende structuurschema's als het Structuurschema Groene Ruimte en het Tweede Structuurschema Verkeer en Vervoer (SVV-II) en tot slot het Ruilverkavelingsplan voor Walcheren zijn mede bepalend voor de regiovisie.

Beschrijving van de belangrijke onderdelen van de VINEX, het Natuurbeleidsplan (NBP), het SVV-II en het Nationaal milieubeleidsplan “plus”, alsmede het Structuurschema Groene Ruimte is hier minder relevant, omdat deze een vertaling hebben gekregen in het streekplan.

De 4e Nota waterhuishouding hanteert als centrale doelstelling het creëren van een veilig en goed bewoonbaar land met gezonde en duurzame watersystemen. Teneinde dit doel te bereiken wordt meer samenhang tussen het waterbeleid en de andere relevante beleidsvelden bepleit.

Het Ruilverkavelingsplan voor Walcheren, dat in december 1993 door Gedeputeerde Staten is vastgesteld, richt zich primair op het verbeteren van de agrarische productiestructuur.

Provinciaal beleid

Op provinciaal niveau zijn met name van belang het streekplan Zeeland, het Milieubeleidsplan “Kerend Tij Twee” en het provinciale Waterhuishoudingsplan 1993-1997.

Het streekplan en het milieubeleidsplan leggen beide het accent op een duurzame ruimtelijke ontwikkeling. Bij paragraaf 2.2 is hierop reeds ingegaan.

Het Waterhuishoudingsplan 1993-1997 kent voor de regio Walcheren geen gebiedsgericht beleid, zoals dat wel het geval is voor delen van Schouwen-Duiveland en Zeeuwsch-Vlaanderen. Wel worden hierin sectorale doelstellingen geformuleerd voor de op Walcheren aanwezige duingebieden, kreekruggen en poelgebieden.

De Beheersvisie Natuurmonument Manteling van Walcheren beschrijft de gewenste ontwikkeling van het natuurmonument vanuit een oogpunt van natuurbeleid. De visie gaat met name in op het treffen van inrichtingsmaatregelen, richtlijnen voor het beheer en het bieden van een kader voor handhaving van wetgeving.

Het Provinciaal Sociaal-economisch Beleidsplan 1998-2002 schetst voor de agrarische sector het dilemma dat een oplossing dient te worden gevonden voor de milieuproblemen, zonder dat dit ten koste gaat van de economische marktpositie. Naast agrarische ontwikkelingsmogelijkheden (grondgebonden melkveehouderij, glastuinbouw, streekeigen producten, biologische landbouw) worden mogelijkheden gezien voor verbreding van de landbouw door toevoeging van niet-agrarische functies (agrarisch natuurbeheer, plattelandstoerisme, zorgfuncties, windenergie, mariene cultures).

Voor de sector recreatie en toerisme wordt gewezen op het grote belang voor de werkgelegenheid, economie en leefbaarheid in Zeeland. Behoud van de economische positie van deze sector en het benutten van groeimogelijkheden staan centraal door o.a. gebiedsgericht beleid, promotie, productontwikkeling, kwaliteitsverbetering en het ontwikkelen van het dagrecreatief product.

Het Provinciale Verkeers- en Vervoerplan (1995) verwoordt het regionale, integrale verkeers- en vervoerbeleid voor de gehele provincie Zeeland.

In "Walcheren aan slag" (1993), dat in opdracht van de provincie, Rijkswaterstaat en het Wegschap Walcheren is opgesteld, wordt ingegaan op maatregelen die de groei van de recreatieve automobilititeit kunnen beperken en bijdragen aan een goede bereikbaarheid van Walcheren. Het Regionaal Verkeers- en Vervoerplan heeft als doelstelling de groei van het aantal auto-kilometers in de periode tot 2010 - bij handhaving van de bereikbaarheid en leefbaarheid van kernen - te beperken tot 35%. Hiertoe worden streefbeelden aangegeven voor het boven-regionale en regionale wegennet, het verbindende openbaar vervoernet en het goederenvervoer.

Gemeentelijk beleid

De bestemmingsplannen voor het landelijk gebied van de gemeenten Middelburg, Veere en Vlissingen zetten alle in op het behoud van de huidige grondgebonden agrarische productiestructuur. Glastuinbouw en intensieve veehouderij zijn uitsluitend als neventak mogelijk. De bestemmingsplannen van Middelburg en Veere bieden vestigingsmogelijkheden voor melkveehouderij-bedrijven aan de rand van poelgebieden.

In alle gemeenten wordt ruimte geboden voor kleinschalige kamperen bij agrarische bedrijven.

De landschapsvisie behorende bij de bestemmingsplannen richt zich op behoud en versterking van de aanwezige landschapswaarden.

De Beleidsoriëntatie kernen van de gemeente Veere is een integrale visie op hoofdlijnen op de ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente Veere en vormt de basis voor nog op te stellen structuurschetsen voor de verschillende kernen.

De Identiteitsnota van de gemeente Veere is een strategische visie op de elementen die de gemeente Veere kenmerken en de vraag tot welke beleidskeuzes dit zou moeten leiden.

In opdracht van de gemeente Veere is het "Parkeerbeleidsplan Kust" gemaakt, dat tot doel heeft het parkeerbeleid van de voormalige gemeenten te vervangen door een éénduidig en samenhangend beleid en daarbij de overstap te maken van een volgend naar een sturend parkeerbeleid.

Beleid van het Waterschap Zeeuwse Eilanden

De visie van het Waterschap op de inrichting en het beheer van de opgaande beplanting is vastgelegd in het "Groenstructuurplan voor beplanting langs wegen en dijken - Walcheren/Noord-Beveland" d.d. 1 juli 1998. De vertaling in concrete maatregelen vindt plaats in groenbeheersplannen. Op 21 juni 1999 is voor Walcheren/Noord-Beveland een dergelijk groenbeheersplan vastgesteld, dat inmiddels in uitvoering is genomen.

In het Waterbeheersplan Walcheren 1994-1998 zijn beleid en beheersactiviteiten geformuleerd op het vlak van het terugdringen van verontreinigingen, het gebruik en de beheersing van het oppervlaktewater, de inrichting van watersystemen en het (beheers)instrumentarium.

Het Startprogramma duurzaam veilige waterschapswegen 1998-2002 beschrijft de maatregelen, waarmee het waterschap invulling geeft aan de verplichtingen die voortvloeien uit het convenant Duurzaam Veilig

In de Fietsnota Plattelandswegen worden op grond van een analyse knelpunten gesignaleerd voor het fietsverkeer op plattelandswegen. Maatregelen en acties, zowel infrastructurele als niet-infrastructurele, worden voorgesteld om die knelpunten op te lossen.

Onderzoeken in kader regiovisie Walcheren 2000+

Ter voorbereiding van de regiovisie Walcheren 2000+ zijn een aantal onderzoeken uitgevoerd, te weten:

1. Het Landbouwontwikkelingsplan voor Walcheren, dat een visie biedt op de toekomst van het platte land van Walcheren, waarbij men enerzijds kiest voor het bieden van ruimte voor agrarische ontwikkelingsmogelijkheden (groente- en fruitteelt, schaalvergroting akkerbouw, rundveehouderij, intensieve neventakken) en anderzijds voor het ontwikkelen van niet-agrarische takken (plattelandstoerisme).
2. Een landschapsvisie, die als toetsingskader zal dienen.

en voor de beoordeling van ontwikkelingen in het kader van zowel plattelandstoerisme als de verblijfsrecreatie. De landschapvisie is als bijlage 6 deels opgenomen in deze regiovisie.

3. Potentiële compensatielocaties in het zuidwestelijk kustgebied voor de hervestiging van recreatiebedrijven die op de huidige locatie niet in staat zijn de noodzakelijke verbeteringsmaatregelen te realiseren.
4. Het rapport verkeer en vervoer dat voorstellen bevat voor maatregelen voor de realisatie van een recreatieverdeelweg, de aanleg van transferia en het bevorderen van het gebruik van de fiets en het openbaar vervoer.
5. De toekomstvisie horeca Walcheren, waarin het perspectief voor de horecasector wordt geschetst.
6. De toekomstvisie verblijfsrecreatie Walcheren, waarin de ontwikkelingen voor vakantiewoningen en kampeeraccommodatie worden belicht.

Terug naar inhoudsopgave <<

Hoofdstuk 3. Probleemverkenning en ontwikkelingspotenties

3.1 Recreatie en Toerisme

Verkenning

De toeristisch-recreatieve sector is in sociaal-economisch en maatschappelijk opzicht van grote betekenis voor Walcheren. Het aandeel van de sector in de totale werkgelegenheid in Zeeland steeg van 6,7% in 1995 tot 7,4% in 1997. Het aantal arbeidsplaatsen op Walcheren steeg in die twee jaar met ruim 10% tot 4.353 arbeidsplaatsen en maakt 37% uit van het totaal aantal arbeidsplaatsen in de toeristisch-recreatieve sector in Zeeland. De toeristische bestedingen van verblijfsrecreanten op Walcheren werden in 1997 geraamd op ca f 179 mln⁶. Gelet op het toekomstperspectief van de andere belangrijke economische sectoren op Walcheren, te weten landbouw (afnemend) en industrie (stabiel), valt te voorspellen dat het belang van de toeristisch-recreatieve sector voor de Walcherse economie in de toekomst verder zal toenemen.

De indirecte betekenis van de sector is eveneens aanzienlijk. Veel voorzieningen - zoals het winkelapparaat, cultuur en sport en de gezondheidszorg - op Walcheren ontleen hun bestaansrecht voor een belangrijk deel aan de toeristische bestedingsimpulsen. Dit goede voorzieningenniveau draagt - met name in de kustkernen - bij aan de leefbaarheid van de kernen op Walcheren voor de eigen bevolking.

Het verblijfsrecreatieve aanbod op Walcheren is geconcentreerd in de zuidwest-zone (kustzone tussen Vlissingen en Westkapelle) en de noordwest-zone (kustgebied tussen Domburg en Vrouwenpolder). Voor recreatie-ondernemers en een groot aantal toeristische organisaties is het imago van Zeeland vooral zon, zee en strand. Het blijkt evenwel dat de consument een veel breder beeld heeft van Zeeland. Uit consumenten onderzoek komen zeven sfeerbeelden naar voren. De consument denkt bij Zeeland bijvoorbeeld ook aan folklore, stadjes, fietsen, jong en actief. Het aanbod van Zeeland speelt nog onvoldoende in op deze beleevingsaspecten. Het toeristisch product is hoofdzakelijk gericht op 'zien' terwijl er diverse andere beleevingsmogelijkheden zijn. Door Zeeland ook te horen, te voelen, te proeven, te ruiken en te ervaren. Een kernwoord daarbij is identiteit, de Zeeuwse identiteit⁷. Het verblijfsrecreatieve aanbod heeft zich vrij éézijdig ontwikkeld; de helft van het totale aantal slaapplekken op Walcheren bevindt zich op kampeerbedrijven.

⁶ Zie het onderzoeksrapport "Toekomstvisie verblijfsrecreatie Walcheren" van ZKA Markt & Beleid

⁷ Uit: Bouwen aan Zeeuwse Sferen. Een strategische visie op imago en identiteit van toeristisch product Zeeland van het Bureau voor Toerisme Zeeland.

Over het algemeen is sprake van een onevenwichtigheid in de verhouding tussen prijs en kwaliteit. De gemiddelde grootte van de recreatiebedrijven in de zuidwest-zone is 3,5 ha, met een gemiddelde bruto standplaatsgrootte van 186 m². In de noordwest-zone is de gemiddelde bedrijfs-grootte 6,8 ha en de gemiddelde bruto standplaatsgrootte 245 m². In het streekplan is een kwaliteitsnorm opgeno- men van 300 m² bruto per standplaats. Toch is de huidige marktpositie van Walcheren nog sterk, hetgeen te danken is aan het feit dat gedurende het hoogseizoen nog sprake is van ondercapaciteit. Het bedrijfsresultaat wordt dan ook met name in deze periode gerealiseerd. Buiten het hoogseizoen is de concurrentiepositie van Walcheren min- der sterk.

Voor de toekomst wordt (bij ongewijzigd beleid) een ont- wikkeling verwacht, waarbij de ondercapaciteit in het hoogseizoen wordt opgeheven en er een evenwicht ont- staat tussen vraag en aanbod. Walcheren zal daardoor in toenemende mate moeten gaan concurreren met andere toeristische gebieden. Deze ontwikkeling zal ertoe leiden dat de relatief hoge prijzen gedurende het hoogseizoen onder druk komen te staan, hetgeen direct van invloed is op het bedrijfsresultaat. Om het bestaande marktpoten- tieel te behouden en prijserosie te voorkomen dient de kwaliteit van het bestaande product te worden verhoogd en zullen nieuwe (groei)markten moeten worden aange- boord door product- en marktontwikkeling en differentia- tie van het aanbod. Daartoe zijn initiatieven ontplooid die moeten leiden tot bijstelling van het toeristische imago van Zeeland door productontwikkeling en promotie, pro- fessionalisering en kwaliteitsverbetering van de toeristi- sche sector en bevordering van het dagrecreatieve product. Dergelijke maatregelen zullen tevens een bijdra- ge kunnen leveren aan de gewenste seizoensverlenging. Gebiedsgericht beleid is één van de instrumenten om aan deze doelstellingen verder inhoud te geven en bij te dra- gen aan de realisatie van concrete projecten⁹.

Zoals aangegeven bestaat het merendeel van het verblijfsrecreatieve aanbod uit kampeerterrinen. Bij andere verblijfsvormen zijn de volgende ontwikkelingen waarneembaar:

- Gedurende de laatste 10 jaar heeft zich een sterke groei voorgedaan van het aantal recreatiewoningen, waarmee een belangrijke kwaliteitsslag is behaald. De oudere complexen van recreatiewoningen zijn in kwaliteit achtergebleven. Het betreffen echter veelal woningen die particulier eigendom zijn, hetgeen de mogelijkheden om sturing te kunnen geven aan het noodzakelijke proces van kwaliteitsverbetering

sterk beperkt. De vraag naar deze woningen zal in de toekomst teruglopen, gelet op de ontwikkeling dat de recreatie-consument vraagt om steeds meer voorzieningen en luxe en bereid is daarvoor te beta- len⁹.

- De kwaliteit van mini-campings bij agrarische bedrijven is de laatste jaren sterk verbeterd, terwijl de activiteiten die voor de gasten worden georgani- seerd zijn uitgebreid. Deze ontwikkeling heeft ertoe geleid dat mini-campings gedurende het voor- en naseizoen een sterkere concurrentie-positie hebben opgebouwd.
- Het aanbod aan hotels op Walcheren is uitgebreid en wordt over het algemeen gekenmerkt door een hoog kwaliteitsniveau¹⁰. Het belang van de hotel- sector gedurende het voor- en naseizoen neemt toe. De algemene trend dat de consument steeds kriti- scher wordt en steeds hogere eisen stelt, noodzaakt ook de hotelsector tot kwaliteitsverbetering en afstemming van het aanbod op de behoeften van de consument. Ontwikkelingsmogelijkheden zijn gele- gen in het stedelijk toerisme en mogelijkheden voor symposia en meerdaagse congressen. Aan een ster- ke kwantitatieve groei van de hotel-sector is geen behoefte; met name in de kustzone lijken vraag en aanbod een evenwicht te hebben gevonden.

Het toeristisch-recreatieve product op Walcheren richt zich in hoofdzaak op kustvakanties. De ligging van recreatiebedrijven in een kustgebied dat landschappelijk zeer aantrekkelijk is, de beschikbaarheid van goed geoutil- leerde stranden op loopafstand van de recreatiebedrijven en de aanwezigheid van steden en dorpen die rijk zijn aan cultuurhistorie hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van de recreatie op Walcheren.

Het huidige toeristisch-recreatieve product op Walcheren biedt mogelijkheden tot actieve vormen van recreatie, al is het de vraag of met het huidige aanbod ook in de toe- komst voldoende tegemoet wordt gekomen aan de toene- mende vraag van de recreant om actieve mogelijkheden tot vrijetijdsbesteding. Knelpunt vormt enerzijds het gebrek aan samenhang en ontbreken van samenwerking tussen de verschillende bedrijven.

Geconstateerd moet worden dat het middengebied van Walcheren recreatief nauwelijks is ontwikkeld - al is het uitgestrekte net aan plattelandswegen wel in trek bij fiet- sers en skaters - en hoofdzakelijk een agrarische functie heeft, terwijl het landelijk gebied steeds belangrijker wordt voor het toeristisch-recreatieve product en een belangrijke bijdrage kan leveren aan de behoefte van

⁸ Zie het Provinciaal Sociaal-Economisch Beleidsplan 1998-2002, par. 4.3 Recreatie en toerisme.

⁹ Zie het onderzoeksrapport "Toekomstvisie verblijfsrecreatie Walcheren" van ZKA Markt & Beleid

¹⁰ Zie het rapport "Toekomstvisie horeca Walcheren" van BRO

recreanten tot actieve vormen van recreatie.

Het toeristisch-recreatieve product op Walcheren nog onvoldoende ingesteld op het aanbieden van activiteiten in perioden dat het geen strandweer is. Het aanbod aan elk-weer-voorzieningen op Walcheren is slechts beperkt, hetgeen door recreanten als een gemis wordt ervaren¹¹. In de praktijk blijkt dat met name de steden Middelburg en Vlissingen en het historische stadje Veere een functie als “elk-weer-voorziening” vervullen. Deze steden hebben de potentie om de dagrecreatieve functie verder te versterken.

Ontwikkelingsperspectief

Ontwikkelingsmogelijkheden verblijfsrecreatie

Het beleid voor kampeerterreinen en complexen van vakantiewoningen of appartementen is, conform het streekplan, primair gericht op kwaliteitsverbetering¹² en differentiatie¹³ van het aanbod. Indien kwaliteitsverbetering en productdifferentiatie uitbreiding van recreatiebedrijven noodzakelijk maakt wordt hiervoor ruimte geboden, waarbij het extra ruimtebeslag voor verblijfsrecreatie op Walcheren binnen de door het streekplan gestelde norm van 20% dient te blijven.

Uitgangspunt is dat de totale hoeveelheid verblijfseenheden in beginsel op het huidige niveau gehandhaafd wordt. Een verdere kwantitatieve groei van het aanbod in deze sectoren wordt, gelet op de hiervoor gesignaleerde marktontwikkelingen, ongewenst geacht. Een beperkte groei van het aantal eenheden is uitsluitend mogelijk, indien wordt aangetoond dat dit bedrijfseconomisch noodzakelijk is om de gewenste kwaliteitsverbetering en/of productdifferentiatie te kunnen realiseren. Daarbij zal per bedrijf maatwerk geleverd moeten worden, waarbij rekening gehouden zal worden met de mate waarin sprake is van extra inspanningen van de ondernemer en de externe uitstraling van de voorgenomen maatregelen. Dat betekent dat plannen die een meerwaarde hebben voor het toeristisch-recreatief product en/of een bijdrage leveren aan natuur- en landschapsontwikkeling eerder voor capaciteitsuitbreiding in aanmerking zullen komen. Nieuwe campings en nieuwe complexen van vakantiewoningen of appartementen zijn niet toegestaan.

In uitzondering op de beleidslijn om geen nieuwe com-

plexen voor verblijfsrecreatie op Walcheren toe te staan wordt de mogelijkheid geboden bij de herinvulling van het KSG-terrein in de kern Vlissingen een deel van de te realiseren woningbouw een recreatieve functie¹⁴ te geven, indien dit past binnen de uitgangspunten zoals verwoord in het “Ruimtelijk plan stedelijk gebied Walcheren 2010”. Een dergelijke ontwikkeling draagt bij aan het streven om de functie van de kern Vlissingen als badplaats te versterken en speelt tevens in op de groeimogelijkheden voor het stedelijk toerisme.

Voor de hotelsector is het beleid eveneens gericht op kwaliteitsverbetering en differentiatie van het bestaande aanbod. Gelet op de bijdrage die hotels leveren aan seizoensverlenging en het feit dat hotelaccommodatie ook een functie heeft voor de zakelijke markt zijn er geen redenen om capaciteitsuitbreiding tegen te gaan. In de recreatieconcentraties, zoals aangegeven op kaart 5.1 van het streekplan, wordt ruimte geboden voor capaciteitsuitbreiding van bestaande hotels, indien dit gepaard gaat met kwaliteitsverbetering of productdifferentiatie. Indien een dergelijke ontwikkeling op de huidige vestigingslocatie niet mogelijk is door het ontbreken van fysieke ruimte of de aanwezigheid van conflicterende functies wordt de mogelijkheid geboden tot verplaatsing naar een alternatieve locatie binnen de recreatieconcentratie. Voorwaarde is dat dit niet leidt tot een toename van het aantal hotels. Aan de oude locatie dient een andere functie te worden toegekend.

In het stedelijk gebied van Vlissingen en Middelburg is naast capaciteitsuitbreiding van bestaande hotels ook nieuwvestiging mogelijk. Hiermede kan worden ingespeeld op de trend van een toename van het stedelijk toerisme, het versterken van de functie van Vlissingen als badplaats en de groeimogelijkheden die de markt voor congressen en symposia biedt.

In de regiovisie wordt geen beleid geformuleerd ten aanzien van het kleinschalig kamperen. De uitvoering van de Wet op de openluchtrecreatie (WOR) berust bij de gemeentebesturen. De gemeente Veere heeft het beleid voor het kleinschalig kamperen nader ingevuld via de Beleidsnota kleinschalig kamperen, die een systeem van zonering en quotering van mini-campings hanteert. Van

¹¹ Zie het Gasten Informatie Systeem (GIS)

¹² Het streekplan hanteert daarvoor als definitie: “Onder kwaliteitsverbetering wordt verstaan:

- aanpassingen die inspelen op de voorkeuren van de recreant en leiden tot een hogere kwalificatie van het betreffende bedrijf;
- een verbetering van de landschappelijke inpassing van een bedrijf;
- een verbetering van de milieuhygiëne en veiligheid op een bedrijf.”

¹³ Het streekplan hanteert daarvoor als definitie: “Het verkrijgen van een productaanbod, doorgaans gericht op specifieke doelgroepen, dat zich wezenlijk onderscheidt van het overige aanbod in de concentratie of zone”.

¹⁴ Het KSG-terrein wordt aangemerkt als uniek project als bedoeld in par. 4.1.3 van het streekplan, d.w.z. een bijzonder woongebied dat door zijn kwaliteit mede aantrekkingskracht uitoefent op bewoners uit andere provincies of buitenland. Op basis van het VINEX-contract dienen op het KSG-terrein tenminste 1500 permanente woningen te worden gebouwd. Aanvullend wordt de mogelijkheid geboden tot realisatie van woningen die permanent of als tweede woning kunnen worden gebruikt.

de mogelijkheden die de WOR de provincies biedt om invloed uit te oefenen op het gemeentelijk beleid ten aanzien van kleinschalig kamperen is in het streekplan geen gebruik gemaakt.

Compensatieruimte

Niet voor alle kampeerbedrijven of complexen van vakantiewoningen of appartementen zal het mogelijk zijn op de huidige locatie de gewenste kwaliteitsverbetering te realiseren. Het ontbreken van fysieke ruimte kan de daarvoor noodzakelijke ruimtelijke uitbreiding belemmeren. In die gevallen wordt de mogelijkheid geboden tot verplaatsing van recreatiebedrijven naar een compensatielocatie in het zuidwestelijk kustgebied, zoals aangegeven op figuur 2. De mogelijkheid tot verplaatsing wordt geboden voor alle recreatiebedrijven binnen het projectgebied, waarvoor op basis van een ingediend ondernemersplan is geconcludeerd dat een ruimtelijke uitbreiding ten behoeve van kwaliteitsverbetering noodzakelijk is, doch realisatie daarvan op de huidige vestigingslocatie niet mogelijk is. Het ontbreken van de mogelijkheid tot een noodzakelijke ruimtelijke uitbreiding kan zowel gelegen zijn in het feit dat de fysieke mogelijkheden daartoe ontbreken, als in het feit dat de planologische toets in het kader van de toet-

singsprocedure heeft uitgewezen dat tegen de gewenste uitbreiding planologische bezwaren bestaan. Deze verplaatsingsmogelijkheid wordt niet geboden aan bedrijven, gelegen in het kustgebied Veerse Meer. Hiervoor zullen in het kader van het gebiedsgerichte project voor het Veerse Meer compensatie-locaties gezocht dienen te worden. De compensatie-locaties zijn alle gesitueerd in het zuidwestelijk kustgebied. De redenen daarvoor zijn gelegen in het feit dat in dit kustgebied het accent ligt op het strandtoerisme, terwijl in de noordwest-zone het accent ligt op natuur en landschap, waarbij de verblijfsrecreatie op enige afstand van de kust is gelegen. Voorts maakt de hoge recreatieve druk op het natuurgebied De Manteling het inplaatsen van bedrijven in het noordwestelijk kustgebied, waardoor de recreatieve druk nog verder zou toenemen, ongewenst. In het zuidwestelijk kustgebied, waar de natuurwaarden kwalitatief van een minder hoog niveau zijn, is een beperkte uitbreiding van de verblijfsrecreatie aanvaardbaar. De compensatielocaties zijn door middel van een aanduiding op figuur 2 globaal aangegeven en geven het zoekgebied voor de compensatielocatie aan. Tussen deze zoekgebieden wordt geen rangorde aangehouden.

Ontwikkelingsmogelijkheden dagrecreatie

Via promotie en het organiseren van thematische activiteiten wordt gewerkt aan een breder imago dan zon, zee en strand. Walcheren kan aan dit lastige en langdurige proces bijdragen door enerzijds de samenhang tussen de bestaande dagrecreatieve voorzieningen te verbeteren en anderzijds via gerichte productontwikkeling het toeristisch-recreatieve product te verbreden en de afhankelijkheid van goed weer te verminderen. Een gevarieerd en aantrekkelijk dagrecreatief product kan een belangrijke bijdrage leveren aan de gewenste seizoensverlenging. In het stedelijk gebied van Middelburg en Vlissingen wordt ruimte geboden voor de ontwikkeling van nieuwe dagrecreatieve voorzieningen of aanpassing van bestaande voorzieningen die zich richten op het schaalniveau van Walcheren. Ontwikkeling van dergelijke voorzieningen is passend bij de centrumfunctie die beide steden thans vervullen en draagt bij aan de versterking van het stedelijk toerisme.

Buiten het stedelijk gebied worden er in het zuidwestelijk kustgebied mogelijkheden geboden voor nieuwe kleinschalige dagrecreatieve voorzieningen en vernieuwing van het bestaande dagrecreatieve aanbod in de recreatieconcentraties. Dit kustgebied is recreatief aantrekkelijk en wordt gekenmerkt door een goede oriëntatie op de zon, terwijl het gebied goed bereikbaar is - ook met de fiets - vanuit het stedelijk gebied. De aanwezige natuurwaarden zijn niet dermate kwetsbaar dat dit een verdere verhoging van de recreatieve druk in de weg staat. Dagrecreatieve voorzieningen moeten zijn gericht op de inwoners van het zuidwestelijk kustgebied en de daar verblijvende recreanten en moeten passen bij aard en schaal van de recreatieconcentratie. Voorzieningen die zich primair richten op het aantrekken van dagrecreanten passen niet in het beleid voor deze kustzone. Samenwerking tussen recreatie-ondernemers wordt als een belangrijke randvoorwaarde gezien om de gewenste imago-verbetering en de noodzakelijke uitbreiding en vernieuwing van dagrecre-

atieve voorzieningen te realiseren.

In het noordwestelijk kustgebied dient terughoudend te worden omgegaan met een verdere toename van de recreatieve druk. Het beleid voor deze kustzone is primair gericht op aanpassing van het bestaande dagrecreatieve aanbod, gelet op hoge natuurwetenschappelijke waarde van dit gebied en de hoge recreatieve druk op deze natuurgebieden. Een uitzondering is mogelijk voor dagrecreatieve mogelijkheden die zich richten op het recreatief medegebruik van de natuurgebieden via wandelen, fietsen en ruitersport, alsmede activiteiten op het gebied van natuureducatie - te denken valt aan rondleidingen, exposities e.d. - die bijdragen aan een verantwoorde natuurbeleving door de recreant. Ruimte wordt ook geboden voor nieuwe voorzieningen op het gebied van het cultuur- en gezondheidstoerisme in de recreatieconcentraties Westkapelle, Domburg, Oostkapelle en Vrouwenpolder, omdat dit bijdraagt aan een versterking van het karakter van de in deze kustzone gelegen badplaatsen. Uiteraard geldt ook hier dat de schaal van deze voorzieningen dient te zijn afgestemd op aard en schaal van de recreatieconcentratie en niet primair gericht kan zijn op het aantrekken van dagrecreanten.

In het agrarisch middengebied liggen er kansen voor de ontwikkeling van dagrecreatieve voorzieningen bij agrarische bedrijven, gericht op de inwoners en de verblijfsrecreanten in de kustzone. Dit betekent een verbreding van het toeristisch-recreatieve product van Walcheren en draagt bij aan een verdere verhoging van de recreatieve aantrekkelijkheid van het landelijk gebied. Ontwikkeling van plattelandstoerisme kan, als nevenbron van inkomsten voor de agrariër, een bijdrage leveren aan de instandhouding van agrarische bedrijven. Koppeling aan bestaande of nog te ontwikkelen wandel-, fiets- en ruiterroutes en samenwerking tussen agrarische ondernemers en tussen de agrarische en recreatie- en horecasector kan een belangrijke bijdrage leveren aan de ontwikkeling van plattelandstoerisme.

3.2 Recreatiemobiliteit en infrastructuur

Verkenning

Een goede bereikbaarheid en een aangenaam verblijfsklimaat zijn van belang voor de kwaliteit van het toeristisch product. De knelpunten in de huidige wegenstructuur doen zich in hoofdzaak in het toeristisch seizoen en rond de feestdagen voor, omdat zowel de verblijfs- als dagtoeristen voornamelijk met de auto naar Zeeland komen. Van de verblijfstoeuristen in Zeeland komt bijvoorbeeld 95% met de (kampeer)auto naar de vakantiebestemming. De mogelijkheden om het autogebruik door toeristen die naar Walcheren komen te beïnvloeden zijn zeer beperkt. Zo ontbreekt een goede ontsluiting per hoogwaardig openbaar (rail)vervoer als alternatief voor de

auto. De bestaande railverbindingen vanaf Rotterdam en Noord-Brabant eindigen bij Middelburg en Vlissingen. Een realisatie van een railverbinding die direct de kust ontsluit ligt niet binnen handbereik, omdat het reizigersaanbod gedurende het grootste gedeelte van het jaar te gering is voor een verantwoorde exploitatie.

Momenteel worden voorbereidingen getroffen om de ontsluiting van Walcheren in de nabije toekomst te verbeteren. Het nieuwe tracé van de N57 (met een aquaduct bij Middelburg) ontsluit het noorden van Walcheren en de omgeving van Veere. Door aanleg van de S14/S15 bij Vlissingen en Koudekerke verbetert de ontsluiting van het zuidwestelijke deel van Walcheren. Beide projecten leveren gemiddeld genomen ook een positieve bijdrage aan het woon- en verblijfsklimaat in het Stadsgewest en de kernen Koudekerke en Serooskerke.

Na de realisatie van de N57 en de S14/S15 blijft een aantal knelpunten bestaan. Deze knelpunten hebben met name betrekking op doorgaand verkeer door dorpskernen (Oostkapelle, Domburg en Zoutelande) en sluipverkeer door verblijfsgebied (Klaassesweg/Zwaanweg, Hogelandseweg, Koningin Emmaweg). Hierdoor wordt het woon- en verblijfsklimaat op Walcheren negatief beïnvloed. In figuur 3 zijn de knelpunten op het vlak van leefbaarheid, verkeersveiligheid en verkeersafwikkeling weergegeven. De ontsluiting van het zuidwestelijke deel van Walcheren via het stadsgewest blijft een aandachtspunt.

Ontwikkelingsperspectief: een visie op de recreatiemobiliteit en infrastructuur

Bij het ontwikkelen van maatregelen met betrekking tot recreatiemobiliteit en infrastructuur dienen de volgende doeleinden als uitgangspunt:

- het waarborgen van de bereikbaarheid van Walcheren voor de verblijfs- en dagrecreanten;
- het verbeteren en bevorderen van de bereikbaarheid van toeristisch-recreatieve bestemmingen per fiets en openbaar vervoer;
- het beheersen van de (recreatie)automobiliteit in de verblijfs- en woongebieden;
- rekening houdend met de belangen van natuur, landschap en landbouw.

Er is gekozen voor een realistische aanpak waarbij de maatregelen in principe binnen 10 tot 15 jaar kunnen worden uitgevoerd.

Voor de infrastructuur is uitgegaan van de principes van Duurzaam Veilig Verkeer. Deze integrale visie op verkeersveiligheid gaat uit van een uniforme en herkenbare inrichting van het wegennet waarbij de functie en vormgeving van de wegen op elkaar worden afgestemd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen verkeersaders en verblijfsgebieden. Op de verkeersaders wordt het verkeer vlot van A naar B geleid. Het aantal aansluitende en kruisende wegen is beperkt, het tegemoetkomende verkeer wordt van elkaar gescheiden, en het doorgaande verkeer wordt apart van het landbouwverkeer en fietsverkeer afgewik-

keld. Binnen de verblijfsgebieden overheerst de verblijfsfunctie. Omdat er veel erfaansluitingen en zijwegen zijn is het niet mogelijk het verkeer te scheiden. Uit het oogpunt van verkeersveiligheid wordt de snelheid van het autoverkeer beperkt. Het verschil in snelheid tussen het langzaam en autoverkeer wordt zo verkleind¹⁵.

Visie op recreatiemobiliteit en infrastructuur

De beleidsinzet wordt gericht op het enerzijds geleiden van de toeristen naar hun vakantiebestemming via een duidelijke ontsluitingsstructuur, en het anderzijds terugdringen van het autogebruik door toeristen tijdens hun verblijf op Walcheren. Tussen deze twee doeleinden is spanning voelbaar. Een goede ontsluitingsstructuur zou het autogebruik door toeristen juist kunnen doen toenemen. Door flankerend beleid en het creëren van goede fietsvoorzieningen en openbaar vervoer “op maat”, zal het autogebruik ontmoedigd en het gebruik van andere vervoerwijzen gestimuleerd moeten worden.

Voor Walcheren is de gewenste ontsluitingsstructuur weergegeven op figuur 4. Het autoverkeer bereikt Walcheren via de belangrijkste aan- en afvoer routes, te weten de A58, N57 en N254/Westerscheldetunnel, en wordt afhankelijk van de bestemming verdeeld naar het noorden of zuiden van Walcheren. Het noorden van Walcheren kan worden ontsloten via de N57, waar de N287 en de N663 op aansluiten. Het zuidwesten van Walcheren wordt ontsloten vanaf de A58, over de Vlissingse Sloeweg en de S14/S15. Aansluitend hierop zorgt de recreatieverdeeltweg, vormgegeven als gebiedsontsluitingsweg, voor de ontsluiting van de kustgebieden. Op figuur 4 staan de stroom- en gebiedsontsluitingswegen aangegeven. Alle andere wegen in het gebied zullen worden ingericht als autoluw verblijfsgebied¹⁶. Daarmee wordt een belangrijke basis voor Duurzaam Veilig Verkeer gelegd. Via een slagenstructuur¹⁷ worden de belangrijkste toeristische bestemmingsgebieden ontsloten. Door deze samenhangende ontsluitingsstructuur wordt bewerkstelligd dat het doorgaande verkeer van en naar de bestemming zoveel mogelijk gebruik maakt van de wegen die daarvoor zijn ingericht (stroomweg, recreatieverdeeltweg en slag) en zo min mogelijk gebruik maakt van de wegen die daar niet voor zijn bedoeld. Een spoedige reali-

satie van de N57 is van groot belang om deze ontsluitingsstructuur te kunnen realiseren. Voor Walcheren betekent dit dat grote autoluwe gebieden worden gecreëerd in het middengebied en de kustzones waar het aangenaam wonen en recreëren is. Deze autoluwe gebieden zullen gelijktijdig met de realisatie van de ontsluitingsstructuur worden ingericht.

Ontwikkelingsperspectief autoluwe verblijfsgebieden

Als autoluwe verblijfsgebieden worden aangeduid:

- het kustgebied tussen Vrouwenpolder en Domburg;
- het kustgebied tussen Westkapelle en Vlissingen;
- het gebied tussen de N57 en Veere;
- het middengebied van Walcheren.

In de autoluwe gebieden worden alle wegen gerekend tot verblijfsgebied. Voor deze wegen zal in de eindsituatie een snelheid gelden van 60 km per uur. De autoluwe verblijfsgebieden bieden ruimte voor plattelandstoerisme. Activiteiten met een significant autoverkeer aantrekkende werking passen niet in een verblijfsgebied. Adequate maatregelen dienen sluipverkeer door de autoluwe gebieden te voorkomen. Erftoegangswegen van het type A worden vanwege de verzamelfunctie uitgevoerd met een fietspad. Bij erftoegangswegen van het type B is in principe geen fietspad noodzakelijk. Het gebruik en karakter van deze wegen kan in bepaalde gevallen leiden tot het aanleggen van fietsvoorzieningen.

Ontwikkelingsperspectief fietsverkeer

De fiets kan een belangrijke rol spelen bij de beperking van de automobiliteit. Veel bestemmingen van toeristen liggen op fietsafstand van de verblijfsaccommodatie. Het landelijk gebied van Walcheren is door de aanwezigheid van plattelandswegen en fietspaden al voorzien van een uitgebreid fietsnetwerk en heeft veel potenties om zich tot een belangrijk fietsgebied verder te ontwikkelen. In het algemeen geldt dat het inrichten van grote delen van Walcheren als autoluw gebied de aantrekkelijkheid van Walcheren als fietsgebied vergroot. Het is daarnaast van belang dat het kwaliteitsniveau van de fietspaden hoog wordt gehouden. Omdat de fietsers naast de fietspaden ook veel gebruik maken van de plattelandswegen (verblijfsgebied) kunnen

¹⁵ In de visie van Duurzaam Veilig is de categorisering van wegen:

- stroomwegen (100/120 km per uur en ongelijkvloerse kruisingen)
- gebiedsontsluitingswegen (50 km per uur binnen de bebouwde kom en 80 km buiten de bebouwde kom)
- erftoegangsweg type A (verzamelfunctie; 60 km buiten de bebouwde kom)
- erftoegangswegen type B (verblijfsfunctie, 60 km per uur buiten de bebouwde kom)

¹⁶ Verblijfsgebieden zijn aaneengesloten, ruimtelijk samenhangende gebieden, waar de verkeersfunctie ondergeschikt is aan de verblijfsfunctie. Doel van deze gebieden is het mogelijk maken van verblijfsacties, zoals het toegang geven tot woningen, bedrijven en kavels, in- en uitstappen, etc. Dit houdt ondermeer in dat deze gebieden niet mogen worden doorsneden door wegen met een belangrijke verkeersfunctie. Bron: CROW-publicatie 116 “Handboek categoriseren wegen op duurzaam veilige basis”.

¹⁷ De slagen worden uitgevoerd als erftoegangsweg type A

zich conflictsituaties voordoen. Zo doet zich op de Hogelandsweg momenteel een conflictsituatie voor tussen fiets- en autoverkeer. In een dergelijke conflictsituatie dient bij het zoeken naar oplossingen de functie van verblijfsgebied voorop te staan. Dit houdt onder meer in dat doorgaand verkeer gestimuleerd moet worden om gebruik te maken van de verkeersaders en niet van het verblijfsgebied. Voor het bevorderen van het fietsverkeer zijn voorzieningen als fietsenstallingen, picknickplaatsen en bewegwijzeringssystemen van belang. Brochures, fietsrouteskaarten en informatieborden kunnen het fietsen als toeristische attractie aantrekkelijker maken. Tot slot is de combinatie van fiets met het openbaar vervoer voor het overbruggen van langere afstanden een mogelijkheid om het fietsen op Walcheren een aantrekkelijk alternatief te maken voor de auto.

Naast de fietsers worden op Walcheren steeds meer “skeeplers” en “skaters” gesignaleerd. Voor een belangrijk deel kan deze groep meeliften met de bovengenoemde fietsvoorzieningen. Wel kan via het uitzetten van specifieke (veilige en aantrekkelijke) routes aan deze nieuwe doelgroep meer aandacht worden besteed. In het recente initiatief “Walcheren on wheels”, waarbij een 9-tal routes zijn uitgezet, wordt op deze nieuwe behoefte ingespeeld.

Ontwikkelingsperspectief openbaar vervoer

Een goed basisnet voor openbaar vervoer komt in de eerste plaats ten goede aan de bewoners van Walcheren. De basis hiervoor is gelegd in het Beleidsplan Openbaar Vervoer voor Zeeland. Het openbaar vervoernet bestaat uit twee delen: het *verbindend* en het *ontsluitend* net. Het verbindend net is primair gericht op afstands-overbrugging; voor dit net is snelheid het belangrijkste criterium. Het ontsluitend net is gericht op oppervlakte-ontsluiting; hiervoor zijn (korte) loopafstanden van en naar de bushaltes van belang. De netten stellen ook verschillende eisen aan de vormgeving van de wegen die worden gebruikt. Gezien het snelheidscriterium dienen verbindende buslijnen sowieso gebruik te maken van de verkeersaders: stroomwegen en gebiedsontsluitingswegen. Een ontsluitende buslijn op een erftoegangsweg hoeft geen probleem te zijn, niet voor de bus en niet voor andere weggebruikers.

Om het gebruik van openbaar vervoer door de toeristen te vergroten zijn aanvullende op-maat-gesneden-voorzieningen nodig. Voorbeelden van dergelijke projecten zijn “de zomerbus”, “fiets in de bus” en “disco-vervoer”. Daarnaast kan het gebruik van de trein aantrekkelijker worden gemaakt door personenvervoer- en bagagevervoer op

maat van de stations naar de kustgebieden aan te bieden. Door via directe buslijnen de belangrijke dag- en verblijfsrecreatieve voorzieningen aan de kust aan attracties in het Stadsgewest te koppelen wordt het voor de toerist aantrekkelijker om gebruik te maken van het openbaar vervoer. Bijzondere aandacht verdient (flexibel) openbaar vervoer naar de belangrijkste slechtweer-bestemmingen in het stadsgewest. Recreatietransferia kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het slagen van een toeristisch vervoersysteem op Walcheren.

Ontwikkelingsperspectief parkeren en transferia

Walcheren beschikt over een ruim en divers aanbod van parkeerterreinen. Deze zijn met name in de kuststrook gelegen en zijn voor het grootste gedeelte in beheer bij de drie gemeenten en het Waterschap Zeeuwse Eilanden. In de zomermaanden wordt het woon- en verblijfsklimaat negatief beïnvloed door zoekverkeer en een hoge parkeerdruk. In het stadsgewest en gedeeltes van Domburg en Oostkapelle is reeds een sturend parkeerbeleid geïntroduceerd. Aansluitend op dit beleid wordt in de hele kuststrook gestreefd naar gereguleerd parkeren. Dit kan tot gevolg hebben dat parkeerterreinen in de binnenduinrand worden verplaatst naar een meer landinwaarts gelegen locatie. Dit komt ten goede aan de leefbaarheid in de kernen en aan de recreatiewaarde van het kustgebied. Recreatietransferia kunnen een bijdrage leveren aan het verminderen van de verkeersdrukte en parkeerdruk in de kernen en de kuststrook.

Een recreatietransferium is een hoogwaardig overstap-punt van de auto op andere vervoerswijzen, zoals lopen, de fiets of het openbaar vervoer. Recreatietransferia op Walcheren kunnen een dubbele functie vervullen.

Enerzijds vervullen zij een functie in het geleiden van de dagrecreanten naar de kust (bestemmings-transferia). Daarnaast kunnen recreatietransferia dienst doen als opstapplaats voor verblijfsrecreanten in het kustgebied die voor dagrecreatie naar Middelburg, Vlissingen en Veere gaan (herkomst-transferia). Onder meer vanwege de mogelijkheden die deze dubbele functie biedt, hebben meerdere kleinere transferia de voorkeur boven één groot (regionaal)transferium op Walcheren.

De recreatietransferia zullen de belangrijkste parkeerterreinen op Walcheren worden. Voor de situering en realisatie en een succesvolle werking van de transferia moeten wel een aantal voorwaarden worden vervuld. Zo zal de realisatie van de recreatietransferia gepaard moeten gaan met een sturend parkeerbeleid. Dit brengt met zich mee dat de locatie, omvang en tarievenstructuur van de huidige parkeerterreinen dient te worden aangepast en dat wellicht bestaande parkeerterreinen dienen te worden opgeheven. Voor het slagen van de recreatietransferia zal in ieder geval bijzondere aandacht moeten worden gegeven aan het voorzieningenniveau, zoals een VVV en fietsverhuur, en de communicatie. Andere voorwaarden zijn dat het transferium uitstekend bereikbaar is, er een

minimaal tijdsverlies is tijdens de overstap en dat er, indien nodig, een hoge frequentie van aanvullend (openbaar) natransport aanwezig is.

De exacte locatiekeuze van de recreatietransferia dient in nauwe samenhang met de recreatieverdeelweg en andere functies in het gebied te worden bepaald.

Zoeklocaties zijn de zuidzijde van Domburg, de oostzijde van Zoutelande, de Strandweg bij Koudekerke/Dishoek en Vrouwenpolder.

Ontwikkelingsperspectief recreatieverkeersmanagement

Om de bereikbaarheid van (delen van) Walcheren te waarborgen kan gebruik worden gemaakt van recreatieverkeersmanagement. Dit is een instrument waarmee de beschikbare infrastructuur beter benut kan worden. Als gevolg hiervan neemt de filevorming af. Voorbeelden van recreatieverkeersmanagement zijn het verbeteren van de informatie aan reizigers, specifieke verkeerssignalering, het afstemmen van wegwerkzaamheden etc. Ook recreatiebedrijven kunnen een bijdrage leveren aan recreatieverkeersmanagement door afspraken te maken over het spreiden van de arrangementen in de tijd (niet allemaal op zaterdagmorgen om 10.00 uur wisselen), door informatie te geven over de beste routes van en naar hun bedrijf, door de toeristen informatie te geven over openbaar vervoer, parkeervoorzieningen etc.

3.3 Multifunctionele landbouw en plattelandstoerisme

Verkenning

De ontwikkelingsmogelijkheden voor de landbouw op Walcheren staan onder invloed van de Europese landbouwpolitiek. De aanpassingen aan het Europese prijs- en marktbeleid hebben directe gevolgen voor de landbouwsector en de inkomenspositie van de agrariërs. Daarnaast zijn lokale factoren bepalend voor de ontwikkelingsmogelijkheden van de verschillende agrarische sectoren, zoals de productieomstandigheden en de aanwezige bedrijfsstructuur. Deze lokale factoren worden mede beïnvloed door keuzes in het ruimtelijke beleid.

Voorspellingen van de landbouwontwikkelingen geven aan dat het productievolume van de akkerbouw in Zeeland naar verwachting niet zal toenemen, maar eerder zal teruglopen. Het Europese prijs- en marktbeleid dwingt de akkerbouwsector tot een verdere schaalvergroting. Ook voor de vollegrondsgroenteteelt, die op Walcheren veelal wordt gecombineerd met akkerbouwgewassen, zal in de toekomst een dergelijk proces noodzakelijk zijn. Schaalvergroting is mogelijk door veranderingen in de verkavelingsstructuur of door ruimtelijke uitbreiding. Via het in uitvoering zijnde Ruilverkavelingsplan voor Walcheren worden verbeteringen in de verkavelingsstruc-

tuur gerealiseerd. Uit het Landbouwontwikkelingsplan voor Walcheren blijkt dat een groot aantal akkerbouwers tot schaalvergroting wil overgaan.

In de veehouderij is een trend zichtbaar van verplaatsing van bedrijven uit mestoverschotgebieden naar Zeeland. Bij de ontwikkeling van dierlijke productietakken geldt de voorwaarde dat de provinciale mestproductie is afgestemd op de beschikbare landbouwgrond en een verantwoorde mestafzet. Verplaatsing van intensieve veehouderij van uit concentratiegebieden naar Zeeland wordt in het streekplan zeer terughoudend benaderd. Op Walcheren zijn een beperkt aantal intensieve veehouderijbedrijven aanwezig. De grondgebonden melkveehouderij kan een bijdrage leveren aan de diversificatie van de agrarische sector in Zeeland. Het is een versterking van de agrarische sector en tegelijkertijd wordt het landschap in stand gehouden. De verkaveling en de kleinschaligheid maken Walcheren minder aantrekkelijk voor nieuwvestiging. Verbetering van de verkavelingsstructuur via de ruilverkaveling zou aan dit bezwaar een einde kunnen maken.

De mogelijkheden voor de ontwikkelingen op het gebied van vollegrondsgroente- en fruitteelt zijn afhankelijk van de beschikbaarheid van zoetwater. Omdat de beschikbaarheid van zoetwater op Walcheren beperkt is en naar verwachting in de toekomst niet in belangrijke mate zal kunnen worden vergroot, zijn de mogelijkheden voor intensieve teelten en fruitteelt gering. De fruitteelt kampt al jaren met relatief lage prijzen, de agrarische sector ziet de omschakeling van hardfruit op kleinfruit als alternatief. Voor de glastuinbouw wordt op provinciaal niveau gestreefd naar regionale concentratie van glastuinbouw en grootschalige projectvestigingen. Op Walcheren zijn geen projectlocaties voorzien, waardoor glastuinbouw alleen als neventak is toegestaan. Het aantal glastuinbouwbedrijven op Walcheren is afgenomen; de resterende bedrijven zijn sterk gespecialiseerd. De milieueisen voor de bedrijfsvoering liggen hoog. In het Landbouwontwikkelingsplan wordt gesteld dat voor een goed toekomstperspectief uitbreidingsmogelijkheden van de bestaande bedrijven noodzakelijk zijn.

Voor veel agrarische bedrijven is recreatie een belangrijke bron van neveninkomsten. Op Walcheren waren in 1997 bij agrarische bedrijven 170 mini-campings aanwezig. Andere vormen van verblijfsrecreatie zijn op basis van het huidige provinciale beleid niet toegestaan. Walcheren is in het streekplan aangewezen als ontwikkelingszone plattelandstoerisme, waarbij de mogelijkheden zich vooralsnog dienen te beperken tot dagrecreatieve voorzieningen. Heroverweging van dit beleid is mogelijk, indien via deze regiovisie de recreatieve sector weer een reëel toekomstperspectief is geboden. Op de geboden mogelijkheden tot plattelandstoerisme is door een aantal agrariërs ingespeeld via de verkoop van streekproducten, exposities of rondleidingen op het bedrijf.

Ontwikkelingsperspectief

Het landelijke gebied gaat een tijd van veranderingen tegemoet. De regionale economie wordt niet alleen meer door de landbouw bepaald maar verandert van een agrarische economie naar een plattelandseconomie. De landbouw blijft niet te min belangrijk voor het landelijke gebied door de positieve invloed op de leefbaarheid en op het behoud van een aantrekkelijk landschap. Voor Walcheren wordt ingezet op agrarische vernieuwing en verbrede plattelandsontwikkeling. Verbeteringen in de agrarische productiestructuur zullen worden gerealiseerd in het ruilverkavelingsplan. De in het Landbouwontwikkelingsplan gesignaleerde wens tot schaalvergroting zal slechts voor een beperkt aantal bedrijven mogelijk blijken, gelet op de grote druk op de grondmarkt in Walcheren en de verwachting dat slechts een beperkt aantal agrarische bedrijven op middellange termijn zal worden beëindigd. In het ruimtelijke beleid is de koers "agrarische en specifieke regionale kwaliteiten" in het streekplan richtinggevend voor de ontwikkelingen in de agrarische sector. Voor de intensieve veehouderij betekent dat dat bestaande bedrijven met een hoofdtak intensieve veehouderij slechts beperkte ontwikkelingsmogelijkheden worden geboden. Ontwikkeling van een neventak intensieve veehouderij bij agrarische bedrijven is niet mogelijk. Gelet op het provinciale beleid tot concentratie van glastuinbouw in projectlocaties zal aan de behoefte tot uitbreiding van de bestaande glastuinbouwbedrijven slechts op beperkte schaal tegemoet kunnen worden gekomen. Wel is, ter ondersteuning van de vollegrondsgroenteteelt, bij bestaande agrarische bedrijven ontwikkeling van een neventak glastuinbouw mogelijk. De intensivering en de specialisatie van de grondgebonden productie worden als kansrijk gezien, hierbij wordt gedacht aan de sectoren als vollegrondstuinbouw, biologische landbouw, fruitteelt, kwaliteitsproductie en streekproducten. De uitbreiding van de melkveehouderij-sector wordt als positieve ontwikkeling gezien door de bijdrage aan de diversificatie van de agrarische sector en de bijdrage die de melkveehouderij levert aan het behoud van de landschappelijke openheid van de poelgebieden. In afwijking van het beleid om in de poelgebieden geen bebouwing toe te staan teneinde de openheid te behouden wordt ruimte geboden voor vestiging van melkveehouderijen aan de rand van de poelgebieden. Op Walcheren is beperkt zoetwater beschikbaar, maar door het beëindigen van de drinkwaterwinning kunnen er kansen ontstaan voor de zoetwatervoorziening voor de teelt van groente en fruit in de omgeving van Vrouwenpolder en Biggekerke. Bij de voorbereiding van het tweede provinciale waterhuishoudingsplan worden de mogelijkheden van de zoetwater(berging) voor de landbouw verkend evenals zaken als peilbeheer en buffering. Waar er kansen liggen voor zoetwaterteelten kunnen deze worden benut. Op voorhand worden de kansen niet hoog ingeschat, gelet op de naar verwachting hoge kosten die met buffering gemoeid zullen zijn en de geringe beschikbare

hoeveelheden water gedurende de zomerperiode. Naast de agrarische vernieuwing zijn er mogelijkheden voor de verbreding van de landbouw door het toevoegen van niet-agrarische neventakken. Kansen liggen er in het agrarisch natuur- en landschapsbeheer.

Voorts biedt het platteland van Walcheren door de aanwezigheid van grote aantallen toeristen kansen om het toeristisch product verder te verbreden en te versterken.

Hiermede zou een bijdrage kunnen worden geleverd aan de gewenste verbetering van het toeristische imago van Zeeland en het aanboren van nieuwe (groei)markten.

Plattelandstoerisme is gericht op de ontwikkeling van dagrecreatie en de versterking van natuur en landschap.

Onder bepaalde voorwaarden kunnen verblijfrecreatieve eenheden worden toegekend om de exploitatie van deze dagrecreatieve voorzieningen mogelijk te maken. Het beleid voor plattelandstoerisme wordt hieronder nader toegelicht.

Op provinciaal niveau wordt, in het kader van het project Nieuwe Economische Dragers, onderzocht welke overige niet-agrarische functies kunnen worden toegestaan in het landelijke gebied, zoals zorgfuncties en ambachtelijke

functies. Dit onderzoek heeft geresulteerd in de Nota Nieuwe Economische Dragers, die onverkort op het projectgebied van toepassing is. Voor inzicht in de ontwikkelingsmogelijkheden wordt verwezen naar de inhoud van deze nota.¹⁸

Ontwikkelingsperspectief plattelandstoerisme

De kleinschalige vormen van recreatie en toerisme in het landelijke gebied worden aangeduid als plattelandstoerisme. In de eerste plaats is het uitgangspunt voor plattelandstoerisme het behoud van de kwaliteit van het bestaande aanbod van dagrecreatieve voorzieningen en de differentiatie en verbreding van het huidige aanbod. Met andere woorden plattelandstoerisme moet zich onderscheiden van het al aanwezige toeristische product.

Het tweede uitgangspunt is dat bij de nieuwe activiteiten van plattelandstoerisme inspanningen worden geleverd op het gebied van de versterking van natuur en landschap.

Initiatieven op het vlak van plattelandstoerisme mogen niet strijdig zijn met de landschapvisie (zie bijlage 6) en moeten een bijdrage leveren aan het versterken en verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit.

¹⁸ Met de 3 Walcherse gemeenten vindt overleg plaats over de vraag of op dit gebied voor geheel Walcheren één beleid kan worden gevoerd.

De kleinschaligheid van de ontwikkelingen voor plattelandstoerisme brengt met zich mee dat plattelandstoerisme alleen een nevenactiviteit van de agrarische hoofdfunctie kan zijn. Alleen kleinschalige vormen van toerisme zijn passend bij het karakter van het middengebied; vanuit een oogpunt van mobiliteit zijn grootschalige toeristische ontwikkelingen ongewenst. Bovendien verdragen intensieve vormen van plattelandstoerisme zich minder goed met (intensieve) vormen van agrarisch gebruik. Plattelandstoerisme mag geen beperkingen opleggen aan aangrenzende agrarische bedrijven.

Verstening van het landelijk gebied is ongewenst. De activiteiten op het vlak van plattelandstoerisme dienen in de agrarische bebouwing of op het agrarisch bouwblok plaats te vinden. Door de bouwblok-regeling te hanteren wordt ook gewaarborgd dat plattelandstoerisme ten goede komt aan de agrarische sector, want bij plattelandstoerisme staat de verbreding van de landbouw centraal.

Deze kleinschaligheid maakt netwerkvorming en samenwerking tussen ondernemers van belang. Enerzijds kunnen de kleinschalige voorzieningen elkaar versterken, anderzijds wordt het op deze manier mogelijk routes op te zetten. Netwerkvorming biedt kansen voor productontwikkeling waartoe een individuele ondernemer niet in staat is.

De beleidslijn in het streekplan dat de mogelijkheden voor plattelandstoerisme op Walcheren zich vooralsnog dienen te beperken tot dagrecreatie kan worden heroverwogen, indien aan de recreatieve sector een reëel perspectief is geboden. De recreatieve sector heeft de mogelijkheid gekregen via ondernemingsplannen de noodzaak van een ruimtelijke uitbreiding en eventueel ook een uitbreiding van het aantal verblijfseenheden aan te tonen. Daarbij wordt ook de mogelijkheid geboden tot verplaatsing naar een compensatie-locatie. Op basis daarvan wordt het uitsluiten van verblijfsrecreatie in het kader van plattelandstoerisme niet langer noodzakelijk geacht. Het toekennen van verblijfsrecreatieve eenheden wordt terughoudend benaderd, gelet op het restrictieve beleid voor capaciteitsuitbreiding in de recreatieve sector. In beperkte mate wordt ruimte geboden voor kleinschalige verblijfsrecreatie, indien wordt aangetoond dat verblijfsrecreatie noodzakelijk is voor de exploitatie van voorzieningen en activiteiten die bijdragen aan de innovatie en differentiatie van het dagrecreatieve aanbod. Verwezen wordt naar bijlage 2, waarin de toetsingsprocedure voor dergelijke initiatieven uiteen is gezet. Ook voor de kleinschalige verblijfsrecreatie geldt dat de initiatieven niet strijdig mogen zijn met de landschapsvisie en waar mogelijk een bijdrage dienen te leveren aan het realiseren van deze landschapsvisie. Voorts moet het een innovatief product betreffen en dient het product zich onderscheiden van het al aanwezige aanbod.

Bij het bieden van ontwikkelingsmogelijkheden voor plattelandstoerisme wordt in beginsel geen onderscheid gemaakt tussen agrarische bedrijven in de kustzone en agrarische bedrijven in het middengebied. Er worden geen argumenten aanwezig geacht een grote groep agrarische bedrijven deze ontwikkelingsmogelijkheid te onthouden. Het feit dat voorzieningen in het kader van plattelandstoerisme vooral een functie hebben voor de recreanten die reeds op Walcheren verblijven - het zal niet of nauwelijks leiden tot het aantrekken van nieuwe doelgroepen - maakt situering van deze voorzieningen in de nabijheid van de recreatieconcentraties aantrekkelijk. Dit zal bijdragen aan het streven de groei van de automobilititeit zoveel mogelijk te beperken.

Tot slot is het uitgangspunt dat de (planologische) procedure voor initiatieven voor plattelandstoerisme gelijk is aan de procedure die initiatieven uit de reguliere toeristische sector moeten doorlopen. De initiatieven met uitsluitend dagrecreatie doorlopen alleen de planologische toets, waarvan ook de toets aan de landschapsvisie een onderdeel uit maakt. Het initiatief met verblijfsrecreatie zal door een onafhankelijke toetsingscommissie worden getoetst op de mate van innovatie en de versterking van de gebiedskwaliteiten.

Omvang en evaluatie

Om de kwaliteit van de initiatieven te waarborgen is het van belang de maximale omvang van het aantal toe te kennen eenheden vast te stellen. Om plattelandstoerisme tot ontwikkeling te laten komen wordt uitgegaan van een uitbreiding van het aantal verblijfsrecreatieve eenheden bij de agrarische sector met 5% bij de start van het project Walcheren 2000+. In 1997 waren er in de gemeenten Middelburg, Veere en Vlissingen 170 mini-campings aanwezig. Het maximale aantal eenheden per minicamping is vastgesteld op 15 (10+5). Als deze 5%-regeling wordt toegepast voor plattelandstoerisme dan is de berekening van het aantal eenheden voor plattelandstoerisme:

(maximale) aantal eenheden per minicamping: 15
aantal minicampings: 170
totaal aantal eenheden: $170 \times 15 = 2550$
mogelijke uitbreiding is 5% van 2550 eenheden = 127 eenheden

Om de kwaliteit van de ontwikkelingen te bewaken wordt het toekennen in de tijd gefaseerd en wordt gewerkt met een evaluatiemoment. Bij de vaststelling van de Regiovisie worden 65 eenheden voor de verschillende initiatieven gereserveerd. De evaluatie vindt plaats na 5 jaar¹⁹. Op het moment van evaluatie wordt besloten of de resterende 62 eenheden kunnen worden toegekend, de

¹⁹ De precieze moment van evaluatie wordt vastgesteld door de Stuurgroep Walcheren 2000+ evenals het aantal (voorbeeld)projecten en het aantal eenheden dat kan worden toegekend

regeling (het quotum) moet worden gewijzigd, dan wel moet worden stopgezet.

Vormen en cumulatie

Naast een beperking van het aantal eenheden worden er ook voorwaarden gesteld aan de vormen van verblijfsrecreatie in het kader van plattelandstoerisme.

Uitgangspunt voor de verblijfsrecreatieve voorziening is dat deze zich moet onderscheiden van wat reeds aanwezig is. Dat leidt ertoe dat een uitbreiding van het concept van minicampings (kamperen bij de boer) niet mogelijk is²⁰. Evenmin worden op Walcheren mogelijkheden geboden voor een boerenboscamping of een landschapcamping. De randvoorwaarde voor een boerenboscamping is dat tenminste 10 ha bos wordt aangeplant en dat deze gelegen moet zijn in een zone voor landschappelijke verdichting vormt een belemmering voor inplaatsing op Walcheren. In deze regio komen alleen de kreekruggen in aanmerking voor landschappelijke verdichting. De oppervlakte van 10 ha is echter te omvangrijk om een dergelijk bosgebied op een landschappelijk verantwoorde wijze op de (smalle) kreekruggen in te kunnen planten.

Voor een landschapscamping geldt de voorwaarde dat 7 ha landbouwgrond uit productie wordt genomen en omgezet in natuurgebied bij 60 eenheden en 2,8 ha bij 24 eenheden. Het landschapsbeeld dat hoort bij een landschapscamping sluit niet aan bij de landschapsvisie voor Walcheren, omdat de mogelijkheden voor natuurontwikkeling met name in de poelgebieden zijn gelegen. Realisatie van een camping in de poelgebieden staat haaks op het uitgangspunt dat de landschappelijke openheid van deze gebieden dient te worden behouden. Bovendien wordt met een landschapscamping niet voldaan aan de voorwaarde van kleinschaligheid.

In plaats van de landschapscamping en boerenboscamping worden op Walcheren wel mogelijkheden gezien voor verblijfsrecreatie in de vorm van appartementen-in-de-schuur en een hofstedecamping.

De vorm appartementen-in-de-schuur heeft als voordeel dat geen uitbreiding van de bebouwde oppervlakte in het middengebied plaats vindt en een verdere versterking van het landelijke gebied wordt voorkomen. Deze vorm van kleinschalige verblijfsrecreatie levert bovendien een bijdrage aan het behoud van karakteristieke boerderijen. Een dergelijk initiatief kan redelijk kleinschalig van opzet zijn om rendabel te zijn. Dit heeft als voordeel dat er meerdere initiatieven kunnen worden gehonoreerd en dat deze elkaar kunnen versterken door netwerkvorming.

Een hofstedecamping is een kleinschalige camping

bij een beeldbepalende en in gebruik zijnde boerderij. Een boerderij is beeldbepalend als deze op de monumentenlijst is geplaatst of door de gemeente als beeldbepalend is aangewezen. Als voorwaarde voor een hofstedecamping geldt dat bij de boerderij minimaal 5 ha loofhoutbos wordt aangeplant van boomsoorten die passen bij de streek. Het bos dient vrij toegankelijk te zijn. Een hofstedecamping is alleen mogelijk op de kreekruggen, omdat de landschapsvisie voor deze gebieden verdichting nastreeft. Het maximale aantal eenheden voor een rendabele hofstedecamping is gemaximeerd op 40 eenheden, waarbij de standplaatsgrootte netto minimaal 150 m² en bruto 250 m² dient te bedragen. De oppervlakte cultuurgrond dient ten opzichte van de hofstedecamping in een minimale verhouding van 3:1 te staan, teneinde te waarborgen dat voldoende oppervlakte voor agrarische productie resteert. Dit leidt er toe dat een hofstedecamping met een maximale omvang van 40 eenheden alleen gerealiseerd kan worden op een bedrijf met minimaal 24 ha cultuurgrond. Na de herinrichting zal 6 ha ingericht zijn voor de hofstedecamping en nog 18 ha in productie zijn. Omdat deze vorm van verblijfsrecreatie nieuw is, wordt gestart met 1 experiment van een hofstedecamping. Na 3 jaar zal een evaluatie plaatsvinden van dit experiment, zowel van het concept als van de voorwaarden die worden gehanteerd.

In de Wet op de Openluchtrecreatie is bepaald dat een hofstedecamping vergunningsplichtig is. In de Beleidsnota kleinschalig kamperen van de gemeente Veere is het combineren van een minicamping met een andere vorm van verblijfsrecreatie uitgesloten. Voor Walcheren wordt deze cumulatie van eenheden ook als ongewenst gezien, omdat het combineren van een hofstedecamping met een mini-camping tot een grootschalige camping zou kunnen leiden, met een vergelijkbare omvang als in de reguliere sector. Dit is strijdig met het uitgangspunt van kleinschaligheid van plattelandstoerisme en de voorwaarde dat het een nevenactiviteit moet betreffen. Tegen omschakeling van een minicamping naar een hofstedecamping bestaat geen bezwaar.

De combinatie van appartementen-in-schuur met een mini-camping wordt niet bij voorbaat uitgesloten. De nieuwe vorm heeft geen negatieve ruimtelijke impact. Bovendien is er sprake van twee duidelijk gescheiden en verschillende producten. Het draagvlak voor voorzieningen op het gebied van dagrecreatie en natuur en landschap wordt vergroot. De toetsingscommissie zal beoordelen of de twee vormen elkaar versterken en of de kleinschaligheid van de activiteit wordt gewaarborgd.

²⁰ De gemeente Veere heeft een maximum vastgesteld van 171 minicampings.

3.4 Natuur en landschap/Waterhuishouding

Verkenning

Ten behoeve van de regiovisie Walcheren 2000+ is een Landschapsvisie opgesteld, waarin het gewenste landschapsbeeld voor de verschillende deelgebieden op Walcheren wordt aangegeven. Deze Landschapsvisie vormt het toetsingskader voor de toekomstige ontwikkelingen die in de regiovisie worden geschetst en is als bijlage aan de regiovisie toegevoegd.

De duinen en het vroongegebiet (incl. het Wegelingengebied)

De kustzone van Walcheren bestaat grotendeels uit duingebieden. Deze duinen zijn relatief jong en bestaan uit een strandvlakte waar de wind een pakket zand van enkele meters tot plaatselijk bijna 50 meter heeft gevormd. Door verstuiwing is aan de landzijde het oorspronkelijke land bedekt met een enkele meters dikke zandlaag, waardoor de vroongebieden zijn ontstaan. De duinen vormen één van de belangrijkste natuurgebieden van Walcheren. Uit landschappelijk oogpunt zijn ze waardevol; het is één van de weinige gebieden in Nederland waar water en wind nog voor dynamiek zorgen en waar het landschap nog op een natuurlijke wijze wordt gevormd. Voorts worden de duingebieden gekenmerkt door een grote diversiteit aan planten en dieren. De overgang tussen duin en polder worden gevormd door de vroongebieden. Deze gebieden hebben in potentie hoge natuurwaarden door de hoog-laag, zoet/zout en zand-klei gradiënten.

De aanwezige natuur-, landschaps- en cultuurhistorische waarden maken het duingebied en de vroongronden bij uitstek aantrekkelijk voor recreatie. De duinovergangen, de fiets- en de wandelpaden maken een (intensief) dagrecreatief gebruik mogelijk. Deze recreatiedruk heeft negatieve effecten op verstoringsgevoelige dieren en betredingsgevoelige planten. Met name in het noordwestelijke kustgebied gaat het ten koste van de kwaliteit van de natuurwaarden en de soortenrijkdom. De recreatiedruk op het gebied wordt nog vergroot door het autogebruik en de hiermee gepaard gaande parkeeroverlast.

In de duinen aan de noordwestkant is het golfterrein een onnatuurlijke onderbreking van de duinenrij. De natuurwaarden in dit duingebied worden negatief beïnvloed door het beheer dat bij een golfterrein hoort, zoals het regelmatig maaien en bemesten van delen van het gebied. Alleen bij een volledig op natuurwaarden gericht beheer zal de vegetatiekundige waarde kunnen toenemen. Ook landschappelijk wijkt het golfterrein, met name door het groene karakter, sterk af van het beeld van een natuurlijk duingebied.

De duinen zijn landschappelijk beelbepalend voor Walcheren. De weidse zichtlijnen vanuit het open gebied op de duinen dragen zorg voor het eilandkarakter. Wel zijn

de vroongebieden in de loop van de tijd meer bebouwd en door recreatie in gebruik genomen. De zichtlijnen en de openheid van het gebied zijn aangetast en het landschap heeft een meer versnipperd karakter gekregen.

In de duinen hebben zich aanzienlijke zoetwaterbellen gevormd, doordat neerslag gemakkelijk in de bodem kan infiltreren. Bij Biggekerke en Oranjezon werd uit deze zoetwaterbellen drinkwater gewonnen, waardoor de grondwaterstand kunstmatig werd verlaagd en natuurlijke kwelsituaties werden aangetast. Vochtige en natte duinvalleien en de daarbij behorende bijzondere vegetaties zijn daardoor vrijwel verdwenen. In plaats daarvan zijn er veruigde terreinen ontstaan. De drinkwaterwinning bij Biggekerke is reeds geruime tijd geleden gestaakt, waardoor de zoetwaterbel zich gedeeltelijk heeft kunnen herstellen. Een volledig herstel van de zoetwaterbel wordt belemmerd door de intensieve ontwatering ten behoeve van het dagrecreatieve gebruik van dit gebied (drooglegging wandel- en fietspaden) en de ontwatering in het direct aangrenzende landbouwgebied. In het gebied Oranjezon is de grondwateronttrekking recent gestaakt, waardoor ook hier de zoetwaterbel zich kan herstellen. De vroongebieden vormden in het verleden een aantrekkelijke plek om te wonen door de hoge ligging en de beschikbaarheid van zoet grondwater door afstromende kwelwater uit de duinen. Een aantal dorpen langs de kust zijn in het vroongegebiet gelegen, terwijl in dit gebied buitenplaatsen zijn gerealiseerd. De parken die daarbij zijn aangelegd zijn uit een oogpunt van natuur en landschap bijzonder waardevol. De kwelstromen uit de duinen maken de vroongronden verdrassingsgevoelig. De situatie in de bungalowparken langs de Duinweg in Oostkapelle, waar door het geleidelijke herstel van de zoetwaterbel in de duinen de natuurlijke kwelsituaties terugkeren, laat zien dat dit aanleiding kan geven tot wateroverlast. Daar waar vroongronden voor bewoning of voor de landbouw worden gebruikt vindt een intensieve ontwatering plaats, waardoor gedurende droge zomers ook hier verdroging plaats vindt. Door de duinwaterwinning, ontwatering en kustafslag zijn met name in de vroongronden de natuurlijke kwelsituaties verloren gegaan, hetgeen een ernstige aantasting van de natuurwaarden heeft betekend. Voor de Beekshoekpolder, onderdeel van de vroongronden in het gebied Oranjezon tussen Oostkapelle en Vrouwenpolder, is een natuurontwikkelingsproject in voorbereiding. Dit project is gericht op herstel van het oorspronkelijke vroongegebiet met vochtige en natte schraallanden en het verhogen van de natuurwaarden in het ervoor gelegen duingebied. Voor realisatie van dit natuurstreefbeeld is peilverhoging en het treffen van maatregelen als het afplaggen van de bouwvoor en het herstellen van de hydrologische relatie tussen het vroongegebiet en de duinen noodzakelijk. In het gebied zijn een tweetal campings (Oranjezon en De Zandput) gelegen, waarvoor een voldoende drooglegging dient te worden gegarandeerd.

In het kader van het natuurontwikkelingsproject langs de Schelpweg tussen Westkapelle en Domburg zal worden onderzocht of een peilverhoging tot wateroverlast voor camping Moens leidt en zo ja, welke maatregelen noodzakelijk zijn om deze overlast te vermijden

Het Middengebied en het gebied rond Ritthem

Het agrarische middengebied, het Platte van Walcheren, is geomorfologisch aan te duiden als oudlandgebied en wordt landschappelijk gekenmerkt door de afwisseling van open poelgebieden en besloten kreekkruggen. Het Wegelingengebied, gelegen tussen Westkapelle en Domburg, neemt een speciale plaats in door het onbebouwde karakter en het gebied vormt een fraai contrast met de andere landschappen op Walcheren.

De poelgebieden bestaan uit een veenpakket, afgedekt door een laag klei. Door de lage ligging ten opzichte van de zeespiegel en de beperkte infiltratie van hemelwater speelt zoute kwel een belangrijke rol, hetgeen brak tot zout oppervlakte- (kavelsloten) en grondwater tot gevolg heeft. Deze waterhuishouding was tot enkele decennia geleden bepalend voor het grondgebruik. De zoute kwel en de gevoeligheid voor verdrassing maakte ze ongeschikt

voor akkerbouw en liet alleen een gebruik als weidegebied toe. Bebouwing ontbrak door de grote kans op wateroverlast en het risico van zettingen. Dit grondgebruik, in combinatie met de kleinschalige verkaveling en de variatie in zoet en zout, bevorderde het ontstaan van bijzondere vegetaties en biotopen voor weidevogels. Deze graslanden zijn als foerageergebied van groot belang voor wintergasten (zwanen, ganzen, smienten) en als broedgebied voor weidevogels. Door ruilverkavelingen, verbetering van de ontwatering en verlaging van het oppervlaktewaterpeil zijn poelgebieden geschikt gemaakt voor akkerbouw, waardoor het natuurlijke biotoop voor weidevogels, ganzen en zwanen onder druk is komen te staan. De kwaliteit van het oppervlaktewater voldoet op veel punten niet aan de gestelde normen. Dit leidt tot eutrofiëring, met name door de uitspoeling van nitraat gedurende de wintermaanden uit akkerbouwpercelen, maar ook door de aanwezigheid van fosfaat dat door kwelstromen uit het veenpakket wordt meegevoerd. Een verbeterde ontwatering en een betere fundering hebben het oprichten van bebouwing in de poelgebieden mogelijk gemaakt. Dit heeft de landschappelijke openheid van de poelgebieden aangetast. Voor de poelgebieden langs de Zandvoortseweg en de

Oude Veerseweg, die in het streekplan deel uitmaken van de ecologische hoofdstructuur, wordt een verdere versterking van de natuurwaarden nagestreefd door uitbreiding van het huidige beheers- c.q. reservaatgebied. Dit is alleen mogelijk, indien er ruimte ontstaat in het aantal voor Zeeland beschikbare hectares in het Natuurbeleidsplan. Randvoorwaarde voor de verdere ontwikkeling van natuurwaarden is peilverhoging en vernatting van het gebied. Hydrologisch vormen deze poelgebieden één geheel met het omliggende landbouwgebied. Aanpassing van het peilbeheer kan met name in het gebied Zandvoortseweg leiden tot nadelige gevolgen voor het landbouwkundig gebruik van de omliggende gronden. In het gebied Oude Veerseweg treedt dit knelpunt minder op de voorgrond, gelet op de mogelijkheden om van dit gebied een apart hydrologische eenheid te maken. In het kader van het Ruilverkavelingsplan voor Walcheren wordt een verdere peilverlaging nagestreefd ter bevordering van de agrarische gebruiksmogelijkheden. Dit kan leiden tot verdere bodemdaling.

De kreekruggen zijn in het algemeen boven NAP gelegen en hebben een zandige ondergrond, terwijl de afsluitende kleilaag ontbreekt of dun is. Neerslag kan daardoor gemakkelijk in de bodem infiltreren en heeft zoetwaterbelletten in de bodem doen ontstaan. Door de hoge ligging en de geringe kans op wateroverlast en zettingen zijn gedurende lange tijd de bebouwing en de wegen op de kreekruggen gesitueerd. De aanwezigheid van zoet water en de goede bewerkbaarheid van de grond maakte de kreekruggen geschikt voor de fruit- en groenteteelt en de akkerbouw. De ontwatering en de afstemming van het winterpeil op de poelgebieden hebben een negatieve invloed op de aangroei van de zoetwaterbel in de kreekruggen. Het aanhouden van een (te) laag peil in de winterperiode leidt in de zomer plaatselijk tot verdroging en verzilting van het oppervlaktewater.

De natuurwaarden van de kreekruggen zijn beperkt, maar landschappelijk gezien is het een aantrekkelijk fijnmazig gebied.

Het gebied rondom Vrouwenpolder en Nieuw- en Sint Joosland behoort tot de nieuwanlandgebieden, jonge schor-gebieden die in de loop van de tijd zijn ingepolderd. Ze bestaan uit een dikke deklaag van klei met in de ondergrond een veenlaag. Deze gebieden zijn na de inpoldering ingericht voor de akkerbouw; de verkaveling en ontwatering zijn op dit grondgebruik aangepast. Het oppervlaktewater is in de winter brak tot zoet, doch wordt gedurende droge zomers brak tot zout, doordat de waterlopen dan uitsluitend worden gevoed door zoute kwel en niet door hemelwater. Het watersysteem in de nieuwanlandgebieden is thans in hoofdzaak afgestemd op het landbouwkundige

gebruik van deze gronden. Daarbij doen zich relatief weinig knelpunten voor.

In het kader van het Herstelplan Natuur Westerschelde is een natuurontwikkelingsproject in de omgeving van Rammekens in voorbereiding. Onderdelen van het plan zijn de uitbreiding van het kreekengebied op de kreekruggronden, het aanbrengen van een groene zoom als geleidelijke overgang tussen polder naar bos, het herstel van het inlaagkarakter en de herinrichting van een duingebiedje.

Stadsgewest Vlissingen-Middelburg

De overgang van het platteland van Walcheren naar het stedelijk gebied wordt duidelijk in de stadsrandzones en in de geleedingszone tussen Middelburg en Vlissingen. Aan de zijde van Middelburg vormt het Landgoed Ter Hooge een geleidelijke overgang van de stad naar het open agrarisch gebied. Tussen de twee steden is de geldingszone gelegen als open groene ruimte. Cultuurhistorisch is de verdedigingslinie het Landfront²¹ van belang. De provincie en de gemeente Veere zouden dit Landfront graag aanwijzen als monument. Ook de gemeenten Middelburg en Vlissingen hebben de intentie het Landfront zoveel mogelijk te behouden, doch staan geen aanwijzing als monument voor. Momenteel wordt een cultuurhistorische verkenning uitgevoerd, waarbij de mogelijkheden voor instandhouding en ontwikkeling van het Landfront worden onderzocht. In het kader van het Ruilverkavelingsplan voor Walcheren zijn er in het traject Groot-Valkenisse - Koudekerke stroken grond toegewezen voor de aanleg van een voet/fietspad.

Onder invloed van woningbouw, bedrijfsontwikkeling en infrastructurele ingrepen is er sprake van een toenemende druk en versnippering van het agrarisch gebied in de randzones van het stadsgewest. De geldingszone vormt nu nog een smalle niet verstedelijkte zone tussen Vlissingen en Middelburg, maar door de ligging is deze plek aantrekkelijk voor de vestiging van stadsgewestelijke voorzieningen en bedrijvigheid. De kans bestaat dat zonder een duidelijk keuze dit gebied kan veranderen van een scheidende zone tussen twee steden, tot slechts een groenstrook met recreatieve functies midden in een stedelijk gebied. Daarnaast is de bebouwing van de randen van de geleedingszone een punt van aandacht. De harde contouren van de steden vragen om een goede landschappelijke inpassing.

In de lager gelegen woonwijken van Middelburg en Vlissingen treedt, als gevolg van de hoge grondwaterstanden, wateroverlast op. Ditzelfde effect treedt op bij dorpsuitbreidingen in de poelgebieden elders op Walcheren. Voor de versterking van de natuurwaarden en het land-

²¹ Stelsel van verdedigingswerken uit de Tweede Wereldoorlog ter verdediging van de haven van Vlissingen. De defensiewerken zijn gelegen op het grondgebied van de gemeenten Vlissingen, Middelburg en Veere.

schap van het Landgoed Ter Hooge is een Masterplan opgesteld, waarin voorstellen worden gedaan voor de versterking en uitbreiding van het Landgoed. De ligging temidden van het agrarisch gebied, waar het peilbeheer is afgestemd op de agrarische functie, maakt dit natuurgebied kwetsbaar voor verdroging. De in het ruilverkavelingsplan voor Walcheren opgenomen maatregelen om een deel van de Ter Hooge Sprink in westelijke richting te verleggen zal hierin enige verbetering brengen.

Ontwikkelingsperspectief

Water als ordenend principe

Centraal thema in het provinciale beleid, zoals neergelegd in het streekplan Zeeland, het provinciale Milieubeleidsplan en het provinciaal Sociaal-economisch Beleidsplan, is het streven naar een duurzame ontwikkeling. Ook het in voorbereiding zijnde provinciale Waterhuishoudingsplan-2 zal het realiseren van gezonde watersystemen, die een duurzaam gebruik van uiteenlopende functies garanderen als uitgangspunt hanteren. Dit vergt het maken van nadrukkelijke keuzes; niet langer kan worden volstaan met het op traditionele wijze oplossen van knelpunten in het watersysteem. Er zal sturing moe-

ten worden gegeven aan ruimtelijke ontwikkelingen op basis van de mogelijkheden die het watersysteem biedt, teneinde te vermijden dat het waterbeheer in een later stadium moet worden aangepast aan nieuwe functies en grondgebruik. Dit vereist een betere afstemming tussen ruimtelijke ordening en waterbeheer, gericht op het terugdringen van negatieve invloeden op de waterhuishouding, het voorkomen van verspilling en het scheppen van gunstige voorwaarden voor de functies natuur, landbouw, wonen en recreatie.

In het in voorbereiding zijnde provinciale Waterhuishoudingsplan-2 zullen de mogelijkheden tot optimalisatie van het waterbeheer op Walcheren en het verbeteren van de afstemming met de andere functies in het gebied moeten worden nagegaan. Thans is reeds duidelijk dat daarbij met name aandacht dient te worden geschonken aan de aspecten verdroging in relatie tot het peilbeheer, de beschikbaarheid van voldoende zoet water, vermessing en recreatief medegebruik.

Ontwikkelingsperspectief duinen en vroongebied (incl. het Wegelingengebied)

Om het evenwicht tussen natuur, landschap en

recreatie te herstellen wordt voor het gebied de Manteling aangesloten bij de maatregelen uit de Beheersvisie. Speerpunt van het beleid is het optimaliseren van het waterbeheer in het gebied. Er wordt ingezet op het herstel van de natte duinvalleien en er wordt aandacht gegeven aan de primaire en secundaire duinvorming bij Oranjezon. Daarnaast is de geleiding van de recreatie een speerpunt van beleid. Hiervoor wordt een kwalitatief hoogwaardige hoofdpadenstructuur ingericht; de dichtheid van het padenstelsel wordt verminderd en de toegankelijkheid van kwetsbare gebieden beperkt. Naast het wandelen en fietsen is de druk door het autogebruik op Walcherse kustzone hoog. Door de verbeteringsmaatregelen voor de ontsluitingsstructuur voor Walcheren, zoals de recreatieverdeelweg en het slagensysteem wordt gestreefd naar een betere geleiding van de recreanten in de kustzone. Een sturend parkeerbeleid en het verplaatsen van parkeerterreinen meer landinwaarts, leveren een bijdrage aan de vermindering van de recreatiedruk in het kustgebied. Eenzelfde effect kan voortvloeien uit recreatie-transferia, waarnaar in het kader van deze regiovisie onderzoek zal worden uitgevoerd. Het behoud en herstel van de natuurlijke processen en dynamiek door water en wind wordt ondersteund door het weren van bebouwing en (permanente) recreatiefuncties in het gehele duingebied. Aan dagrecreatief medegebruik wordt - buiten de voor het publiek afgesloten gedeelten - geen beperkingen ten aanzien van de toegankelijkheid opgelegd. Een uitbouw van de dagrecreatieve functie behoort, op basis van de Beheersvisie voor De Manteling, niet tot de mogelijkheden. Met name in de vroongronden, waar afstromend duinwater leidt tot wateroverlast, dient nieuwe bebouwing te worden tegengegaan. Het uitbreiden van kampeerterrein - in het kader van een verbeteringsplan - stuit niet op problemen, mits bij de inrichting van het terrein rekening wordt gehouden met de (toekomstige) hydrologische omstandigheden. Voor het herstel en behoud van de vochtige en natte duinvalleien en de daarbij behorende vegetaties, is het herstel van de zoetwaterbellen bij Biggekerke en Oranjezon een aandachtspunt. De zoetwaterbel bij Biggekerke heeft zich al gedeeltelijk kunnen herstellen, maar een volledig herstel wordt belemmerd door de ontwatering ten behoeve van de dagrecreatie en het aangrenzende landbouwgebied. In het gebied Oranjezon is de grondwateronttrekking recent gestaakt. In dit duingebied zijn op dit moment geen functies aanwezig die een herstel van de zoetwaterbel belemmeren. Ook in de toekomst zal het herstel van de

zoetwaterbel sturend zijn voor de functies die in dit gebied plaats kunnen vinden (water als ordenend principe). In de landschapsvisie (bijlage 6) is het beleid opgenomen om de zichtlijnen op de duinen open te houden. Zo zijn in het Zuidwestkustgebied zones aangewezen die open agrarische ruimte behoren te blijven en waar verdichting niet gewenst is. Tevens wordt de openheid van de zichtlijnen versterkt door het streven naar landschappelijke openheid in de poelgebieden. Landgoederen nieuwe stijl²² kunnen een bijdrage leveren aan een versterking van het landschap. In het zuidwestelijk kustgebied worden hiertoe ontwikkelingsmogelijkheden geboden ter plaatse van de in de landschapsvisie aangegeven groene assen. In het noordwestelijk kustgebied vormt de binnenduintrand van het gebied De Manteling een geschikte locatie voor landgoederen nieuwe stijl.

De natuurontwikkelingsprojecten langs de Schelpweg tussen Westkapelle en Domburg en in de Beekshoekpolder in het gebied Oranjezon zijn er o.a. op gericht de hydrologische relatie tussen duinen en vroongebied te herstellen. Het streven is erop gericht een ongestoorde waterhuishouding te doen ontstaan, waardoor in de duingebieden opnieuw vochtige duinvalleien kunnen ontstaan met de daarbij behorende vegetatie. De tussen Westkapelle en Domburg gelegen golfbaan en camping (camping Moens) vormen thans vanuit hydrologisch oogpunt geen probleem. Indien pogingen om in dit duingebied een zoetwaterbel te creëren succesvol zijn, is het ontstaan van wateroverlast op de golfbaan en de camping niet op voorhand uit te sluiten. Een situatie waarbij deze functies limiterend worden voor de waterhuishouding in het duingebied wordt als ongewenst beschouwd. Ten behoeve van het herstel en de versterking van de natuur- en landschapswaarden is de verplaatsing van het golfterrein uit het duingebied gewenst. Door de uitplaatsing van het golfterrein kan het dynamische karakter en de daardoor optredende processen in de bodem weer plaatsvinden. Door de verplaatsing wordt ook het landschappelijke beeld hersteld van een aaneengesloten natuurlijk duinengebied. De ligging temidden van een natuurontwikkelingsgebied, alsmede het op het handhaven van de openheid gerichte landschapsbeleid, staan een uitbreiding van camping Moens in het kader van de kwaliteitsverbetering in de weg. Verplaatsing van de camping naar een compensatielocatie in het zuidwestelijk kustgebied is wenselijk, waarna de vrijkomende gronden kunnen worden aangewend voor natuurontwikkeling.

²² Dit zijn woningen van hoge kwaliteit met tenminste 5 ha (openbaar toegankelijk) bos. Dit instrument heeft tot doel:

1. het versterken van de landschappelijke structuur;
 2. het vergroten van het bosareaal;
 3. het bieden van mogelijkheden voor wonen naar behoefte, zonder afbreuk te doen aan de hoofdfuncties van het landelijk gebied.
- Richtinggevend voor de ontwikkeling van een landgoed nieuwe stijl is de Landschapsvisie behorende bij deze regiovisie en par. 4.8.2. van het streekplan.

Voor het welslagen van het natuurontwikkelingsproject in de Beekshoekpolder in het gebied Oranjezon is het doorvoeren van een peilverhoging, het afgraven van de bouwvoor en het aanbrengen van reliëf in het maaiveld noodzakelijk. In het gebied Oranjezon zijn een tweetal campings (Oranjezon en De Zandput) gelegen, waarvoor een voldoende drooglegging dient te worden gegarandeerd. Voor de gronden rondom camping De Zandput wordt na realisatie van het natuurontwikkelingsproject het huidige peil gehandhaafd. Dit is afgestemd op de huidige landbouwkundige functie van deze gronden, zodat voor de camping geen nadelige gevolgen zullen ontstaan. Dit geldt niet voor camping Oranjezon, die temidden van het natuurontwikkelingsgebied is gelegen. Na peilverhoging mag worden verwacht dat deze camping met wateroverlast geconfronteerd zal worden. Verplaatsing van deze camping is geen optie, gelet op het feit dat momenteel in het kader van kwaliteitsverbetering een uitbreiding van deze camping wordt gerealiseerd en een verbeteringsplan voor het bestaande terreingedeelte in uitvoering is. De in het kader van de natuurontwikkeling (afgraven bouwvoor) vrijkomende grond zal worden aangewend voor verhoging van het maaiveld van deze camping, teneinde een voldoende drooglegging te kunnen garanderen. Op deze wijze kan een peilverhoging worden gerealiseerd zonder nadelige gevolgen voor de recreatiefunctie in dit gebied.

Bij de uitwerking van het natuurontwikkelingsproject in de Beekshoekpolder zal de mogelijkheid tot recreatief medegebruik door de aanleg van wandel- of fietspaden langs oevers, mits dit medegebruik niet strijdig is met het natuurstreefbeeld, worden bezien.

Door herstel van de oorspronkelijke kwelsituaties kunnen de vroongebieden een langere periode van het jaar over zoet water beschikken, hetgeen de landbouw in het aangrenzende agrarisch gebied kansen kan bieden voor intensieve teelten. Met name voor de vollegrondsgroenteteelt en de fruitteelt bieden deze gebieden wellicht mogelijkheden. In het kader van het provinciale Waterhuishoudingsplan-2 zal onderzoek worden verricht naar de mogelijkheden tot buffering van het gedurende de winterperiode geïnfiltreerde hemelwater in de duinen, teneinde dit gedurende het groeiseizoen voor landbouwgewassen te kunnen aanwenden. Vooralsnog worden de mogelijkheden hiertoe niet hoog ingeschat, daar onderzoek naar buffering van zoet water in Schouwen-Duiveland heeft aangetoond dat de te treffen maatregelen leiden tot een voor de landbouw te hoge kostprijs.

Ontwikkelingsperspectief Middengebied en het gebied rond Ritthem

Uit het oogpunt van landschap en waterhuishouding wordt ingezet op het behoud en herstel van de openheid van de poelgebieden en de (landschappelijke) verdichting van de kreekruggen. Ter vermijding van wateroverlast en zettingen dient het oprichten van bebouwing in de poelgebieden te worden tegengegaan. Een

gebruik als weidegrond sluit het beste aan bij de hydrologische omstandigheden in de poelgebieden en geeft tevens invulling aan de doelstelling tot het behoud van de landschappelijke openheid van deze gebieden. Ter stimulering van dit agrarisch grondgebruik wordt het inplaatsen van melkveehouderij-bedrijven in de poelgebieden gestimuleerd. Onderzocht zal worden op welke wijze inplaatsing van dergelijke bedrijven van buiten Zeeland in deze gebieden kan worden bevorderd.

In het kader van het provinciale Waterhuishoudingsplan 2 zal worden onderzocht op welke wijze het beheers- en natuurontwikkelingsgebied Zandvoortseweg, het natuurontwikkelingsgebied Ooster Nieuwelandpolder en het reservaatgebied Oude Veerseweg een bijdrage kunnen leveren aan het beperken van wateroverlast bij extreme omstandigheden. Daarbij dient de realisatie van een aangesloten natuur(ontwikkelings)gebied te worden nagestreefd, teneinde hydrologische oplossingen te vergemakkelijken. Bij een peilverhoging dient rekening te worden gehouden met de andere functies van het gebied, waaronder de landbouw. Mogelijkheden voor recreatief medegebruik van de oevergebieden worden, mits niet strijdig met het natuurstreefbeeld, nagestreefd.

De uitbreiding van (dorps)bebouwing en agrarische bebouwing moet bij voorkeur op de kreekruggen gesitueerd worden. Hier bestaat geen risico voor wateroverlast of zettingen. Landschappelijke verdichting in de vorm van beplanting is in deze gebieden gewenst (zie bijlage 6).

Daartoe wordt op de kreekruggen o.a. de mogelijkheid geboden tot de aanleg van landgoederen nieuwe stijl. De beschikbaarheid van zoet water maakt de kreekruggen geschikt voor de fruitteelt en de vollegrondsgroenteteelt. Maatregelen die ertoe leiden dat het zoete water langer wordt vastgehouden zijn wenselijk, teneinde verdroging gedurende de zomermaanden tegen te gaan. In het provinciale Waterhuishoudingsplan 2 zullen de mogelijkheden hiertoe worden onderzocht.

Het landschapsbeeld van het gebied rond Ritthem is een groene buffer tussen de steden en het Sloegebied. Een grofkorrelige verdichting maakt het gebied aantrekkelijk als stedelijk uitloopgebied.

Bij toekomstige uitbreidingen van de dorpen dienen de hydrologische omstandigheden te worden betrokken bij de locatiekeuze. Een uitbreiding in de laag gelegen poelgebieden dient waar mogelijk te worden vermeden.

Ontwikkelingsperspectief Stadsgewest Vlissingen-Middelburg

Voor het Stadsgewest wordt aangesloten bij het beleid dat geformuleerd is in het Ruimtelijk Plan stedelijk gebied Walcheren 2010 en bij het Masterplan voor het Landgoed Ter Hooge.

In de visie voor het stadsgewest wordt benadrukt dat sprake is twee afzonderlijke steden met een sterk verschillend karakter. Het laten vergroeien van de steden doet afbreuk aan het Walcherse landschap. In plaats daarvan wordt

gekozen voor een scheidende groene zone. Naast een versterking van het landschap heeft de geleidingszone de potentie om te voorzien in groene dagrecreatieve voorzieningen voor het stadsgewest.

De scheidende werking van de geleidingszone zal worden geaccentueerd door “verdedigingswerken” op te richten tegen de oprukkende steden. In Middelburg is dit vormgegeven als een boulevard en in Vlissingen als bolwerken. Voor de geleidingszone zijn een aantal functies inpasbaar, passend bij het groene karakter, zoals een golfbaan en sportcomplex. Dit vergroot de recreatieve waarde van dit gebied als stadspark.

De besluitvorming over de toekomstige status het Landfront zal afhangen van de cultuurhistorische verkenning die momenteel wordt uitgevoerd. Daarbij zal een afweging plaatsvinden tussen het belang van cultuurhistorische waarden en de belemmeringen die een aanwijzing als monument met zich mee kan brengen.

Voor de agrarische gronden rondom het Landgoed Ter Hooge is het plan “Tuin van Zeeland” opgesteld, dat voorziet in versterking van het landschap door het aanbrengen van laanbeplantingen en het creëren van een heggenlandschap, uitbreiding van het bosgebied en inplaatsing van een melkveehouderij, waarbij de weidegronden op een natuurvriendelijke wijze beheerd gaan worden. De melkveehouderij zal worden gecombineerd met een mini-camping en een dagrecreatieve voorziening. In dit plan wordt rekening gehouden met recreatief medegebruik, teneinde de huidige recreatieve druk op het Landgoed Ter Hooge te

verminderen. Bij realisatie van de plannen dient een aangesloten gebied te ontstaan, zodat de waterhuishouding op de te creëren natuurwaarden kan worden afgestemd en een verdere verdroging van het Landgoed Ter Hooge kan worden bestreden.

Bij toekomstige uitbreidingen van steden Middelburg en Vlissingen dienen de hydrologische omstandigheden te worden betrokken bij de locatiekeuze. Een uitbreiding in de laag gelegen poelgebieden dient waar mogelijk te worden vermeden.

3.5 Waterkeringszone

Verkenning

Door de verwachte stijging van de zeespiegel en de bodemdaling door inklinking wordt een toenemende druk op de kustzone verwacht. In het verleden was het uitgangspunt dat de zee zoveel mogelijk diende te worden beheerst, door verhoging van dijken, inpolderingen en afsluiting van zeearmen. De Deltawet is een duidelijke exponent van deze gedachtengang. De laatste decennia groeit het besef dat deze benadering zeer kostbaar dreigt te worden en bovendien ten koste gaat van natuurwaarden en de dynamiek van de kust. De keuze om daar waar mogelijk te kiezen voor zandsuppleties in plaats van dijken of strandhoofden en het kustbeheer te richten op de natuurlijke dynamiek (de “gekerfde” zeereep) zijn een gevolg van dit nieuwe inzicht.

Via de interdepartementale voorstudie “Kust op Koers”,

waarin perspectieven voor een (mogelijke) ontwikkeling van de kust worden gepresenteerd, wil het rijk de dialoog met de partners in het kustbeleid en -beheer op gang brengen. “Kust op Koers” gaat vooral uit van de drie basis-kwaliteiten van de kust die versterking behoeven. De basiskwaliteiten worden samengevat in de termen Horizon, Samenhang en Veerkracht. Verder worden zes opgaven geformuleerd, waarvan wordt verwacht dat ze een belangrijke bijdrage voor deze versterking kunnen leveren, te weten:

- robuuste duinen;
- waterbeheer in een dalende delta;
- zoet-zout overgangen herstellen;
- zand voor Waddenzee en Westerschelde;
- kwaliteitsimpuls kustplaatsen;
- zorgzaam zijn met de zee.

De voorstudie is gericht op de lange termijn en bevat geen beleid, concrete plannen en/of instrumenten en middelen. De resultaten van de dialoog zullen worden benut bij een aantal rijksnota's die momenteel in voorbereiding zijn, zoals de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening, de derde Kustnota, de Nota Natuur, Bos en Landschap in de 21e eeuw, de Nota Vitaal Platteland en de Nota Ruimtelijk Economisch Beleid.

Het streekplan geeft aan dat het streven voor de waterkeringszone is gericht op integraal kustbeleid. Uitwerking van dit principe dient te worden meegenomen in o.a. het gebiedsgerichte projecten voor Walcheren. De discussie over deze voorstudie in Zeeland heeft - daartoe geadviseerd door de Provinciale Planologische Commissie en het Zeeuws Overleg Waterkeringen - geleid tot een schriftelijke reactie van Gedeputeerde Staten aan de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat. Daarin wordt aangegeven dat de inhoud van de notitie positief wordt gewaardeerd en dat de provincie Zeeland bereid is op “Kust op Koers” te anticiperen. Bezien zal worden of op “Kust op Koers” gebaseerde elementen en aspecten kunnen worden meegenomen in de gebiedsgerichte projecten voor de Zeeuwse Kust.

Een tweetal opgaven uit “Kust op Koers” lenen zich voor verdere uitwerking in de regiovisie Walcheren 2000+, namelijk “robuuste duinen” en “kwaliteitsimpuls kustplaatsen”.

Ontwikkelingsperspectief

“Robuuste duinen”

Smalle of lage duinen vormen een zwakke schakel in de kustverdediging. De opgave “robuuste duinen” zet in op plaatselijke verbredening van dergelijke duinen, zodat een flexibele kustverdediging mogelijk wordt, de gevolgen van een zeespiegelrijzing beter kunnen worden opgevangen en natuurlijke processen in de duinen kunnen worden toegelaten. Daarbij kan in beginsel zowel aan een zeewaartse verbredening als een landinwaartse uitbreiding worden gedacht. Uitgangspunt is door het toevoegen van

extra “massa” een veerkrachtige kust te creëren, zodat niet bij iedere duinafslag menselijk ingrijpen noodzakelijk is. Naast een waterstaatkundige functie zal een dergelijk kustgebied ook een belangrijke functie kunnen vervullen voor de recreatie en een versterking betekenen van natuur en landschap. De mogelijkheden voor een zeewaartse kustuitbreiding zijn in de daarvoor in aanmerking komende kustgedeelten in het zuidwestelijk kustgebied niet aanwezig, omdat daar een diepe getijdegeul direct aan de kust grenst. Een landinwaartse kustverbreding stuit op het bezwaar dat veel woonkernen en recreatiecomplexen dicht tegen de waterkering zijn gelegen. De mogelijkheden tot het creëren van een veerkrachtige kust in het zuidwestelijk kustgebieden worden daardoor beperkt. Wel worden er kansen gezien voor kleinschalige kustverbredingen, mede gericht op natuur- en landschapsontwikkeling en dagrecreatief medegebruik. Langs de Walcherse kust zijn de volgende ontwikkelingsmogelijkheden aanwezig:

- **Omgeving Ritthem:** het duingebied nabij het Fort Rammekens zal worden heringericht. Via het rooien van bomen en het zeewaarts toevoegen van zand zal hier een natuurlijk duingebied worden gecreërd.
- **Omgeving Nollebos:** een zeewaartse verbredening van de kust stuit hier op het bezwaar dat de vaargeul vlak langs de kust loopt. Een landwaarts verzwaring lijkt plaatselijk mogelijk, doordat het aantal recreatieve functies in dit kustgebied beperkt is. Het creëren van robuuste duinen kan de zeewering een natuurlijker aanzien geven. Het Nollebos heeft een belangrijke dagrecreatieve functie en dient als stadspark voor de inwoners van Vlissingen. Het ligt voor de hand een dergelijke medefunctie ook aan het te creëren duingebied toe te kennen en mogelijkheden te bieden voor een intensieve dagrecreatief gebruik (“speelduinen”), waardoor het belang ervan vanuit een oogpunt van natuur beperkt zal zijn. Een kustverbreding zal ten koste gaan van de landbouwfunctie in dit gebied.
- **Omgeving Biggekerke (tussen Strandweg en Vroonweg):** de voormalige waterleidingduinen kenmerken zich door het ontbreken van bebouwing in de binnenduintrand. Dit is het enige gebied in de zuidwestelijke kustzone waar mogelijkheden aanwezig zijn voor het herstel van een natuurlijk duingebied, waarbij de duinen via de vroongronden geleidelijk overgaan naar de polder en waar natuurlijke processen als verstuing van zand uit de zee-reep en vernatting van het duingebied kunnen worden toegelaten. Een gedeelte van dit gebied is al als natuurontwikkelingsgebied aangewezen. Verbredening van de duinen in dit kustgedeelte is vanuit het vergroten van de veiligheid geen noodzaak, terwijl dit afbreuk zou doen aan de huidige natuurwaarden. Onderzocht zal worden of versterking van de natuur- en landschapswaarden mogelijk is, in combinatie met het vergroten van de mogelijkheden tot dagrecreatief medegebruik. Daartoe wordt het gehele

gebied tussen de duinen en de Klaassesweg als studiegebied aangewezen. Om een natuurlijk beheer van de duinzone in de toekomst niet te belemmeren dienen strandpaviljoens te worden geweerd.

- Wegelingegebied: het achter de dijk en duinen gelegen gebied heeft reeds een functie ten behoeve van natuurontwikkeling. Dit natuurontwikkelingsproject zal bijdragen aan het ontstaan van een natuurlijker zeewering. Aanvullende maatregelen zijn hier overbodig.
- De Manteling: dit omvangrijke gebied voldoet reeds aan de opgave “robuuste duinen”. Door aanzanding zijn plaatselijk brede strandvlaktes ontstaan, waardoor duinvorming optreedt. De duinen zijn hier zeer breed en voldoende veerkrachtig om natuurlijke processen hun gang te kunnen laten gaan. Het beheer van De Manteling en het natuurontwikkelingsproject in de achterliggende Beekshoekpolder is erop gericht dergelijke processen weer te laten plaatsvinden. Nieuwe strandpaviljoens en het omzetten van demontabele paviljoens naar permanente bebouwing is om die reden ongewenst. Alleen ter plaatse van de recreatieconcentratie Breezand zijn strandpaviljoens acceptabel.

“Kwaliteitsimpuls kustplaatsen”

De voorstudie “Kust op Koers” constateert dat de groei van het kusttoerisme onder druk staat door internationale concurrentie, gebrek aan product vernieuwing en het ontbreken van kustplaatsen met een eigen identiteit. De sterke elementen van de Nederlandse kustzone, de afwisseling, de natuurlijkheid en de cultuur-historische waarden, moeten worden versterkt.

In de voorgaande paragrafen is de opgave “kwaliteitsimpuls kustplaatsen” nader ingevuld, door:

- ontwikkeling van verschillende concepten voor de zuidwestelijke en noordoostelijke kustzone;
- het stimuleren van kwaliteitsverbetering en product differentiatie bij recreatiebedrijven;
- een verdere ontwikkeling van het plattelands-toerisme;
- versterking van natuur en landschap;
- stimuleren van actieve vormen van vrijetijdsbesteding;
- verruiming en differentiatie van het dagrecreatief product;
- het inspelen op de groeimogelijkheden voor het stedelijk toerisme.

Een element dat daarbij nog niet is belicht, maar dat zeker van belang is bij het ontwikkelen van een eigen identiteit van badplaatsen, is aandacht voor beeldkwaliteit. Op gemeentelijk niveau zal bij herinrichting of ontwikkeling van gebieden, bouwactiviteiten, inrichting van de openbare ruimte e.d. aan het aspect beeldkwaliteit aandacht moeten worden geschonken.

Hoofdstuk 4. Integrale gebieds-uitwerkingen

4.1 Algemeen

Het beleid voor de verblijfsrecreatieve²³ sector is gericht op kwaliteitsverbetering en differentiatie van het bestaande verblijfsrecreatieve product. Om deze kwaliteitsverbetering en productdifferentiatie op bedrijfsniveau te kunnen realiseren zal voor een aantal verblijfsrecreatieve bedrijven een ruimtelijke uitbreiding noodzakelijk zijn. In beginsel kan dit niet gepaard gaan met een uitbreiding van het aantal eenheden. Een beperkte groei van het aantal eenheden is uitsluitend mogelijk, indien wordt aangetoond dat dit bedrijfseconomisch noodzakelijk is om de gewenste kwaliteitsverbetering en/of productdifferentiatie te kunnen realiseren. Plannen die een meerwaarde hebben voor het toeristisch-recreatief product en/of een bijdrage leveren aan natuur- en landschapsontwikkeling zullen eerder voor capaciteitsuitbreiding in aanmerking komen dan plannen die uitsluitend zijn gericht op verbetering van het eigen bedrijf.

Om de noodzaak en de omvang van de uitbreiding van verblijfsrecreatiebedrijven vast te stellen zijn de door verblijfsrecreatiebedrijven ingediende ondernemersplannen door een onafhankelijke toetsingscommissie beoordeeld op de vraag of aan de voorwaarde van kwaliteitsverbetering en/of productdifferentiatie wordt voldaan. De "Toetsingsprocedure ondernemersplannen"²⁴ geeft aan welke procedure daarbij gevoerd dient te worden, welke toetsingsvragen beantwoord dienen te worden en welke criteria gehanteerd dienen te worden bij een capaciteitsuitbreiding. Daarnaast is door de provincie en de betreffende gemeenten een verkenning uitgevoerd van de planologische mogelijkheden tot realisatie van de verbeteringsplannen.

In totaal zijn 29 verbeteringsplannen ingediend. Daarvan zijn 4 plannen beoordeeld met de score 1 (voldoet zeer goed aan doelstellingen), 12 plannen zijn gewaardeerd met score 2 (voldoet op onderdelen aan doelstellingen) en 7 verbeteringsplannen leveren een score 3 (voldoet beperkt aan doelstellingen) op. 3 verbeteringsplannen bleken in het geheel niet aan de doelstellingen te voldoen en zijn derhalve niet van een score voorzien. In een 3-tal gevallen is geen beoordeling uitgevoerd, omdat de belemmering voor het aanbrengen van verbeteringen op het bestaande terrein is weggenomen (camping Middelburg; ijsbaan wordt verplaatst), danwel een verplaatsing de enige optie is (Naturistencamping Zeelandia

²³ Het betreft hier de vormen kampeerterreinen, groepsaccommodatie en complexen vakantiewoningen/appartementen. Voor minicampings is het beleid van kwaliteitsverbetering niet van toepassing.

²⁴ Deze toetsingsprocedure is in de vergadering van 7 april 1999 door de Stuugroep Walcheren 2000+ vastgesteld.

te Vlissingen, NTKC-terrein te Zoutelande). Indien de 3 gevallen waarin geen toetsing heeft plaatsgevonden buiten beschouwing worden gelaten laat een overzicht van de resultaten zien dat 16 van de 26 plannen een resultaat “goed” tot “zeer goed” oplevert (een score van 62 %). De ruimtelijke uitbreiding als gevolg van deze verbeteringsplannen blijft binnen de norm van 20%²⁵, zoals die in het streekplan wordt gehanteerd.

Gedurende de looptijd van de regiovisie wordt voor de realisatie van verbeteringsplannen ruimte beschikbaar

gesteld voor een groei van de oppervlakte van de per 1 januari 1997 bestaande verblijfsrecreatieterreinen en een toename van de daar aanwezige capaciteit, zoals aangegeven in bijlage 5. Daarnaast wordt nog enige ruimte geboden voor het indienen van verbeteringsplannen door verblijfsrecreatiebedrijven die thans van deze mogelijkheid nog geen gebruik hebben gemaakt. De toename van de oppervlakte aan verblijfsrecreatie mag maximaal 15% (46,1 ha) bedragen, terwijl de groei van de capaciteit tot maximaal 4% (296 kampeereenheden en 82 lodges/bun-

Ontwikkeling	ZW kust	NW kust	Wegelingen-gebied	Middengebied	Stedelijk
nieuwvestiging camping/bungalowcomplex	op compensatie-locaties bij verplaatsing bedrijf	geen	geen	geen, tenzij verplaatsing camping Zeelandia	geen
uitbreiding camping/bungalowcomplex	alleen op basis goedgekeurd verbeteringsplan	alleen op basis goedgekeurd verbeteringsplan	geen	alleen op basis goedgekeurd verbeteringsplan	alleen op basis goedgekeurd verbeteringsplan
nieuw hotel	nee, tenzij verplaatsing bestaand bedrijf binnen recreatie-concentratie	nee, tenzij verplaatsing bestaand bedrijf binnen recreatie-concentratie	geen	geen	ja
uitbreiding hotel	ja, mits kwaliteitsverbetering/product-differentiatie	ja, mits kwaliteitsverbetering/product-differentiatie	geen	geen, tenzij in recreatieconcentratie Veere en mits kwaliteitsverbetering/product-differentiatie	ja, mits kwaliteitsverbetering/product-differentiatie
hofstede-camping	ja	ja	geen	ja	geen
appartementen-in-de-schuur	ja	ja	ja	ja	geen
dagrecreatieve voorzieningen	ja, mits kleinschalig en passend in beach-concept	ja, mits kleinschalig en gericht op cultuur/natuur-educatie/gezondheid	ja, mits kleinschalig en in kader plattelands toerisme	ja, mits kleinschalig en in kader plattelands-toerisme	ja, afgestemd op schaal Walcheren en passend bij karakter M'burg/Vlissingen

²⁵ Het extra ruimtebeslag mag niet meer beslaan dan 20% van de oppervlakte van de op de peildatum van 1-1-1997 bestaande verblijfsrecreatieve bedrijven.

galows)²⁶ beperkt dient te blijven. Toekomstige verbeteringsplannen zullen eveneens de toetsingsprocedure moeten doorlopen.

Voor een kort en snel overzicht van de ontwikkelingsmogelijkheden die in de regiovisie worden geboden is op pagina 41 een schematisch overzicht opgenomen, waarbij per deelgebied de ontwikkelingsmogelijkheden zijn aangegeven. Uiteraard geldt daarbij dat voor een goed inzicht de tekst voor de verschillende deelgebieden geraadpleegd dient te worden.

4.2 Zuidwestelijk kustgebied

Het accent van de toeristisch-recreatieve ontwikkeling van Walcheren ligt op het zuidwestelijk kustgebied. In deze zone wordt ingezet op het realiseren van het beach-concept²⁷. Centraal daarbij staat het versterken van de strandrecreatie en de dagrecreatieve betekenis voor de inwoners en de verblijfsrecreanten. Voor het hele kustgebied is een toeristische-recreatieve ontwikkeling in samenhang met het behoud en het versterken van natuur en landschap richtinggevend. Maatregelen op het gebied van infrastructuur en recreatiemobiliteit zijn gewenst om de druk op het gebied goed te geleiden en te verminderen. Voor een goede balans tussen natuur, recreatie en landbouw zijn een aantal keuzes noodzakelijk, die in het onderstaande ontwikkelingsperspectief worden geschetst.

Ontwikkelingsperspectief

Een verantwoorde uitbreiding van de verblijfsrecreatie in het zuidwestelijk kustgebied is alleen mogelijk, indien dit gepaard gaat met een versterking van natuur en landschap. De verblijfsrecreatieve ontwikkelingen dienen in overeenstemming te zijn met het gewenste landschapsbeeld, zoals aangegeven in de in bijlage 6 opgenomen landschapsvisie en moeten waar mogelijk een bijdrage leveren aan het versterken van de natuur- en landschapswaarden. Bij de uitwerking van ondernemersplannen in de gemeentelijke bestemmingsplannen dient hieraan bijzondere aandacht te worden besteed. Tevens wordt daarbij aandacht gevraagd voor het aspect duurzaamheid, zoals verwoord in paragraaf 1.3, en de vraag via welke (milieu)maatregelen hieraan een bijdrage kan worden verleend.

In het landschappelijke streefbeeld staat het versterken van de het besloten (groene) karakter van de binnenduin-

rand centraal. Dit karakter wordt bepaald door open agrarische ruimten die worden begrensd door groene assen tussen de kernen en de kust, bestaande uit bosbeplanting loodrecht op de kust. Het beleid richt zich op het behoud van de open onbebouwde ruimten en de realisatie van de groene assen door bosaanplant, alsmede het openhouden van de zichtlijnen vanuit het middengebied op de duinen. Voor de hele kustzone geldt dat een verdere toename van de bebouwing terughoudend wordt benaderd. Alleen ter plaatse van de huidige kernen en in de recreatieconcentraties behoort het oprichten van nieuwe bebouwing, na een zorgvuldige afweging, nog tot de mogelijkheden. Voorts is een uitzondering mogelijk voor het oprichten van landgoederen nieuwe stijl ter plaatse van de groene assen tussen de kernen en de kust. Bij deze ontwikkelingsmogelijkheden vormen de landschapsvisie (zie bijlage 6), de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur en de Keur waterkeringszorg (voor het bouwen binnen de beschermingszone) van het Waterschap Zeeuwse Eilanden het uitgangspunt. Voorts dient rekening te worden gehouden met de hydrologische omstandigheden, zoals geschetst in paragraaf 3.4. In de op figuur 2 via een aanduiding "waardevolle overgang" aangegeven zones tussen de kernen Biggekerke-Dishoek en ter hoogte van de Westkapelse Kreek wordt het oprichten van bebouwing uitgesloten.

De verblijfsrecreatiebedrijven die op de huidige vestigingslocatie niet de gewenste kwaliteitsverbetering kunnen realiseren, hebben de mogelijkheid tot verplaatsing naar een compensatielocatie in het zuidwestelijk kustgebied. Aan verplaatsing wordt alleen medewerking verleend, indien het bedrijf zich - blijkens het ingediende ondernemersplan - richt op het beach-concept dat voor het zuidwestelijk kustgebied wordt nagestreefd.

Het zoekgebied voor de compensatielocaties is via een aanduiding globaal op figuur 2 aangegeven. Bij de definitieve locatie-keuze op basis van deze zoekgebieden geldt in het algemeen dat:

- aansluiting moet worden gezocht bij verblijfsrecreatiebedrijven in de directe omgeving;
- de locatie zodanig ruim moet zijn dat bebouwing buiten de beschermingszone, zoals aangegeven in de Keur waterkeringszorg, kan worden opgericht;
- de ontsluiting moet passen in het voor dit kustgebied ontworpen systeem van een recreatieverdeelweg met slagen;

²⁶ Hierbij is geen rekening gehouden met het verbeteringsplan dat door camping De Zandput is ingediend. Om diverse redenen wordt de kwaliteitsverbetering van deze camping apart beschouwd. Op basis van een (oud) bestemmingsplan beschikt deze camping over planologische ruimte tot uitbreiding. Voorts heeft het tegemoet komen aan de provinciale wens tot ontruiming van het terreindeelte in de duinen tot een verbeteringsplan geleid met een forse uitbreiding in zowel ruimte als capaciteit. Momenteel vindt overleg plaats over de mogelijkheden om de uitbreiding van camping De Zandput te beperken. De gevraagde uitbreiding van 10,8 ha en 258 eenheden wordt derhalve in mindering gebracht op de aantallen, zoals opgesomd in bijlage 4.

²⁷ Beachtoerisme richt zich op de primaire zon-, zee- en strandtoerist, die wordt aangetrokken door een dynamische omgeving en waarvoor het achterland nauwelijks een rol van betekenis speelt. Gezelligheid, dynamische uitstraling en een veelheid aan activiteiten op en nabij het strand zijn belangrijk, evenals verdere voorzieningen voor verblijf, amusement en horeca op korte afstand van het strand.

- de locatie in de op figuur 2 aangegeven kustzone moet zijn gelegen;
- de inrichtingsvoorwaarden die gelden voor de verschillende zoekgebieden, zoals aangegeven in bijlage 3;
- het generieke streekplanbeleid (par. 4.3.2) voor het inrichten van nieuwe verblijfsrecreatie-terreinen van toepassing is.

De omvang van de compensatielocatie is afhankelijk van de ruimte die nodig is voor een rendabele exploitatie voor het bedrijf, de ruimte die nodig is voor de landschappelijke inpassing conform de landschapsvisie en de benodigde ruimte voor de ontsluiting van het terrein. Toetsing zal plaatsvinden aan de hand van een ondernemersplan, waarbij rekening zal worden gehouden met de individuele omstandigheden en de opbrengst van de gronden en opstallen op de oude vestigingslocatie.

Bij de inrichting van de compensatielocaties moet rekening worden gehouden met het aspect waterhuishouding, teneinde voldoende drooglegging ten opzichte van het grondwaterpeil te garanderen. Met name bij de zoeklocatie Lageweg ten zuidwesten van Biggekerke verdient dit aspect bijzondere aandacht. Voor de zoeklocaties grenzend aan de Westkapelse Kreek is het aanhouden van voldoende afstand tot de kreekoever, zowel vanuit landschap als ter vermindering van verstoring, een randvoorwaarde. Bij de planologische regeling van de bedrijfsverplaatsing in het gemeentelijke bestemmingsplan dient met de voorgaande aspecten rekening te worden gehouden en dient

tevens inzicht te worden geboden in de bestemming van de oude vestigingslocatie. Nieuwvestiging van een verblijfsrecreatiebedrijf dient te worden uitgesloten. Alleen in het geval dat het terrein wordt benut voor de ruimtelijke uitbreiding van een aangrenzend recreatiebedrijf ten behoeve van kwaliteitsverbetering, kan de recreatieve bestemming gehandhaafd blijven. Aanwending van het terrein voor landschapsbouw behoort eveneens tot de mogelijkheden.

Voor de bestaande hotelaccommodatie, gelegen in de recreatieconcentraties Zoutelande, Groot Valkenisse, Dishoek-Westduin en Westkapelle, is capaciteitsuitbreiding van het bestaande aanbod in beginsel mogelijk, mits deze uitbreiding noodzakelijk is om de vereiste kwaliteitsverbetering en/of differentiatie van het bestaande aanbod te kunnen realiseren. Indien een dergelijke ontwikkeling op de huidige vestigingslocatie niet mogelijk is door het ontbreken van fysieke ruimte of de aanwezigheid van conflicterende functies wordt de mogelijkheid geboden tot verplaatsing naar een alternatieve locatie in of direct aansluitend aan de recreatieconcentratie. Voorwaarde is dat dit niet leidt tot een toename van het aantal hotels. Aan de oude locatie dient een andere functie te worden toegerekend.

Buiten de recreatieconcentraties wordt geen ruimte geboden voor een capaciteitsuitbreiding, gelet op het hiervoor geformuleerde beleid om buiten de kernen en recreatieconcentraties geen uitbreiding van bebouwing toe te staan. Nieuwvestiging van hotels behoort in het zuidwes-

telijk kustgebied niet tot de mogelijkheden²⁸. In uitzondering op deze beleidslijn wordt - binnen de recreatieconcentraties - ruimte tot nieuwvestiging van hotels geboden, indien het een (vernieuwende) vorm van hotelaccommodatie betreft die is gericht op doelgroepen die thans niet of in beperkte mate Walcheren bezoeken. Op deze wijze dient een eventuele nieuwvestiging een aanvulling te betekenen op het bestaande aanbod aan hotelaccommodatie.

De gemaakte keuze voor ontwikkeling van het beach-concept betekent dat het dagrecreatieve aanbod in het zuidwestelijk kustgebied daarop dient te worden aangepast. Daartoe kan in de recreatieconcentraties Dishoek, Groot Valkenisse, Zoutelande en Westkapelle ruimte worden geboden voor aanpassing en uitbreiding van binnen dit beach-concept passende dagrecreatieve voorzieningen, te weten activiteiten en voorzieningen die aansluiten op het thema strandvakanties en amusement, waarbij het toevoegen van culturele voorzieningen in de kern Westkapelle eveneens passend wordt geacht. Daarbij verdient met name het versterken van het aanbod van elk-

weer-voorzieningen bijzondere aandacht. Realisatie van het beach-concept strekt zich ook uit tot de stranden, waar aanpassing en uitbreiding van het aanbod aan voorzieningen noodzakelijk zal zijn. Streefbeeld is een kustzone waar ter plaatse van de diverse recreatieconcentraties dagrecreatieve concentratiepunten zijn ontstaan, die via een (te verbeteren) padenstelsel onderling zijn verbonden. Via landschapsbouw wordt een verdere versterking van de recreatieve belevingswaarde van deze kustzone nagestreefd. Daartoe is het kustgebied nabij Biggekerke aangeduid als "zoekgebied natuur- en landschapsbouw", waarbij o.a. studie zal worden gedaan naar het uitbreiden van de padenstructuur.

De dagrecreatieve voorzieningen moeten zijn gericht op de inwoners van het zuidwestelijk kustgebied en de daar verblijvende recreanten en dienen in overeenstemming te zijn met aard en schaal van de recreatieconcentratie. Grootschalige voorzieningen die zich primair richten op het aantrekken van dagrecreanten passen niet in het zuidwestelijke gebied.

²⁸ Dit beleid heeft alleen betrekking op nieuwe ontwikkelingen. Bestaande rechten op basis van vigerende bestemmingsplannen blijven onaangetast.

Voor de duinen en de vroongronden staat het behoud en herstel van de natuurlijke processen en de dynamiek door water en wind centraal. Daartoe dienen bebouwing en (permanente) recreatiefuncties in het duinen te worden geweed. In het zuidwestelijk kustgebied is het herstel van de zoetwaterbel bij Biggekerke een aandachtspunt, gelet op de mogelijkheden die dit biedt voor het herstel van vochtige en natte duinvalleien en de daarbij behorende vegetaties. Het herstel van de zoetwaterbel zal sturend zijn voor de toekomstige functies in dit gebied. Aan de hand van de natuurdoeltypen-kaart worden de randvoorwaarden gesteld voor de inrichting van de waterhuishouding en het recreatief medegebruik van de in het zuidwestelijk kustgebied gelegen natuurgebieden. Voor de “waardevolle overgang” tussen Biggekerke en Dishoek zullen de mogelijkheden worden onderzocht tot versterking van de natuur- en landschapswaarden in combinatie met het verruimen van de dagrecreatieve gebruiksmogelijkheden van dit gebied. Als zoekgebied wordt hiertoe het gebied tot aan de Klaassesweg aangewezen. Om de ontwikkelingsmogelijkheden voor een natuurlijke kustzone te behouden dienen strandpaviljoens in dit kustgedeelte te worden geweed.

Voor de agrarische ontwikkelingen geldt in zijn algemeenheid dat deze dienen te passen binnen het beleid, zoals dat is geformuleerd in het streekplan. In het zuidwestelijk kustgebied worden een aantal ontwikkelingsmogelijkheden kansrijk geacht, danwel zal hiernaar nadere studie worden verricht. In het kader van het tweede provinciale waterhuishoudingsplan wordt onderzocht of de zoetwaterbel bij Biggekerke kansen biedt voor agrarische doeleinden. De zoetwaterteelten kunnen een bijdrage leveren aan de diversificatie van de agrarische sector. Intensivering van grondgebonden productie, zoals de teelt van bloemen, fruit en vollegrondsgroenten, wordt als kansrijk gezien evenals de ontwikkeling van de biologische landbouw en de verwerking van agrarische gewassen tot streekproducten. Naast de vernieuwing binnen de sector zijn er mogelijkheden voor verbreding van de landbouw door het combineren van niet-agrarische neventakken, zoals agrarisch natuurbeheer. Tot slot wordt agrarische bedrijven de mogelijkheid geboden tot ontwikkeling van plattelandstoerisme. Hiertoe wordt verwezen naar het gestelde in paragraaf 4.5.

Recreatiemobiliteit en Infrastructuur

Om enerzijds de bereikbaarheid per auto van het zuidwestelijk kustgebied te waarborgen en anderzijds de aantrekkelijkheid van het kustgebied als recreatie- en verblijfsgebied te vergroten zal een samenhangend systeem van verkeersaders en autoluwe verblijfsgebieden gerealiseerd moeten worden.

Het zuidwestelijk kustgebied wordt voor het autoverkeer ontsloten vanaf de A58 via Vlissingen (Sloeweg, S14/S15).

Vanaf Koudekerke wordt het autoverkeer over de recreatieverdeelweg (vormgegeven als gebiedsontsluitingsweg) en slagen (uitgevoerd als erftoegangsweg type A) naar de bestemmingen geleid. Naar het nut en de noodzaak van een rondweg Zouteland wordt nader onderzoek gedaan. Buiten de recreatieverdeelweg worden de wegen ingericht als verblijfsgebied. Verblijfsgebieden dienen gevrijwaard te worden van doorgaand autoverkeer en een aantrekkelijk en veilig gebied te zijn om te fietsen, skeeleren etc. Om dit te kunnen realiseren zullen verschillende verkeersmaatregelen moeten worden uitgevoerd. Op figuur 4 staat aangegeven welke wegen geknipt zullen worden.

Om de parkeerdruk en de overlast van zoekverkeer in de verblijfsgebieden door met name dagrecreanten te verminderen kunnen twee recreatietransferia worden aangelegd, bij Dishoek en Zoutelande. In samenhang hiermee moet het huidige parkeerbeleid (aantal plaatsen, locatie van de terreinen, tarieven) worden aangepast. De recreatietransferia moeten goed bewegwijzerd worden en voorzieningen bieden zoals een VVV-kantoor, verhuur van natransportmiddelen (zoals fietsen), toiletten, etc. Om het reizen per openbaar vervoer door dagrecreanten te stimuleren zouden aansluitend op de treinen vanuit Middelburg en Vlissingen directe buslijnen naar de belangrijkste strandbestemmingen uitkomst kunnen bieden (en v.v.). Flexibiliteit (weersafhankelijk) en communicatie zijn belangrijke elementen om dit te doen welslagen.

Verblijfsaccommodatie en recreatieve bestemmingen liggen in het zuidwestelijk kustgebied dicht bij elkaar. In een straal van 5 á 7,5 km van de accommodatie is keus uit vele strandovergangen, meerdere dorpskernen en een aantrekkelijk platteland. De afstanden en de aanwezige infrastructuur lenen zich goed voor fietsen, skeeleren, paardrijden en alternatieve vervoerwijzen, zoals elektrische wagentjes. Een goede bewegwijzering, uitgezette routestructuren, goede stallingsmogelijkheden, verhuur- en reparatieservice en andere voorzieningen maken vanzelfsprekend deel uit van een aantrekkelijk autoluwe recreatie- en verblijfsgebied.

Voor het afleggen van grotere afstanden naar bijvoorbeeld elkeveervoorzieningen en/of het Stadsgewest kan het openbaar vervoer uitkomst bieden. Naast het basisnet voor openbaar vervoer dienen voor de toeristen voorzieningen op maat te komen. Directe snelle lijnen tussen de verblijfsaccommodatie aan de kust en bestemmingen in het stadsgewest en Veere zouden de toerist uit de auto kunnen lokken. De transferia spelen hierbij een belangrijke rol als centrale opstapplaats. Bijzondere aandacht heeft de communicatie en flexibiliteit (bij slecht weer) van dit openbaar vervoer. Producten zoals “fiets in de bus” en “discobus” verdienen navolging.

4.3 Wegelingengebied

Het Wegelingengebied, gelegen tussen Westkapelle en Domburg, wordt gekenmerkt door een open landschap met zeer weinig bebouwing. Het gebied wordt in hoofdzaak agrarisch gebruikt. De recreatieve functie is in beperkte mate aanwezig. Het gebied wordt als geleedingszone gezien; het behoud van het specifieke onbebouwde karakter staat voorop voor de toekomstige ontwikkelingen.

Ontwikkelingsperspectief Wegelingengebied

Ook voor de in dit gebied gelegen verblijfsrecreatieve bedrijven is het beleid van kwaliteitsverbetering en productdifferentiatie van toepassing. De ruimtelijke uitbreiding van camping Moens, noodzakelijk om het bedrijf aan de huidige kwaliteitseisen te kunnen laten voldoen, stuit op de ligging van het bedrijf temidden van een gebied voor natuurontwikkeling. Een ruimtelijke uitbreiding is evenmin wenselijk vanuit de functie van het Wegelingengebied als geleedingszone, waarbij behoud van het open karakter voorop staat. Verplaatsing van dit bedrijf naar een compensatielocatie in het zuidwestelijk kustgebied dient nadrukkelijk te worden overwogen, waarbij het vrijkomende terrein eveneens voor natuurontwikkeling wordt aangewend. Dit betekent een versterking van de functie als geleedingszone van dit gebied. Ingeval verplaatsing niet mogelijk blijkt dient te worden onderzocht of ophoging van het terrein noodzakelijk is, teneinde wateroverlast door stijging van het grondwaterpeil als gevolg van natuurontwikkeling te vermijden. Voor het in dit gebied gelegen hotel geldt, vanwege de ligging buiten een recreatieconcentratie, dat de realisatie kwaliteitsverbetering en/of een productdifferentiatie niet gepaard kan gaan met een uitbreiding van de capaciteit.

De afwezigheid van kernen en recreatieconcentraties leidt ertoe dat de mogelijkheden voor dagrecreatieve voorzieningen zich beperken tot kleinschalige dagrecreatieve voorzieningen in het kader van plattelandstoerisme. In zijn algemeenheid wordt hiertoe verwezen naar hetgeen hierover is opgenomen in paragraaf 4.4. Indien voor de ontwikkeling van dagrecreatieve voorzieningen ondersteuning in de vorm van verblijfsrecreatie noodzakelijk is, komt hiervoor alleen de vorm appartementen-in-de-schuur in aanmerking. Deze verblijfsvorm doet geen afbreuk aan het karakter van het Wegelingengebied, omdat hiervoor geen uitbreiding van bebouwing noodzakelijk is en derhalve het beste aansluit op het landschappelijk streefbeeld voor dit gebied.

Het huidige landschap is zeer waardevol en vormt een fraai contrast met de ander landschappen op Walcheren. Het behoud van de openheid staat centraal; verdichting door middel van beplanting en het oprichten van bebouwing is in dit gebied niet gewenst.

Voor de duinen staat het behoud en herstel van de natuurlijke processen en de dynamiek door water en wind centraal. Daartoe dienen bebouwing en (permanente) recreatiefuncties in het duinen te worden geweerd. Het natuurontwikkelingsproject langs de Schelpweg is erop gericht de hydrologische relatie tussen duinen en vroongebied te herstellen. Dit natuurontwikkelingsproject zal er mede toe leiden dat de huidige zeewering een natuurlijker aanzien krijgt, waardoor de landschappelijke kwaliteit ervan toeneemt. Ontwikkelingen en functies die een ongestoorde waterhuishouding in de weg kunnen staan dienen te worden tegengegaan. De golfbaan en camping Moens vormen thans geen knelpunt in de waterhuishouding. Na realisatie van het natuurontwikkelingsproject is het ontstaan van wateroverlast op de camping en de golfbaan niet ondenkbeeldig, omdat dit natuur-project o.a. is gericht op het herstellen van de kwelstromen tussen duinen en vroongebied. Voor camping Moens wordt, zoals hiervoor is aangegeven, gestreefd naar verplaatsing. Ingeval dit terrein wordt gehandhaafd dient de noodzaak tot ophoging van het terrein te worden onderzocht, teneinde het ontstaan van wateroverlast tegen te gaan.

Voor de golfbaan wordt op dit moment geen verplaatsing overwogen, mede gelet op de positieve bijdrage van deze voorziening aan het toeristisch product van de recreatieconcentratie Domburg. Indien de golfbaan echter limiterend blijkt te zijn voor de toekomstige waterhuishouding in het duingebied dient verplaatsing naar een andere locatie op Walcheren - een locatie in de geleedingszone tussen Middelburg en Vlissingen heeft daarbij de voorkeur - nadrukkelijk te worden overwogen. Door een verplaatsing zal ook het dynamische karakter en het landschappelijke beeld van een aaneengesloten natuurlijk duingebied worden hersteld.

Voor de agrarische ontwikkelingsmogelijkheden wordt in zijn algemeenheid verwezen naar het beleid in het streekplan. Gelet op het streven naar het weren van nieuwe bebouwing wordt geen ruimte geboden voor nieuwvestiging van agrarische bedrijven. De ontwikkelingsmogelijkheden van bestaande agrarische bedrijven liggen met name in verbreding van de landbouw door het combineren met niet-agrarische neventakken, zoals agrarisch natuurbeheer en plattelandstoerisme. Bij het oprichten van bebouwing binnen de bestaande agrarische bouwblokken, voor zover gelegen binnen de beschermingszone, dient de Keur waterkeringszorg van het Waterschap Zeeuwse Eilanden in acht te worden genomen.

Recreatiemobiliteit en Infrastructuur

Het Wegelingengebied wordt ingericht als autoluw verblijfsgebied. De wegenstructuur biedt prima mogelijkheden voor plattelandstoerisme op de fiets, skeelers of andere alternatieve vervoerwijzen.

4.4 Noordwestelijk kustgebied

Het accent voor het noordwestelijk kustgebied ligt op een extensieve toeristisch-recreatieve ontwikkeling in samenhang met het behoud en het versterken van natuur- en landschapswaarden. In de zone ligt de nadruk op het versterken van natuur en landschap in combinatie met verblijfsrecreatie op iets grotere afstand van de kust. De aanwezigheid van een aantrekkelijk achterland is van belang voor de toeristisch-recreatieve ontwikkeling, omdat de aanwezigheid van zon, zee en strand niet (langer) de enige factor is voor toeristen bij het bepalen van het reisdoel. Het gebied is in trek in het voor- en naseizoen. Teneinde dit verder te ontwikkelen is het realiseren van voorzieningen gericht op seizoensverlenging van belang.

Ontwikkelingsperspectief noordwestelijk kustgebied

De hoge natuurwetenschappelijke waarden in het noordwestelijk kustgebied en de reeds hoge recreatieve druk leiden ertoe dat wordt ingezet op een extensieve toeristisch-recreatieve ontwikkeling. De bestaande verblijfsrecreatiebedrijven hebben de mogelijkheid zich te richten op kwaliteitsverbetering van de verblijfsaccommodatie en differentiatie van het verblijfsrecreatieve product. Om deze kwaliteitsverbetering en productdifferentiatie op bedrijfsniveau te kunnen realiseren is voor een aantal verblijfsrecreatieve bedrijven ruimtelijke uitbreiding noodzakelijk. In beginsel kan dit niet gepaard gaan met een uitbreiding van het aantal eenheden. Een beperkte groei van het aantal eenheden is uitsluitend mogelijk, indien wordt aangetoond dat dit bedrijfseconomisch noodzakelijk is om de gewenste kwaliteitsverbetering en/of productdifferentiatie te kunnen realiseren. Plannen die een meerwaarde hebben voor het toeristisch-recreatief product en/of een bijdrage leveren aan natuur- en landschapsontwikkeling zullen eerder voor capaciteitsuitbreiding in aanmerking komen dan plannen die uitsluitend zijn gericht op verbetering van het eigen bedrijf.

De verblijfsrecreatiebedrijven die op de huidige vestigingslocatie niet de gewenste kwaliteitsverbetering kunnen realiseren, hebben de mogelijkheid tot verplaatsing naar een compensatielocatie in het zuidwestelijk kustgebied. Aan verplaatsing wordt alleen medewerking verleend, indien het bedrijf zich - blijkens het ingediende ondernemersplan - richt op het beach-concept dat voor het zuidwestelijk kustgebied wordt nagestreefd. Verplaatsing naar een locatie in het noordwestelijk kustgebied behoort, gelet op de voorgestane extensieve toeristische ontwikkeling van dit kustgebied, niet tot de mogelijkheden.

In de recreatieconcentraties Domburg, Oostkapelle en Vrouwenpolder is een uitbreiding van de capaciteit van de bestaande hotels mogelijk, mits dit noodzakelijk is voor het realiseren van de vereiste kwaliteitsverbetering en/of

productdifferentiatie. Hotels leveren als accommodatievorm een bijdrage aan de seizoensverlenging in het Noordwestelijk kustgebied. Indien een dergelijke ontwikkeling op de huidige vestigingslocatie niet mogelijk is door het ontbreken van fysieke ruimte of de aanwezigheid van conflicterende functies wordt de mogelijkheid geboden tot verplaatsing naar een alternatieve locatie binnen de recreatieconcentratie. Hierbij geldt als voorwaarde dat aan de oude locatie een andere functie dient te worden toegekend.

Nieuwvestiging van hotels is in dit kustgebied uitgesloten. In uitzondering op deze beleidslijn wordt - binnen de recreatieconcentraties - ruimte tot nieuwvestiging van hotels geboden, indien het een (vernieuwende) vorm van hotelaccommodatie betreft die is gericht op doelgroepen die thans niet of in beperkte mate Walcheren bezoeken. Op deze wijze dient een eventuele nieuwvestiging een aanvulling te betekenen op het bestaande aanbod aan hotelaccommodatie.

In het noordwestelijk kustgebied wordt terughoudend omgegaan met een verdere toename van de dagrecreatie, gezien de reeds hoge recreatieve druk en de kwetsbare natuurwaarden in dit kustgebied. Voor de dagrecreatie is het beleid primair gericht op aanpassing van het bestaande aanbod, waarbij bijzondere aandacht dient te worden geschonken aan elk-weer-voorzieningen die de aantrekkelijkheid van dit gebied voor verblijf in het voor- en naseizoen verder kunnen versterken. Tevens wordt ruimte geboden voor voorzieningen en activiteiten die zich richten op extensief recreatief medegebruik van de natuurgebieden, zoals wandelen, fietsen en ruitersport alsmede activiteiten op het gebied van natuureducatie. Voorts wordt een uitzondering gemaakt voor nieuwe (dagrecreatieve) culturele en gezondheidsvoorzieningen in de recreatieconcentratie Domburg, mits deze voorzieningen aansluiten op de aard en schaal van deze kern en het karakter van deze badplaats versterkt. Voorzieningen die primair gericht zijn op het aantrekken van grote aantallen dagrecreanten kunnen niet in het noordwestelijk kustgebied gesitueerd worden.

Het gewenste landschapsbeeld in het noordwestelijk kustgebied is gericht op een versterking van het landgoederenkenmerk, waarbij wordt gestreefd naar een afwisseling van agrarisch gebied, bos en lanen in een grofkorrelige structuur. Ter stimulering van het aanbrenge van beplanting bestaat in de binnenduinstrand de mogelijkheid landgoederen nieuwe stijl te realiseren. Richtinggevend voor de ontwikkeling van een landgoed is de in bijlage 6 opgenomen landschapsvisie en het bepaalde in paragraaf 4.8.2 van het streekplan.

Voor het behoud en de versterking van de natuur- en landschapswaarden vormt de Beheersvisie Natuurmonument Manteling van Walcheren en de daarin opgenomen maatregelen het uitgangspunt. Daarnaast is het herstel

van de zoetwaterbel bij Oranjezon een bijzonder aandachtspunt, gelet op de mogelijkheden die dit biedt voor het herstel van vochtige en natte duinvalleien en de daarbij behorende vegetaties. Daartoe zal onder meer een natuurontwikkelingsproject in de Beekshoekpolder worden uitgevoerd, dat erop is gericht de hydrologische relatie tussen duinen en vroegebied te herstellen. Het herstel van de zoetwaterbel zal sturend zijn voor de toekomstige functies in dit gebied. Het terrein van camping Oranjezon zal, ter vermindering van wateroverlast als gevolg van de stijging van de grondwaterspiegel, worden opgehoogd. Het behoud en herstel van de natuurlijke processen en dynamiek door water en wind wordt ondersteund door het weren van bebouwing en (permanente) recreatie-functies in het gehele duingebied, waaronder het realiseren van nieuwe strandpaviljoens en het omzetten van demontabele paviljoens in permanente bebouwing. Strandpaviljoens zijn uitsluitend ter hoogte van de recreatieconcentratie Breezand acceptabel.

Alleen ter plaatse van de huidige kernen en in de recreatieconcentraties behoort het oprichten van nieuwe bebouwing, na een zorgvuldige afweging, nog tot de mogelijkheden, waarbij een uitzondering wordt gemaakt voor landgoederen nieuwe stijl in de binnenduinstrand. Daarbij vormen de landschapvisie, de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur en de Keur waterkeringszorg (voor het bouwen binnen de beschermingszone) van het waterschap Zeeuwse Eilanden uitgangspunt. Voorts dient rekening te worden gehouden met de hydrologische omstandigheden, zoals geschetst in paragraaf 3.4. Met name bij de kern Oostkapelle dient met dit aspect nadrukkelijk rekening te worden gehouden.

In het kader van het tweede provinciale waterhuishoudingsplan wordt onderzocht of de zoetwaterbel bij Oranjezon kansen biedt voor agrarische doeleinden. De zoetwaterteelten kunnen een bijdrage leveren aan de diversificatie van de agrarische sector. Intensivering van grondgebonden productie, zoals de teelt van bloemen, fruit en vollegrondsgroenten, wordt als kansrijk gezien evenals de ontwikkeling van de biologische landbouw en de verwerking van agrarische gewassen tot streekproducten. Naast de vernieuwing binnen de sector zijn er mogelijkheden voor verbreding van de landbouw door het combineren van niet-agrarische neventakken, zoals agrarisch natuurbeheer. Tot slot wordt agrarische bedrijven de mogelijkheid geboden tot ontwikkeling van plattelands-toerisme. Hiertoe wordt verwezen naar het gestelde in paragraaf 4.5.

Voor de overige ontwikkelingen van de agrarische sector wordt niet afgeweken van het beleid, zoals verwoord in het streekplan.

Recreatiemobiliteit en Infrastructuur

Ook in het noordwestelijk kustgebied is het van belang een samenhangend systeem van verkeersaders en autoluwe verblijfsgebieden te realiseren. Enerzijds moet de bereikbaarheid per auto gewaarborgd worden, aan de andere kant dienen de recreatie-, verblijfs- en natuurwaarden van het gebied veilig gesteld te worden. Het noordwestelijk kustgebied wordt voor het autoverkeer ontsloten vanaf de N57, via de rondweg Serooskerke-Noord (N287). Vanaf Serooskerke wordt het autoverkeer over de recreatieverdeelweg (vormgegeven als gebiedsontsluitingsweg) en slagen (uitgevoerd als erftoegangsweg

type A) naar de bestemmingen geleid. Buiten de recreatieverdeelweg worden de wegen ingericht als verblijfsgebied. De verblijfsgebieden dienen gevrijwaard te worden van doorgaand autoverkeer en een aantrekkelijk en veilig gebied te zijn.

Om de overlast en onveiligheid als gevolg van doorgaand autoverkeer door de kern van Oostkapelle terug te dringen kan worden overwogen om ten zuiden van de kern een rondweg aan te leggen. Deze “rondweg” kan in de richting van Domburg worden doorgetrokken. Dit houdt tevens in dat de recreatieverdeelweg hier verder van de kust en het natuurgebied komt te liggen, en dat een nieuwe recreatieslag tussen Oostkapelle en Domburg moet worden gerealiseerd. Naar het nut en de noodzaak van een rondwegenstructuur wordt nader onderzoek gedaan. Aan de zuidzijde van Domburg kan aansluitend op de recreatieverdeelweg een recreatietransferium worden gerealiseerd. Dit heeft met name tot doel om de parkeerdruk en het zoekverkeer in de kern als gevolg van dagtoerisme te verminderen. Het transferium ligt bij voorkeur op loopafstand van de kern en de belangrijkste strandovergangen. In samenhang met het transferium moet het huidige parkeerbeleid (aantal plaatsen, locatie van de terreinen, tarieven) worden aangepast. Het transferium moet goed bewegwijzerd worden en voorzieningen bieden zoals een VVV-kantoor, verhuur van natransportmiddelen (zoals fietsen), toiletten, etc.

Verblijfsaccommodatie en recreatieve bestemmingen liggen in het noordwestelijk kustgebied redelijk dicht bij elkaar. In een straal van 5 á 7,5 km van de accommodatie is keus uit vele strandovergangen, meerdere dorpskernen, natuurgebied en een aantrekkelijk platteland. Door het net van plattelandswegen en fietspaden leent het noordelijk kustgebied zich ook goed voor fietsen, skeeleren, paardrijden en alternatieve vervoerwijzen zoals elektrowagentjes. Een goede bewegwijzering, uitgezette routestructuren, goede stallingsmogelijkheden, verhuur en reparatieservice en andere voorzieningen maken vanzelfsprekend deel uit van een aantrekkelijk autoluw verblijfsgebied.

Voor het afleggen van grotere afstanden naar bijvoorbeeld elkweervoorzieningen en/of het stadsgewest kan het openbaar vervoer uitkomst bieden. Naast het basisnet voor openbaar vervoer dienen voor de toeristen voorzieningen op maat te komen. Directe snelle lijnen tussen de verblijfsaccommodatie aan de kust en bestemmingen in het stadsgewest en Veere zouden de toerist uit de auto kunnen lokken. Het transferium kan hierbij een belangrijke rol spelen als centrale opstapplaats. Bijzondere aandacht behoeft de communicatie en flexibiliteit (bij slecht weer) van dit openbaar vervoer. Producten zoals “fiets in de bus” en “discobus” verdienen navolging.

4.5 Middengebied en het gebied rond Ritthem

Het middengebied heeft een sterk agrarisch karakter. In het beleid voor het gebied ligt het accent met name op agrarische vernieuwing en een verbrede plattelandsontwikkeling. Het middengebied is aantrekkelijk als fiets- en wandelgebied en vervult een dagrecreatieve functie voor de inwoners en de verblijfsrecreanten aan de kust. De verblijfsrecreatie in het gebied beperkt zich tot mini-campings bij agrarische bedrijven en een klein aantal verblijfsrecreatiebedrijven. De aantrekkelijkheid van het middengebied en de diversificatie van de landbouw kan worden vergroot door het ontwikkelen van kleinschalige dagrecreatieve voorzieningen.

Ontwikkelingsperspectief Middengebied en gebied rond Ritthem

Ondanks de tanende invloed van de landbouw op de economie in de regio Walcheren blijft de agrarische sector belangrijk voor het landelijk gebied vanwege de positieve invloed op de leefbaarheid op het platteland en het behoud van een aantrekkelijk en gevarieerd landschap. Het beleid is erop gericht de landbouw zodanig ontwikkelingsmogelijkheden te bieden dat men deze positieve rol ook in de toekomst kan blijven vervullen. De mogelijkheden voor nieuwe agrarische ontwikkelingsmogelijkheden zijn beperkt, gelet op de omstandigheid dat deze ontwikkelingsmogelijkheden in sterke mate worden bepaald door het Europese prijs- en marktbeleid en mondiale ontwikkelingen. Voorts dienen deze ontwikkelingsmogelijkheden te passen binnen het kader, zoals dat is aangegeven in het streekplan. Op de kreekruggen worden, vanwege de beschikbaarheid van zoet water, als kansrijk gezien de intensivering van grondgebonden productie, zoals de teelt van bloemen, vollegrondsgroenten en fruitteelt. Voorts kan de ontwikkeling van de biologische landbouw en de verwerking van agrarische gewassen tot streekproducten perspectief bieden. Tot slot biedt het middengebied mogelijkheden voor de ontwikkeling en inplaatsing van (nieuwe) melkveehouderijen.

Naast de vernieuwing binnen de agrarische sector wordt ruimte geboden voor verbreding van de landbouw door het combineren van niet-agrarische neventakken, zoals agrarisch natuurbeheer en de ontwikkeling van plattelandstoerisme.

De ontwikkeling van plattelandstoerisme dient primair te zijn gericht op de ontwikkeling van kleinschalige dagrecreatieve voorzieningen, die een relatie hebben met cultuurhistorie, de landbouw of de natuur en aansluiten bij het karakter van het agrarisch gebied. Te denken daarbij valt aan uitspanningen, expositieruimten, rondleidingen op het bedrijf, verkoop van eigen producten en streekproducten e.d. Deze mogelijkheid wordt uitsluitend geboden bij (reële) agrarische bedrijven en niet bij andere functies

die (sporadisch) in het landelijk gebied voorkomen. Gelet op het beleid om verstening van het landelijk gebied zoveel mogelijk te vermijden dienen dagrecreatieve voorzieningen zoveel mogelijk in bestaande agrarische bebouwing te worden gesitueerd. Indien daartoe geen mogelijkheden aanwezig zijn is een beperkte uitbreiding van de bebouwing binnen het agrarisch bouwblok aanvaardbaar. Voor het welslagen van dergelijke activiteiten is netwerkvorming, koppeling aan bestaande of nog te realiseren wandel-, fiets- of ruteroutes en samenwerking tussen ondernemers een voorwaarde.

Onder verwijzing naar de beleidslijn in het streekplan dat de beperking van plattelandstoerisme op Walcheren tot dagrecreatie kan worden heroverwogen, indien aan de recreatieve sector een reëel perspectief is geboden, wordt ruimte geboden voor kleinschalige verblijfsrecreatie bij agrarische bedrijven. Aan deze voorwaarde in het streekplan is voldaan nu de recreatieve sector de mogelijkheid heeft gekregen tot een ruimtelijke uitbreiding en eventueel ook een uitbreiding van het aantal verblijfseenheden, waarbij ook de mogelijkheid wordt geboden tot verplaatsing. De mogelijkheid tot het realiseren van kleinschalige verblijfsrecreatieve voorzieningen bij (reële²⁹) agrarische bedrijven wordt uitsluitend geboden, indien wordt aangetoond dat verblijfsrecreatie noodzakelijk is voor de exploitatie van dagrecreatieve voorzieningen en activiteiten die bijdragen aan de innovatie en differentiatie van het dagrecreatieve aanbod. Initiatieven voor plattelandstoerisme zullen een toetsingsprocedure doorlopen, waarbij initiatieven met uitsluitend dagrecreatie alleen op hun planologische aanvaardbaarheid - waar een toets aan de landschapsvisie deel van uit maakt - worden beoordeeld. Een initiatief dat is gecombineerd met verblijfsrecreatie zal door een onafhankelijke toetsingscommissie worden getoetst op de mate van innovatie en de versterking van de gebiedskwaliteiten. Hiervoor wordt verwezen naar bijlage 2. Daarbij wordt ruimte geboden voor het honoreren van initiatieven tot een maximum van 65 eenheden. Na een periode van maximaal 5 jaar na vaststelling van de Regiovisie - of eerder indien alle 65 eenheden zijn toegekend - zal een evaluatie plaatsvinden, waarbij wordt bezien of dit quotum moet worden uitgebreid, danwel of de regeling voor kleinschalige verblijfsrecreatieve voorzieningen moet worden beëindigd.

Initiatieven voor verblijfsrecreatie kunnen zich richten op een hofstedecamping en appartementen-in-de-schuur. Een hofstedecamping kan maximaal 40 eenheden omvatten en dient te worden gecombineerd met minimaal 5 ha openbaar toegankelijk bos, bestaande uit streekeigen boomsoorten. Een hofstedecamping dient, conform het landschapsbeeld dat voor het middengebied wordt nagestreefd, op een kreekrug te zijn gesitueerd. De oppervlakte

cultuurgrond dient ten opzichte van de camping in een minimale verhouding van 3:1 te staan. De standplaatsgrootte dient netto minimaal 150 m² te bedragen en bruto 250 m². Combinatie van een hofstedecamping met een mini-camping behoort niet tot de mogelijkheden. Gelet op de beperkte ruimte voor verblijfsrecreatie en de evaluatie die zal plaatsvinden wordt voorlopig ruimte geboden voor 1 hofstedecamping.

De verblijfsvorm appartementen-in-de-schuur kan uitsluitend in bestaande agrarische bebouwing worden gesitueerd en dient een bijdrage te leveren aan het behoud van karakteristieke bedrijfsgebouwen. De capaciteit kan 5 eenheden bedragen, waarbij de combinatie met een mini-camping mogelijk is. Tot het evaluatie-moment is honorering van meerdere initiatieven mogelijk.

De bestaande verblijfsrecreatiebedrijven hebben de mogelijkheid zich te richten op kwaliteitsverbetering van de verblijfsaccommodatie en differentiatie van het verblijfsrecreatieve product. Om deze kwaliteitsverbetering en productdifferentiatie op bedrijfsniveau te kunnen realiseren is voor een aantal verblijfsrecreatieve bedrijven ruimtelijke uitbreiding noodzakelijk. In beginsel kan dit niet gepaard gaan met een uitbreiding van het aantal eenheden. Een beperkte groei van het aantal eenheden is uitsluitend mogelijk, indien wordt aangetoond dat dit bedrijfseconomisch noodzakelijk is om de gewenste kwaliteitsverbetering en/of productdifferentiatie te kunnen realiseren. Plannen die een meerwaarde hebben voor het toeristisch-recreatief product en/of een bijdrage leveren aan natuur- en landschapsontwikkeling zullen eerder voor capaciteitsuitbreiding in aanmerking komen dan plannen die uitsluitend zijn gericht op verbetering van het eigen bedrijf.

De verblijfsrecreatiebedrijven die op de huidige vestigingslocatie niet de gewenste kwaliteitsverbetering kunnen realiseren, hebben de mogelijkheid tot verplaatsing naar een compensatielocatie in het zuidwestelijk kustgebied, tenzij het een recreatiebedrijf betreft dat aan de Veerse Meerkust is gesitueerd. Daarvoor geldt dat het proces van kwaliteitsverbetering en productdifferentiatie - en de vraag in hoeverre hiervoor een ruimtelijke uitbreiding en/of capaciteitsuitbreiding aanvaardbaar is - in het kader van het gebiedsgerichte project Veerse Meer gestalte zal moeten krijgen. Ingeval zich daarbij de noodzaak tot verplaatsing van recreatiebedrijven zou voordoen dient daarvoor in het Veerse Meer gebied een compensatie-locatie te worden aangewezen. Aan het vrijkomende terrein kan, naast landschapsbouw, een agrarische functie worden toegekend. Ook een combinatie van beide is denkbaar. Aan verplaatsing van een recreatiebedrijf wordt alleen medewerking verleend, indien het bedrijf zich - blijkens

²⁹ Van het hanteren van de voorwaarde van een volwaardig agrarisch bedrijf is afgezien, gelet op de kleinschaligheid van de meeste Walcherse bedrijven.

het ingediende ondernemersplan - richt op het beach-concept dat voor het zuidwestelijk kustgebied wordt nagestreefd. Verplaatsing naar een locatie elders in het middengebied behoort niet tot de mogelijkheden. Een uitzondering op deze regel is mogelijk voor de Naturistencamping Zeelandia, die op de huidige vestigingslocatie uit milieu-oogpunt niet gehandhaafd kan blijven. Een verplaatsing van deze camping naar een compensatielocatie in het zuidwestelijk kustgebied stuit op het bezwaar deze minder goed aansluit op het beach-concept. Voor deze camping zal een landschappelijk goed ingepaste locatie aansluitend aan het natuurontwikkelingsgebied Rammekenshoek worden gezocht, danwel worden de verplaatsingsmogelijkheden bezien in het kader van de gebiedsgerichte aanpak voor het Veerse Meer.

Voor het in dit gebied aanwezige hotels geldt dat de realisatie van de vereiste kwaliteitsverbetering en/of productdifferentiatie alleen gepaard kan gaan met een uitbreiding van de capaciteit, indien ze zijn gelegen in de recreatieconcentratie Veere.

Het beleid voor natuur en landschap is voor het middengebied gericht op behoud en herstel van de openheid van de poelgebieden en de landschappelijke verdichting van de kreekruggen. De bestaande zichtlijnen vanuit het middengebied op de duinenrij in het zuidwestelijk kustgebied dienen intact te blijven.

In de poelgebieden wordt vanuit landschappelijke en hydrologisch opzicht geen ruimte geboden voor het oprichten van bebouwing ten behoeve van nieuwvestiging

van agrarische bedrijven. Ter stimulering van een gebruik van de poelgebieden als weidegrond is het inplaatsen van melkveehouderijen langs de rand van poelgebieden mogelijk, waarbij zorg moet worden gedragen voor een verantwoorde landschappelijke inpassing. In een aantal poelgebieden is het beleid gericht op wijziging van de agrarische functie in een natuurfunctie. Bij de daarvoor noodzakelijke verhoging van het grondwaterpeil dient afstemming plaats te vinden met de landbouw. Teneinde hydrologische oplossingen te vergemakkelijken wordt gestreefd naar de totstandkoming van aaneengesloten natuurgebieden.

Op de kreekruggen is landschappelijke verdichting in de vorm van beplanting gewenst. Een uitbreiding van de kernen en de nieuwvestiging van agrarische bedrijven dient, met uitzondering van melkveehouderijen, op de kreekruggen te worden gesitueerd. Ter stimulering van het aanbrengen van beplanting bestaat op de kreekruggen de mogelijkheid een hofstedecamping en landgoederen nieuwe stijl te realiseren.

Het landschapsbeeld van het gebied rond Ritthem is een groene buffer tussen de steden en het Sloegebied. Een grofkorrelige verdichting maakt het gebied aantrekkelijk als stedelijk uitloopgebied. In het kader van het Herstelplan Natuur Westerschelde wordt aansluitend aan het gebied Rammekens natuurontwikkeling nagestreefd en zal de kustzone zodanig worden heringericht dat een natuurlijk duingebied ontstaat. Vanuit hydrologisch opzicht gelden hiervoor dezelfde randvoorwaarden als voor natuurontwikkeling in de poelgebieden. Recreatief medegebruik van de oevergebieden is mogelijk,

mits dit niet strijdig is met het natuurstreefbeeld. De dijken langs het Veerse Meer zijn primaire waterkeringen van de 2e categorie. Bij het oprichten van bebouwing in het achter de zeewering gelegen gebied dient rekening te worden gehouden met de Keur waterkeringszorg van het Waterschap Zeeuwse Eilanden.

Ontwikkeling van dagrecreatieve voorzieningen is mogelijk in de recreatieconcentratie Veere, mits deze voorzieningen passen bij de aard en de schaal van de recreatieconcentratie en zijn gericht op de inwoners van Walcheren en de aan de kust verblijvende recreanten. Grootschalige voorzieningen die zich primair richten op het aantrekken van dagrecreanten passen niet in het middegebied

Recreatiemobiliteit en Infrastructuur

Het middegebied wordt op termijn ingericht als autoluw verblijfsgebied, afgezien van de verkeersaders: de N57, de N663 en de N287. Ook het gebied rondom Ritthem wordt, buiten de N662, zodanig ingericht.

4.6 Stedelijk gebied

De steden Middelburg en Vlissingen vervullen, met name in perioden waarin het geen strandweer is, een belangrijke dagrecreatieve functie voor de aan de kust verblijvende toeristen. Voorts hebben ze een belangrijke centrumfunctie voor de inwoners van Walcheren. Beide steden hebben een rijke cultuurhistorie verbonden aan de handel over water, maar hebben een duidelijke eigen identiteit. De identiteit van Middelburg wordt bepaald door het historische stadscentrum; Vlissingen heeft een maritiem karakter. Het accent van de ontwikkelingen in het stedelijk gebied ligt op het versterken van de eigen identiteit van de steden, het versterken van het aanbod van elk-weer-voorzieningen en het versterken van de (toeristisch-recreatieve) centrumfunctie van de steden voor de kust en het achterland.

Ontwikkelingsperspectief Stedelijk gebied

In het stedelijk gebied zijn twee stadscampings gevestigd. Voor deze bedrijven is een ruimtelijk uitbreiding en een uitbreiding van eenheden mogelijk als dit noodzakelijk is ten behoeve van kwaliteitsverbetering en/of productdifferentiatie van het verblijfsrecreatieve aanbod, conform het beleid voor de kustgebieden. Indien voor de realisatie van een verbeteringsplan een verplaatsing noodzakelijk is, wordt ruimte geboden voor hervestiging in de geleidingszone tussen Vlissingen en Middelburg. De landschapvisie (bijlage 6) en het bepaalde in paragraaf 5.1 van het Ruimtelijk plan stedelijk gebied Walcheren 2010 dient daarbij in acht te worden genomen. Bij de herinvulling van het KSG-terrein in de kern

Vlissingen wordt de mogelijkheid geboden een deel van de te realiseren woningbouw aan te merken als een uniek project als bedoeld in paragraaf 4.1.3 van het streekplan, indien dit past binnen de uitgangspunten van het “Ruimtelijk plan stedelijk gebied Walcheren 2010”.

In het stedelijk gebied is een uitbreiding van de capaciteit van de bestaande hotels mogelijk, mits dit noodzakelijk is voor de kwaliteitsverbetering en/of productdifferentiatie. Daarnaast wordt de mogelijkheid geboden voor nieuwwestiging van hotels, omdat hiermee ingespeeld kan worden op de trend van de toename van het stedelijk toerisme en van de zakelijke markt voor congressen en symposia. Het beleid voor het stedelijk gebied is gericht op het bieden van mogelijkheden voor dagrecreatieve voorzieningen die zich richten op het schaalniveau van Walcheren. Daarbinnen passen ook publiekstrekkingen die zich mede richten op het aantrekken van dagrecreanten van buiten de regio Walcheren. Bij voorkeur moeten de dagrecreatieve voorzieningen aansluiten bij het (verschillende) karakter van de steden.

In het beleid voor de geleidingszone tussen Vlissingen en Middelburg staat het behoud van een scheidende groene zone tussen de beide steden centraal. De realisatie van dagrecreatieve voorzieningen voor de inwoners van beide steden wordt daarbij passend geacht. De inplaatsing van een (eventueel te verplaatsen) stadscamping, een golfbaan, inpassing van de verdedigingswerken van het Landfront en realisatie van het Masterplan voor het Landgoed Ter Hooge dragen bij aan een versterking van het karakter van de geleidingszone als een open en groene ruimte tussen de beide steden. Overigens wordt verwezen naar het bepaalde in paragraaf 5.1 in het “Ruimtelijke Plan Stedelijk gebied Walcheren 2010”.

Bij toekomstige uitbreidingen van steden Middelburg en Vlissingen dienen de hydrologische omstandigheden te worden betrokken bij de locatiekeuze. Een uitbreiding in de laag gelegen poelgebieden dient waar mogelijk te worden vermeden. Bij het oprichten van bebouwing op en achter de boulevards van Vlissingen dient de Keur waterkeringszorg van het Waterschap Zeeuwse Eilanden in acht te worden genomen. Bij het overheffingenbeleid dient evenwel rekening te worden gehouden met de bijzondere situatie in Vlissingen en het belang van de boulevards voor deze stad. Momenteel vindt zowel op als direct achter de boulevards nieuwbouw en reconstructie plaats, hetgeen van grote betekenis is voor de ontwikkeling van de kern Vlissingen. Het voortzetten van deze ontwikkeling zal, binnen de randvoorwaarden die vanuit het zeeweringsbelang gesteld dienen te worden, mogelijk blijven.

Bij de uitvoering van het Masterplan voor het Landgoed Ter Hooge dient een aaneengesloten gebied te ontstaan, zodat de waterhuishouding op de toekomstige natuurfunctie kan worden afgestemd.

In de omgeving van het Nollebos wordt een zoekgebied aangewezen waar onderzoek zal plaatsvinden naar de mogelijkheden voor een landinwaartse verbreding van de kustzone. Het onderzoek naar de ontwikkelingsmogelijkheden voor “robuuste duinen” richt zich hier op het creëren van een natuurlijker zeewering - en daarmee op het versterken van het landschap in dit gebied - en het bieden van mogelijkheden tot een intensief dagrecreatief gebruik. De natuurfunctie van een verbrede kustzone zal in dit gebied beperkt zijn.

Recreatiemobiliteit en Infrastructuur

Na realisatie van de nieuwe N57 bij Middelburg zal de doorstroming van het verkeer naar het noorden en noordwesten van Walcheren sterk verbeteren. Het woon- en leefmilieu in de stad Middelburg krijgt hierdoor een positieve impuls. Spoedige realisatie van de N57 is om die redenen noodzakelijk. Voor verkeer tussen de A58 en de zuidwest-kust van Walcheren kan de route Vlissingen-S14-S15 een alternatief zijn voor de route over de Schroebrug in Middelburg.

De ontsluiting van het zuidwesten van Walcheren via het stadsgewest blijft een aandachtspunt.

Hoofdstuk 5. Uitvoeringsprogramma

1. Herziening bestemmingsplannen

Initiatiefnemers

De gemeenten Middelburg, Veere en Vlissingen
Contactpersonen: gemeente Middelburg: PM, gemeente
Veere: dhr. Rijkssen, gemeente Vlissingen, dhr. Francke.

Korte inhoudelijke beschrijving

In de bestemmingsplannen van de drie gemeenten op Walcheren is nog geen rekening gehouden met de regiovisie Walcheren 2000+. Voor veel maatregelen die uit de regiovisie voortvloeien en ontwikkelingsmogelijkheden die geboden worden geldt dat een herziening van de bestemmingsplannen noodzakelijk is. In ieder geval kan gedacht worden aan:

- De verplaatsing van een verblijfsrecreatief bedrijf naar een compensatielocatie in het zuidwestelijk kustgebied, waarbij ook de nieuwe functie van de oude locatie aan de orde dient te komen.
- De ruimtelijke uitbreiding van recreatiebedrijven en, in enkele gevallen, de uitbreiding van het aantal verblijfseenheden. Beide ontwikkelingen vloeien voort uit de opgestelde verbeteringsplannen, voorzover zowel de toetsing op kwaliteitsverbetering/productdifferentiatie en de planologische verkenning een positief resultaat hebben opgeleverd.
- De mogelijkheden op het gebied van plattelandstoe-risme. Daarbij gaat het om de vertaling naar het bestemmingsplan van de mogelijkheden tot het realiseren van dagrecreatieve voorzieningen, eventueel ondersteund met beperkte verblijfsrecreatie, en de mogelijkheid tot realisatie van een hofstede-camping.
- De mogelijkheden die geboden worden voor het realiseren van landgoederen nieuwe stijl.
- De inplaatsingsmogelijkheden voor melkveehouderijbedrijven aan de rand van poelgebieden.
- Investeringsmogelijkheden in de infrastructuur en (recreatie-mobiliteit) die opgenomen zijn in de regiovisie, zoals de aanleg van recreatie-transferia en (rond)wegen.

Kostenraming

De kosten voor herziening van de verschillende bestemmingsplannen zullen per gemeente sterk verschillen en hangt voorts sterk af van het aantal bestemmingsplannen dat herzien zal moeten worden. Om deze reden wordt hiervoor geen bedrag geraamd.

Mogelijke financieringsbronnen

De kosten van de herziening van de bestemmingsplannen worden door de gemeenten gedragen. Het is aan hen te bepalen of een deel van de kosten wordt doorberekend aan degenen die met deze bestemmingsplanherziening gebaat zijn.

Tijdplanning

De voorbereidingen voor de herziening van de verschillende bestemmingsplannen starten nadat de regiovisie door de Stuurgroep Walcheren 2000+ is vastgesteld. Op dat moment start ook de procedure tot vaststelling van de streekplanuitwerking Walcheren 2000+, waarvoor de regiovisie als basis dient.

Stand van zaken

Omtrent een aantal maatregelen bestaat op het moment van vaststelling van de regiovisie Walcheren 2000+ nog geen zekerheid. Met name geldt dit voor de rondwegen en recreatietransferia die in de regiovisie worden voorgesteld en de eventuele verplaatsing van recreatiebedrijven. Niet uit te sluiten is dat hiervoor in een later stadium een planologische procedure gevoerd zal worden.

2. Realisatie kwaliteitsverbetering recreatiebedrijven

Initiatiefnemers

De gemeenten Middelburg, Veere en Vlissingen
Contactpersonen: gemeente Middelburg: PM, gemeente Veere: dhr. Rijksen, gemeente Vlissingen, dhr. Francke.

Korte inhoudelijke beschrijving

Door een groot aantal recreatiebedrijven is een verbeteringsplan ingediend. Indien zowel de toetsing op kwaliteitsverbetering/productdifferentiatie als de planologische toets een positief resultaat hebben opgeleverd kunnen vervolgstappen worden gezet in dit verbeteringsproces door nadere uitwerking van het ondernemersplan, zodat planologische en vergunningprocedures, grondaankopen e.d. kunnen worden gestart. Dit dient te resulteren in daadwerkelijke uitvoering van het verbeteringsplan, c.q. verplaatsing van het recreatiebedrijf.

Kostenraming

De kosten bestaan uit de inzet van gemeentelijke menskracht. De kosten die samenhangen met planologische procedures zijn opgenomen bij uitvoeringsactie 1.

Mogelijke financieringsbronnen

De kosten worden door de gemeenten gedragen. Voorbereidingskosten worden door de gemeenten gedragen, daadwerkelijke kosten voortvloeiend uit de te nemen verbeteringsmaatregelen worden door de ondernemers gedragen.

Tijdplanning

Zodra de regiovisie Walcheren 2000+ door de Stuurgroep is vastgesteld zullen ondernemers in de gelegenheid worden gesteld het door hen ingediende ondernemersplan nader uit te werken.

Relatie met andere projecten regiovisie

In veel gevallen zal uitvoering van het ondernemersplan een planologische procedure vereisen (uitvoeringsactie 1). Actie 3 gaat uitvoerig in op de stand van zaken rondom camping Moens.

3a. Verplaatsing camping Moens

Initiatiefnemers

Gemeente Veere en de provincie Zeeland
Contactpersonen: gemeente Veere: dhr. Dekker, provincie Zeeland: dhr. Caljouw

Korte inhoudelijke beschrijving

Camping Moens is gelegen langs de Schelpweg tussen Westkapelle en Domburg. Dit bedrijf heeft in het kader van de regiovisie Walcheren 2000+ een verbeteringsplan ingediend, dat uitgaat van een ruimtelijke uitbreiding van het terrein met 1 ha en toevoeging van 30 standplaatsen. Bij de toetsing van dit verbeteringsplan is geconstateerd dat voor een levensvatbaar bedrijf een uitbreiding met tenminste 3 ha noodzakelijk is. De omliggende percelen hebben in het streekplan de functie "ecologische ontwikkeling richtinggevend". In het kader van de ruilverkaveling wordt getracht deze gronden zoveel mogelijk vrij te maken ten behoeve van natuurontwikkeling. Deze natuurfunctie staat een uitbreiding van de camping in de weg. Camping Moens heeft te kennen gegeven in beginsel bereid te zijn tot verplaatsing naar een compensatielocatie.

Kostenraming

De totale kosten van de verplaatsing worden geraamd op f 1.872.530

Tijdplanning

Het streven is erop gericht nog in het jaar 2000 tot overeenstemming te komen over de bedrijfsverplaatsing. Het daadwerkelijk realiseren van de verplaatsing vergt meer tijd. Een geleidelijke verplaatsing van de eenheden van het oude naar het nieuwe terrein gedurende het seizoen 2002 lijkt een reëel uitgangspunt.

Relatie met andere projecten regiovisie

Deze verplaatsing wordt overwogen, teneinde camping Moens in staat te stellen kwaliteitsverbetering door te voeren en daarmee op termijn het voortbestaan van het bedrijf veilig te stellen. Daarmee vloeit deze actie direct voort uit actie 2.

Voor verplaatsing is een planologische procedure vereist (actie 1), teneinde op de compensatielocatie de hervestiging van dit bedrijf mogelijk te maken.

Stand van zaken

In beginsel is overeenstemming bereikt met de grond-

<i>Mogelijke financieringsbronnen</i>		
Financieringsbron	bijdrage	toelichting
SGM-regeling	f 700.000	bijdrage max. 50% van aankoopkosten
verkoop dienstwoning met bijgebouwen en 0,5 ha grond	f 585.000	op basis taxatie
verkoop 2,62 ha op oude locatie aan natuurbeherende instantie	f 150.000 Schelpweg	oude locatie maakt onderdeel uit van natuurontwikkelingsgebied
verkoop 1,75 ha op nieuwe locatie aan Staatsbosbeheer of Waterschap	f 140.000	t.b.v. inrichting bufferzone tussen Westkapelse Kreek en nieuwe camping
natuurontwikkeling	f 147.530	financieringsmogelijkheden worden onderzocht
gebiedenbeleid	f 150.000	financieringsmogelijkheden worden onderzocht
TIPP-regeling	PM	Opvolger STIREA; provincie moet visie opstellen; bijdrage volstrekt onzeker
Interreg III B	PM	project aangemeld; bijdrage volstrekt onzeker

eigenaar over aankoop van gronden op de compensatie-locatie.

De onderhandelingen tussen de Dienst Landelijk Gebied en de exploitant van de camping over aankoop van de camping zijn gestart.

3b. Uitplaatsen eenheden camping De Zandput

Initiatiefnemer

Provincie Zeeland/gemeente Veere

Contactpersonen: dhr. Caljouw (provincie Zeeland), dhr. Dekker (gemeente Veere)

Korte inhoudelijke beschrijving

Camping De Zandput, gelegen aansluitend aan het gebied Oranjezon, heeft een verbeteringsplan ingediend dat rekening houdt met de wensen die aan overheidszijde leven, namelijk het ontruimen van het terreingedeelte in de duinen en de natuurontwikkeling in de Beekshoekpolder. De daaruit voortvloeiende maatregelen zijn ingrijpend en noodzakelijk tot een forse uitbreiding van het

aantal eenheden. Gebleken is dat een uitbreiding met 258 eenheden noodzakelijk is om dit verbeteringsplan te kunnen uitvoeren.

Voor de kwaliteitsverbetering van de camping is een nieuw voorstel ingebracht, dat uitgaat van het verplaatsen van een deel van de eenheden naar een locatie grenzend aan camping Dishoek nabij de gelijknamige kern. Beide campings zijn in handen van dezelfde eigenaar. Hiertoe is een locatie met een omvang van 4 ha in beeld. Gelijktijdig met een eventuele uitbreiding wordt tevens een wijziging van de ontsluiting van camping Dishoek onderzocht.

Kostenraming

PM

Mogelijke financieringsbronnen

PM

Tijdplanning

De inspanningen richten zich thans primair op de grondverwerving. De verwachting bestaat dat daarover op korte termijn duidelijkheid ontstaat.

Relatie met andere projecten regiovisie

Deze actie vloeit voort uit het verbeteringsplan dat voor camping De Zandput is opgesteld (actie 2). Verder bestaat een directe relatie met uitvoeringsacties 10 (voorkomen wateroverlast camping de Zandput).

Stand van zaken

Met de exploitant van beide campings, de Landinrichtingscommissie voor Walcheren en de Dienst Landelijk Gebied vindt frequent overleg plaats.

4. Oprichten werkcoöperatie verbrede landbouw

Initiatiefnemer

ZLTO Walcheren in overleg met ZLTO
Contactpersonen: J. Wisse en C. Michielsen

Korte inhoudelijke omschrijving

De Regiovisie Walcheren 2000+ geeft mogelijkheden om de landbouw te verbreden met natuurbeheer en plattelandstoerisme. Voor agrarisch natuurbeheer moeten de mogelijkheden worden verkend en uitgewerkt in overleg met de betrokken partijen. De uitwerking van gezamenlijke initiatieven zoals bijvoorbeeld akkerranden kunnen worden ondergebracht in een vereniging voor agrarische natuurbeheer. Deze vereniging heeft tot doel de uitvoering te coördineren zodat de doelen kunnen worden behaald. Voor plattelandstoerisme wordt in het uitvoeringsprogramma diverse acties geformuleerd. Initiatieven die hieruit voortkomen die coördinatie vereisen kunnen ondergebracht worden in de vereniging. Kortom de vereniging wordt een uitvoeringsorgaan die verantwoordelijk is voor de coördinatie en de financiering.

Activiteiten die uitgevoerd moeten worden om te komen tot een vereniging voor agrarisch natuurbeheer:

- Het inventariseren van de mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer in het gebied en in de regelingen. Werkgroep gevormd uit belangstellende ondernemers (geïnterviewd door ZLTO Walcheren) met ondersteuning vanuit de ZLTO traject laten verkennen.
- Visie vaststellen in de werkgroep en prioriteiten bepalen (bijvoorbeeld zoals bij de akkerrandenprojecten elders)
- Bestuur vereniging samenstellen die uitvoering projecten stuurt, beheert en zorgt voor middelen. Brede samenstelling is gewenst (recreatie, lokale natuurorganisaties, gemeenten betrekken als adviseurs)

Activiteiten die kunnen leiden tot de door groei naar een vereniging voor agrarisch natuurbeheer en plattelandstoerisme:

- Coördinerende rol in routestructuren
- Coördinerende rol in jaarlijkse evenementen diverse plattelandsondernemers

Kostenraming

- Opzetten inventarisatie belangstelling diverse landbouwers
- Uitzoeken mogelijkheden agrarische natuurbeheer
- Bijeenkomsten voor visievorming en opstellen visie
- Bestuur vormen van de werkcoöperatie
- Projecten opstellen en uitwerken
- Bemensing van werkcoöperatie regelen
- Mogelijkheden inventariseren initiatieven plattelandstoerisme

Mogelijke financieringsbronnen

- Vitaal Platteland
- Interreg
- Steunpunt agrarisch natuurbeheer ZLTO/Provincie Zeeland

Tijdsplanning

De werkcoöperatie is initiërend in eerste instantie voor agrarisch natuurbeheer. Vervolgacties op diverse andere projecten (o.a. 6,7,8) in de regiovisie op het vlak van plattelandstoerisme kunnen indien nodig bij de werkcoöperatie worden ondergebracht. Na de vaststelling van de regiovisie zal een uitgewerkt plan van aanpak worden opgesteld en voorgelegd in Vitaal Platteland en mogelijke andere financieringsbronnen

Relatie met andere projecten regiovisie

Het project kan een relatie hebben met andere projecten afhankelijk van het draagvlak onder agrarische ondernemers op diverse zaken samenwerking te zoeken.

5. Consulent Plattelandstoerisme

Initiatiefnemer

ZLTO
Contactpersoon: Henk Kusters, Mariska van Kouhil

Korte inhoudelijke beschrijving

Evenals de initiatieven van reguliere recreatie bedrijven worden ook de initiatieven van agrarische ondernemers met verblijfrecreatie getoetst op de mate van kwaliteit. In bijlage 2 van de regiovisie is de samenstelling van de commissie, de taken en procedure omschreven. Ondernemers uit de reguliere toeristische-recreatieve sector zijn bij het opstellen van de verbeteringsplannen geadviseerd door een consulent. Ook voor de agrarische sector is een dergelijke consulent gewenst. Daarnaast kan een consulent wordt ingezet bij diverse groepsinitiatieven in de regio die andere uitvoeringsacties kunnen ondersteunen.

De taken van de consultant kunnen zijn:

- Het informeren van de agrarische ondernemers over de mogelijkheid om plannen in te dienen en de voorwaarden die bij de toetsing zullen worden gesteld.
- Indien gewenst opstellen van toetsingsplannen
- Indien gewenst opstellen van ondernemingsplannen
- Indien gewenst ondersteuning bij privaatrechtelijke overeenkomst
- Opstellen van cursussen
- Ondersteunen van samenwerkingsverbanden

Bij plattelandstoerisme wordt als voorwaarde gesteld dat horeca, detailhandel en verblijfsrecreatie van ondergeschikt belang blijven aan de dagrecreatieve voorziening. Om deze koppeling te waarborgen zal een privaatrechtelijke overeenkomst tussen de initiatiefnemer, de gemeente en de provincie worden opgesteld. De consultant kan hier toe de ondernemer ondersteunen indien gewenst.

Kostenraming

- Opstellen toetsingsplannen
- Opstellen ondernemingsplannen
- Begeleiding bij privaatrechtelijke overeenkomst
- Cursusmogelijkheden inventariseren
- Inzet als ondersteuner van samenwerkingsinitiatieven

Mogelijke financieringsbronnen

- Vitaal Platteland
- Interreg kaderproject ZLTO

Tijdsplanning

Met de vaststelling van de regiovisie wordt ook de procedure en de termijn vastgesteld voor planvorming en toetsing van plattelandstoerisme plannen. Deze termijnen zijn overlegd met de consultant en ingepast in de werkzaamheden.

Relatie met andere projecten regiovisie

De consultant kan een belangrijke rol vervullen in actiepunten 6, 7 en 8. Mogelijk kan op termijn de consultant een permanent ondersteuning gaan bieden aan een op te richten werkcoöperatie waarin diverse initiatieven op het vlak van plattelandstoerisme verenigd zijn.

Stand van zaken

Per 1 september 2000 is bij de ZLTO een consultant plattelandstoerisme in dienst getreden voor het werkgebied Zeeland en West-Brabant.

6. Aanbieden cursussen/voorlichtingsbijeenkomsten aan agrariërs met initiatieven voor plattelandstoerisme

Initiatiefnemer

ZLTO

Contactpersoon: Jan Wisse en Henk Kusters

Korte inhoudelijk beschrijving

Een speerpunt van het stimuleren van plattelandstoerisme is het vergroten van (toeristische) kennis van agrarische ondernemers. Een cursus of voorlichtingsbijeenkomsten kan de steun in de rug zijn bij het realiseren van initiatieven op het vlak van plattelandstoerisme.

In een cursus of voorlichtingsbijeenkomsten kan aandacht besteed worden aan:

- Markt- en productontwikkeling
- Uitwisseling van kennis en ervaring (door middel van presentaties op voorlichtingsbijeenkomsten en bedrijfsbezoeken)
- Samenwerking en netwerkvorming tussen ondernemers

Omdat er onvoldoende zicht is op het huidige aanbod van cursussen en de maatgerichtheid hiervan is er behoefte aan een verkenning. In de uitvoering van het aanbod dienen ook de mogelijkheden voor samenwerking met de sector natuur en recreatie aan bod te komen.

Kostenraming

- Inventariseren belangstellenden
- Opstellen cursus op maat
- Uitvoeren cursus in combinatie met bedrijfsbezoeken
- Afronding/Vervolg cursus; ondernemingsplan opstellen

Mogelijke financieringsbronnen

- Interreg Kaderproject ZLTO
- Vitaal Platteland

Tijdsplanning

Afhankelijk van de mogelijkheden binnen de ZLTO zal in 2001 de uitvoeringsactie worden gestart

Relatie met andere projecten regiovisie

Deze uitvoeringsactie heeft een relatie met actie 4 en 8

Stand van zaken

De mogelijkheden om aan deze uitvoeringsactie invulling te geven worden momenteel bekeken binnen de ZLTO en nader overleg zal plaatsvinden met de Rabobanken in de regio begin volgend jaar.

7. Toetsing agrarische ondernemersplannen met verblijfsrecreatie

Initiatiefnemer

Provincie Zeeland

Contactpersoon: dhr. Caljouw

Korte inhoudelijke beschrijving

Initiatieven van agrariërs tot ontwikkeling van plattelandstoerisme zullen, indien deze gepaard gaan met verblijfsrecreatie, een toetsingsprocedure moeten doorlopen.

Bijlage 2 behorende bij de regiovisie Walcheren 2000+ geeft aan welke criteria bij de toetsing worden gehanteerd, hoe de toetsingsprocedure verloopt en wat de samenstelling is van de toetsingscommissie.

De periode voor het indienen van agrarische initiatieven voor plattelandstoerisme start op 1 oktober 2000 en eindigt op 1 april 2001. Gedurende deze periode zal een toetsingscommissie worden geformeerd. De voorbereiding van de toetsing en de begeleiding van de toetsingscommissie wordt verzorgd door een extern bureau.

Parallel aan de toetsing door de commissie vindt een gezamenlijke verkenning plaats van de planologische mogelijkheden en beperkingen door de gemeente en de provincie. Beide adviezen worden voorgelegd aan de Stuurgroep.

Voor de ingediende ondernemersplannen zijn 65 verblijfs-eenheden beschikbaar. Indien meer initiatieven worden ingediend dan capaciteit beschikbaar is, wordt door de Stuurgroep op basis van de kwaliteit van de diverse plannen een keuze gemaakt. De toetsingscommissie doet hier toe een voorstel, waarbij met name de mate van innovatie en de bijdrage aan het toeristisch product een belangrijke rol spelen.

Kostenraming

Uitgegaan wordt de toetsing van 15 a 20 ondernemersplannen. De kosten die gemoeid zijn met inschakeling van een extern bureau worden geraamd op f 60.000

Mogelijke financieringsbronnen

- Vitaal Platteland
- Walcheren 2000+

Tijdplanning

Na vaststelling van de regiovisie door de Stuurgroep zal de uitvoeringsactie worden gestart.

Relatie met andere projecten regiovisie

Deze uitvoeringsactie heeft een nauwe relatie met actie 5 (consulent plattelandstoerisme). De consulent stimuleert agrariërs tot het opstellen van ondernemersplannen en verleend daarbij zonodig ondersteuning. Voorts vormt de consulent een belangrijke schakel tussen de initiatiefnemer en de toetsingscommissie.

Stand van zaken

De voorbereidingen voor de komende ronde voor het indienen van agrarische ondernemersplannen zijn inmiddels gestart. Aan een extern bureau is gevraagd offerte uit te brengen voor het begeleiden van de toetsing.

8. Bevorderen samenwerking en netwerkvorming plattelandstoerisme

Initiatiefnemer

ZLTO/Bureau voor Toerisme Zeeland/'t Zeeuwse Land

Contactpersonen: ZLTO: dhr. Feijtel, Bureau voor Toerisme Zeeland: mw. Tempelman, 't Zeeuwse Land: dhr. Koeman

Korte inhoudelijke beschrijving

Situatie nu:

Er zijn wel veel initiatieven voor plattelandstoerisme, die deels ook nog wel tot ontwikkeling komen, maar het blijven nu vaak op zichzelf staande ontwikkelingen. Dat houdt het risico in zich dat het marginale ontwikkelingen blijven die geen grote betekenis hebben voor het toeristische product van Walcheren en minder bijdragen aan het agrarische inkomen (en dus het overleiden van de agrarische sector) dan mogelijk en wenselijk zou zijn.

Gewenste situatie:

- De agrarische sector en de toeristische/horeca-sector moeten elkaar versterken door samenwerking aan te gaan. Samenwerking kan gestalte krijgen door gezamenlijke productontwikkeling en promotie, ontwikkeling van arrangementen, afname door de horeca van agrarische producten enz. Hierdoor kan daadwerkelijk een bijdrage worden geleverd aan ontwikkeling van een nieuw toeristisch product en wordt het voor de agrariër ook interessant. In de onlangs door het Bureau Toerisme Zeeland gepresenteerde visie op productontwikkeling is aangegeven dat we de komende jaren onze aandacht voornamelijk moeten richten op het verbreden van het tot nu toe uitgedragen imago van zon, zee en strand. Folklore&platteland is een van de sfeerbeelden, die het BTZ wil uitdragen naar de toerist. De ontwikkeling van nieuwe producten agri-toeristische activiteiten past uitstekend in dit concept.
- De activiteiten die her en der op Walcheren zijn en worden ontwikkeld hangen nu nog vaak als los zand aan elkaar. Het is van belang dat ze aan elkaar worden geknoopt. Dit kan op basis van thema's, bijvoorbeeld alle bedrijven die streekproducten maken, of die iets te bieden hebben op het gebied van cultuur/cultuurhistorie, die activiteiten ont-

plooien op het gebied van natuurbeleving/ natuureducatie enz. Netwerkvorming kan ook op basis van wandel-, fiets-, ruiters- en eventueel skeelerroutes, die langs de agrarische attracties voeren. Dit kunnen zowel bestaande routes, maar ook nieuw te ontwikkelen routes zijn.

Uitwerking

Stap 1

Er vindt een inventarisatie plaats van de producten die door de boeren op Walcheren worden geleverd, op welke wijze deze nu worden aangeboden aan de consument en in hoeverre ook daadwerkelijk producten aan de toerist worden aangeboden.

Deze inventarisatie wordt zowel in een rapportage als op kaart gezet. De mogelijkheid om dit ook in te brengen in het GIS-project (Gasten Informatie Systeem) Vitaal Platteland wordt onderzocht.

Stap 2

- Er worden een aantal bijeenkomsten georganiseerd waarin de resultaten worden gepresenteerd en waar ideeën worden ingebracht en gegenereerd over de distributiemogelijkheden. Zo worden mogelijkheden onderzocht voor een breed netwerk aan plekken waar producten worden verkocht (laagdrempelig qua kosten, maar zeer aantrekkelijk voor de omgeving en de consument). Daarnaast wordt in samenwerking met de recreatieondernemers bekeken op welke (ludieke en/of aantrekkelijke) wijze de producten bij hun gasten kunnen worden gebracht.
- De mogelijkheden van route-gebonden producten wordt in de sessies uitgewerkt en een aantal producten zullen in overleg met de betrokkenen tot stand worden gebracht. Uitgangspunt is hierbij dat de routes vanaf de verblijfsconcentratiegebieden uitgaan en niet vanuit de standaard vertrekplekken. Op deze wijze krijgt de ondernemer ook meer een "eigen" product. De kwaliteit van de producten moet goed zijn en er dient te worden gestreefd naar een nieuw kwaliteitslabel "routes" van de VVV. Dit biedt ook weer nieuwe kansen voor een verbreding van het verkoopproduct van de VVV's.
- Een derde punt dat in de sessie zal worden uitgewerkt is het samenstellen van een vakantiepakket dat de toeristen kunnen kopen bij de streekwinkels en de VVV's om het thuisfront met streekproducten te verrassen.

Stap 3

Er wordt - in samenwerking met een bestaand initiatief van het Zeeuwse Land - gezocht naar de ontwikkeling van een kaart die de verkooppunten en de routes aangeeft voor streekproducten. Kaasboerderijen, verkooppunten van groente bij boerderijen, maar ook andere plattelands-

attracties worden hierop aangegeven. De Recron, Vekabo en het Zeeuwse Land hebben al een eerste stap gezet; het initiatief past prima in dit uitwerkingsplan.

Stap 4

Beschrijven en uitwerken van de diverse initiatieven die uit de sessies zijn gekomen.

Stap 5

Terugkoppeling naar alle partijen die de ideeën hebben gegenereerd. De branche-organisaties zijn hier direct bij betrokken. Zij worden ook aangezet tot het terugkoppelen in hun ledenvergaderingen en zij vormen het aanspreekpunt voor het enthousiasmeren van de achterbannen.

Stap 6

De inventarisatie realiseren en gebruiken voor de verschillende projectvoorstellen. Welke resultaten liggen er na 3 maanden:

1. Inventarisatie in woord en op kaart.
2. Productvoorstellen voor productontwikkeling. De verwachting is dat er een voorstel komt voor het netwerk van verkoopmogelijkheden, een voorstel voor het brengen van producten naar de toerist en het kadopakket. Deze productvoorstellen zien er in grote lijnen als volgt uit:
 - productbeschrijving
 - distributiewijze
 - promotie
 - tijdspad voor realisatie
 - exploitatie
 - initiatiekosten
3. Voorstellen voor de ontwikkeling van een kaart en een aantal routes. Ook deze voorstellen kennen de volgende opzet:
 - productbeschrijving
 - distributiewijze
 - promotie
 - tijdspad voor realisatie
 - exploitatie
 - initiatiekosten
4. Het netwerk voor verdere uitbouw en ontwikkeling van de streekproducten, promotie daarvan en de distributie. En dit alles sector-overschrijdend (recreatie en landbouw).
5. Korte evaluatie van het proces.

Organisatie

De actie wordt door de drie partijen gezamenlijk uitgevoerd. BTZ coördineert het geheel en draagt zorg voor de eindrapportage.

Kostenraming

f 85.000

Financieringsbronnen

ETO f 25.000, ADAPT f 34.000, budget Walcheren 2000+ f 26.000

Tijdplanning

Deze actie dient voor 1 juli 2000 te worden afgerond, gelet op het feit dat de ADAPT-regeling op die datum afloopt.

Relatie met andere projecten regiovisie

Deze activiteit heeft een relatie met de uitvoeringsacties 4 (informatiepunt plattelandstoerisme en consulent plattelandstoerisme), actie 6 (cursussen aan agrariërs met initiatieven voor plattelandstoerisme) en actie 9 (inventarisatie en verbeteren/aanbrengen voorzieningen langs routes)

Stand van zaken

Tot uitvoering van deze actie is inmiddels opdracht verleend.

Behoeft nog nadere uitwerking

9. Inventarisatie en verbeteren/aanbrengen voorzieningen langs routes**Initiatiefnemer**Provincie Zeeland/Bureau voor Toerisme Zeeland
Contactpersonen: provincie Zeeland: dhr. V.B. van Dijk,
Bureau voor Toerisme Zeeland: dhr. Van Keken**Korte inhoudelijke beschrijving**

De ruime mogelijkheden die Walcheren biedt voor wandelen, fietsen en ruitersport levert een belangrijke bijdrage aan het toeristische product en het imago van Walcheren, waarbij mensen - naast een bezoek aan het strand - ook de mogelijkheid wordt geboden tot actieve vormen van vrije tijdsbesteding. De bestaande routes zijn van een goede bewegwijzering voorzien, doch overige voorzieningen ontbreken veelal, zoals picknickplaatsen, bankjes, afvalbakken, fietsenstallingen e.d.

Een inventarisatie van de bestaande routestructuren (fiets-, wandel-, ruiter-, en skeeleroutes) en de aanwezige aankleding van de routes op Walcheren is gewenst. Op basis van deze inventarisatie kan, in overleg met de wegbeheerders, vastgesteld worden waar aanpassingen en aanvullingen in de routestructuren gewenst zijn en een verdere aankleding (bankjes, informatieborden) van de route wenselijk is. Hierbij wordt gestreefd naar het verbinden van zoveel mogelijk kleine toeristische attracties op het platteland door middel van routes.

Kostenraming

PM

Mogelijke financieringsbronnen

- ETOF (aankleding routes)
- Provinciale reserve Verkeer en Vervoer
- Gemeenten Middelburg, Veere en Vlissingen
- Waterschap Zeeuwse Eilanden

Tijdplanning

Inventarisatie van bestaande routestructuren kan in het laatste kwartaal 2000 afgerond worden. De ontwikkeling van nieuwe routes zal meer tijd vergen, er wordt gestreefd naar een afronding voor het seizoen 2002.

Relatie met andere projecten regiovisie

De uitvoeringsactie houdt verband met actie 8 (bevordering samenwerking en netwerkvorming plattelandstoerisme) en actie 18 (realisatie autoluwe gebieden).

10. Voorkomen wateroverlast camping De Zandput**Initiatiefnemer**Provincie Zeeland
Contactpersoon: Dhr. De Maat**Korte inhoudelijke beschrijving**

Camping De Zandput ligt in de Beekshoekpolder, waar een natuurontwikkelingsproject uitgevoerd zal gaan worden, gericht op het creëren van een nat natuurgebied. Tevens kan hiermee de verdroging van het aangrenzende duingebied worden tegengegaan. Het afgraven van het gebied, in combinatie met het verhogen van de grondwaterstand, is daarbij essentieel. Teneinde te vermijden dat camping De Zandput met wateroverlast geconfronteerd gaat worden, zullen maatregelen noodzakelijk zijn. Daarbij kan worden gedacht aan de inrichting van het natuurontwikkelingsgebied (geen open water grenzend aan de camping), het aanbrengen van een systeem van onderbemaling en, in geval tot uitbreiding van de camping wordt overgegaan, het ophogen van het maaiveld van deze uitbreiding.

Kostenraming

PM

Mogelijke financieringsbronnen

PM

Tijdplanning

Start onderzoek in 2001

Relatie met andere projecten regiovisie

Het verdient de voorkeur dat te nemen maatregelen die

voortvloeiën uit deze actie worden afgestemd met actie 2 (realisatie kwaliteitsverbetering recreatiebedrijven).

11. Realiseren natuurvriendelijke oevers

Initiatiefnemer

Provincie Zeeland/Waterschap Zeeuwse Eilanden
Contactpersoon: provincie Zeeland:
dhr. Van de Straat en dhr. De Maat
Waterschap Zeeuwse Eilanden: dhr. Fortuin

Korte inhoudelijke beschrijving

Met de realisatie van natuurvriendelijke oevers wordt de ontwikkeling van natuurwaarden buiten de vastgestelde natuurgebieden bevorderd. Tevens worden hiermee de migratiemogelijkheden voor diersoorten vergroot. Op dit moment is in het provinciale beleid alleen voor de Veerse Watergang (Middelburg - Veere) en voor een aftakking hiervan naar de graslandgebieden langs het Kanaal door Walcheren vastgelegd dat hier binnen afzienbare tijd van natuurvriendelijke oevers voorzien moeten worden (Nota 'Natte ecologische verbindingzones in Zeeland', mei 1996). Daarnaast is de wenselijkheid aangegeven van natuurvriendelijke oeverinrichting van het gehele hoofdwaterlopenstelsel. Deze wens is door het waterschap vertaald in de bestuurlijk vastgestelde 'Waterschaps Ecologische Infrastructuur' (WEI, juni 1999). Voor een deel zijn de betreffende waterlopen de afgelopen jaren in het kader van de ruilverkaveling van een onderhoudsvriendelijke oever voorzien. Uitbouw naar een natuurvriendelijke inrichting is gewenst, maar heeft voor deze waterlopen een lagere prioriteit.

Met de aanleg van natuurvriendelijke oevers worden de bergingsmogelijkheden in het hoofdwaterlopenstelsel vergroot en kan een bescheiden bijdrage geleverd worden aan het beperken van wateroverlast bij extreme neerslag. Om eventuele schade verder te beperken, moet gezocht worden naar mogelijkheden om de afvoer te vertragen en overschotten te bergen. In het ontwerp van het provinciale waterhuishoudingsplan wordt bv. voorgesteld te onderzoeken in hoeverre natuurgebieden aan de beperking van wateroverlast kunnen bijdragen. Gedacht kan worden aan het tijdelijk blokkeren van de afvoer uit de begrensde NBP-gebieden.

Of met genoemde maatregelen volstaan kan worden, zal moeten blijken uit een nadere analyse van het watersysteem.

PM: overzichten in kaart brengen: hoofdwaterlopenstelsel, welke oevers betreft het, welke krijgen prioriteit, waar liggen de NBP-gebieden.

Kostenraming

De kosten voor de realisatie van natuurvriendelijke oevers

kunnen sterk variëren (ca. f50,- tot f250,- per m¹).

Uitgaande van grondaankoop van ca. 10m en taludhelling van 1:4 tot 1:10 lijkt een bedrag van ca. f150,- per strekkende meter oever reëel (éénzijdig). Per meter waterloop moet dan gerekend worden met ca. f300,-.

Als de gehele WEI op Walcheren natuurvriendelijk ingericht zou worden, levert dit een kostenplaatje op van 50.000m (ingeschat) * f300,- = 15 miljoen gulden.

Voor de realisatie van de NBP-gebieden moet gerekend worden op 270 ha * f60.000,- voor aankoop en 270 ha * f15.000,- voor inrichting. Gemiddeld per jaar: 15 ha = f1.125.000,-

De uitvoering van een watersysteemanalyse brengt een kostenpost met zich mee van f150.000,- en vormt mogelijk nog aanleiding voor aanvullende maatregelen.

Mogelijke financieringsbronnen

Ministerie van LNV: A1, A2, vervolg GeBeVe
Ministerie van VROM: SGB
EG: Interreg
Provincie (WHP, MBP)
Waterschap Zeeuwse Eilanden

Tijdplanning

Periode tot 2018.

Stand van zaken

Momenteel wordt gewerkt aan de voorbereiding van de natuurvriendelijke oeverinrichting van de Veerse watergang. Uitvoering hiervan is voorzien in 2001. Binnen het landinrichtingsproject wordt gewerkt aan de verwerving van de NBP-gebieden.

12. Bestrijden wateroverlast Oostkapelle

Initiatiefnemer

Gemeente Veere
Contactpersoon: L.C. Bosman

Korte inhoudelijke beschrijving

In het gebied Oranjezon is de drinkwaterwinning een aantal jaren geleden gestaakt, waardoor de zoetwaterbel in de bodem zich kan herstellen. Dat heeft tot gevolg dat de aangrenzende vroegebieden opnieuw te maken krijgen met afstromend duinwater, hetgeen deze gebieden verdrassingsgevoelig maakt. De bungalowparken langs de Duinweg te Oostkapelle zijn op dergelijke vroongronden gebouwd. Terugkeer van de natuurlijke kwelsituaties leidt hier tot wateroverlast.

Een extern adviesbureau is belast met het inventariseren van de problemen en het aangeven van mogelijke maatregelen om aan deze wateroverlast een einde te maken, zonder dat dit de waterhuishouding van het aangrenzende natuurmonument nadelig beïnvloedt. Deze actie is gericht

op het realiseren van maatregelen die door het adviesbureau worden aangereikt.

Kostenraming

Afhankelijk van de te treffen maatregelen.

Mogelijke financieringsbronnen

PM

Tijdplanning

Op basis van de te treffen maatregelen zal een tijdplanning worden opgesteld.

Stand van zaken

Het adviesbureau zal naar verwachting eind 2000 het onderzoek afronden.

13. Onderzoek naar mogelijkheden tot realisatie van robuuste duinen en versterking natuur en landschap

Initiatiefnemer

Provincie Zeeland

Contactpersoon: Dhr. Beijersbergen

Korte inhoudelijke beschrijving

In de departementale voorstudie “Kust op Koers”, waarin perspectieven voor een mogelijke nieuwe ontwikkeling van de kust worden gepresenteerd, wordt o.a. de opgave “robuuste duinen” geformuleerd. Deze opgave zet in op plaatselijke verbreding van smalle of lage duinen, zodat een flexibele kustverdediging mogelijk wordt, de gevolgen van een zeespiegelrijzing beter kunnen worden opgevangen en natuurlijke processen in de duinen weer kunnen worden toegestaan.

Mogelijkheden om door verbreding van de zuidwest-kust in het gehele kustvak tussen Westkapelle en Vlissingen “robuuste duinen” te creëren ontbreken. Wel worden er kansen gezien voor plaatselijke kustverbreding. Het veiligheidsaspect zal daarbij niet op de voorgrond staan; kustverbreding zal vooral een functie hebben voor natuur- en landschapontwikkeling en recreatief medegebruik. Voor onderzoek naar de mogelijkheden voor een landinwaartse verbreding van de duinen zijn zoekgebieden aangewezen ter plaatse van de voormalige waterleidingduinen nabij Biggekerke en het gebied aansluitend aan het Nollebos te Vlissingen. Beide gebieden hebben een functie als geleidingszone, waar nieuwe functies die afbreuk doen aan de scheidende werking van het gebied tussen twee recreatieconcentraties worden geweerd.

Beschrijving studiegebieden en richtlijnen onderzoek

Voormalige waterleidingduinen

Dit studiegebied is gelegen tussen de bebouwingsconcentratie Klein Valkenisse, de Klaassesweg en de Strandweg. Ter plaatse is sprake van een hoog en breed duingebied, dat in het verleden een functie had voor de drinkwaterwinning. Achter de duinen ligt een landschappelijk en natuurwetenschappelijk waardevol gebied met vochtig duingrasland en bos; het is één van de twee bosgebieden op Walcheren die door het Instituut voor bos- en natuuronderzoek als A-locatie zijn aangeduid. De mogelijkheden tot verdere ontwikkeling van deze natuurwaarden worden beperkt door de ontwatering ten behoeve van het dagrecreatieve gebruik van het bosgebied en het aangrenzende landbouwgebied. Het gebied tussen het bosgebied en de Klaassesweg heeft een landbouwkundige functie. Het toepassen van kustverbreding in dit gebied zou ten koste gaan van de huidige natuurwaarden. Vanuit een oogpunt van de veiligheid van de zeewering is, gelet op de breedte van de duinen, een verbreding van de kustzone niet noodzakelijk. Het benutten van de mogelijkheden tot herstel van vochtige en natte duinvalleien in dit gebied, in samenhang met het verruimen van de mogelijkheden tot dagrecreatief medegebruik, ligt meer voor de hand. Hiermee kan ook een bijdrage worden geleverd aan de gewenste versterking van het landschap en de verhoging van de recreatieve belevingswaarde van deze kustzone. Bij het onderzoek naar de mogelijkheden tot natuurontwikkeling gelden de volgende uitgangspunten:

- Bosaanleg op de huidige agrarische gronden op basis van de uitgangspunten van de in bijlage 6 opgenomen landschapswis (het creëren van groenassen loodrecht op de kust, afgewisseld met open ruimten)
- Het ontwikkelen van routes in het nieuw aan te leggen bosgebied, teneinde de padenstructuur te versterken en het recreatief medegebruik te bevorderen.
- Het verplaatsen van het huidige fietspad naar het achterliggende gebied, teneinde het obstakel voor verhoging van de grondwaterstand weg te nemen.
- Herstel van vochtige en natte duinvalleien door een verhoging van de grondwaterstand.

Nollegebied

Het gebied tussen de Galgeweg, de wijk Paauwenburg en het park Nollebos kent nu grotendeels een agrarisch gebruik. De zeewering bestaat uit een smalle duinenrij. Landinwaarts is de Vroonweg gelegen, die een horecagelegenheid en een aantal kleine parkeerterreinen ontsluit. De begrenzing tussen duinen en agrarisch gebied wordt gevormd door een smalle strook bomen en struiken met een geringe natuurwaarde. Grenzend aan de bosstrook is een kleinschalig en landschappelijk slecht ingepast bungalowpark gelegen.

Het toepassen van kustverbreding in dit gebied kan een belangrijke bijdrage leveren aan een verbetering van de natuurlijke en landschappelijke waarden. Bovendien kan

er sprake zijn van kustversterking als ook het aansluitende stadspark Nollebosch in het onderzoek wordt betrokken. Bij het onderzoek naar de mogelijkheden tot kustverbreding gelden de volgende uitgangspunten:

- Verbreding van de duinen ter versterking van de relatief zwakke plek in de zeewering, richting de wijk Paauwenburg geleidelijk aan aflopend tot het huidige maaiveld.
- Onderzoek naar de mogelijkheid tot verplaatsing van de horeca-gelegenheid naar een locatie aan de Galgweg (recreatieslag).
- Inpassing van een manege die mogelijk in dit gebied wordt ingeplaatst.
- Verplaatsing van de parkeer capaciteit naar het eventueel aan te leggen recreatie-transferium, waarvoor in de nabijheid van Dishoek een zoeklocatie is aangegeven.
- Landschappelijke inpassing van het bungalowpark d.m.v. kunstmatige duinen en passende beplanting.
- Het creëren van een parklandschap aansluitend aan de wijk Paauwenburg.
- Handhaving van de huidige fiets- en ruiterroutes en ontwikkelen van routes in het aan te leggen parkgebied.

Kostenraming

Het onderzoek wordt in eigen beheer door de provincie Zeeland uitgevoerd.

Mogelijke financieringsbronnen

Provincie Zeeland

Tijdplanning

Het onderzoek vindt plaats in de 2e helft van 2000.

14. Maatregelen voortvloeiende uit de Beheersvisie Natuurmonument De Manteling

Initiatiefnemer

Provincie Zeeland

Contactpersoon: dhr. Van de Reest

Inleiding

In de beheersvisie voor het Natuurmonument Manteling van Walcheren is aangegeven welke ontwikkelingen de komende tien jaren gewenst zijn. De beheersvisie dient als hulpmiddel voor inrichtings- en beheersmaatregelen en als referentiekader voor handhaving van de Natuurbeschermingswet.

De beheersvisie is erop gericht het natuurschoon en de natuurwetenschappelijke betekenis van het natuurmonument te behouden en te herstellen. Om het toekomstbeeld te bereiken worden in de beheersvisie diverse maatregelen aangekondigd op het gebied van vegetatiebeheer, wildbe-

heer, waterbeheer, milieubeheer, recreatiebeheer, beheer van de zeewering, voorlichting, toezicht en handhaving. De provincie treedt op als initiatiefnemer voor diverse projecten en activiteiten, die in samenwerking met terreinbeheerders, gemeente, eigenaren en recreatiesector ter hand worden genomen. Veel activiteiten kunnen worden ingepast in lopende projecten. Het herstructureringsproject Walcheren 2000+ behoort daartoe.

Maatregelen die in de beheersvisie worden voorzien hebben betrekking op

- 14.1 - soortgerichte maatregelen flora en fauna
 - landschapsbeheer (gebouwen, laanbeplanting, zichtassen, stinsenplanten)
 - dynamisch kustbeheer
 - verdrogingsbestrijding (vijvers, kanalen, natte duinvalleien)
 - verwijderen systeemvreemde stoffen
- 14.2 - recreatiebeheer (toegankelijkheid, padenstructuur, bebording, observatiepunten, parkeren)

Achtereenvolgens zullen de bovengenoemde maatregelen in het kort nader worden uitgewerkt. De voorgestelde maatregelen voor het recreatiebeheer zullen vervolgens, als zijnde het project dat de meeste aandacht verdient, als uit te voeren actie in het kader van het regiovisie Walcheren 2000+ ter hand worden genomen.

14.1 Voorstellen tot versterking natuur en landschap

Soortgerichte maatregelen flora en fauna

<i>Doelen</i>	Creëren van minimumarealen leefgebied voor zeldzame soorten van natte duingraslanden, moeras en open water, droge duingraslanden en open zand, primaire duinen, microbiotopen, rustgebieden.
<i>Activiteiten</i>	Specifiek vegetatiebeheer en bosbeheer, aanbrengen van microbiotopen
<i>Planning</i>	Overleg en planvorming 2001-2002; uitvoering 2002-2007
<i>Uitvoering</i>	Beheerders en eigenaren in overleg met provincie
<i>Kosten</i>	Reguliere beheersgelden Staatsbosbeheer en N.V. Delta Nutsbedrijven, particuliere en Natuurbeschermingswetgelden voor het beschermd natuurmonument.

Landschapsbeheer-gebouwen

<i>Doelen</i>	Versterking van cultuurhistorische waarde
<i>Activiteiten</i>	Regulier onderhoud aan gebouwen, restauratie en reconstructie van verwaarloosde of verdwenen elementen
<i>Planning</i>	2001-2002 inventarisatie nieuwe projecten; 2002-2007 uitvoering
<i>Uitvoering</i>	Eigenaren en beheerders in overleg met provincie en gemeente

Kosten Particuliere middelen, reguliere beheersgelden en ondersteuning overheid

Doelen **Landschapsbeheer-laanbeplantingen**
Herstel historisch beplantingspatroon buitenplaatsen

Activiteiten Specifiek bosbeheer

Planning Planvorming 2001-2002; uitvoering 2002-2007

Uitvoering Eigenaren en beheerders in samenwerking met provincie

Kosten Particuliere gelden, reguliere beheersgelden terreinbeheer, beheersgelden Natuurbeschermingswet

Doelen **Landschapsbeheer-zichtassen**

Reconstructie en onderhoud

Activiteiten Specifiek bosbeheer

Planning 2001-2002; uitvoering 2002-2007

Uitvoering Eigenaren en beheerders in overleg met provincie

Kosten Particuliere gelden, reguliere beheersgelden en beheersgelden Natuurbeschermingswet

Doelen **Landschapsbeheer-stinseplanten**

Behoud en herstel van diversiteit stinseplanten in parkstinsenbos

Activiteiten Specifiek graslandbeheer, plaatselijk aanplanten van lokale soorten

Planning Doorlopend

Uitvoering Eigenaren en beheerders

Kosten Reguliere beheersgelden en particuliere gelden en beheersgelden Natuurbeschermingswet

Doelen **Dynamisch kustbeheer**

Natuurstrand Breezand, kleinschalige verstuiwing primaire en secundaire duinen

Activiteiten Extensivering kustbeheer, creëren van stuifkuilen

Planning Overleg 2001-2002

Uitvoering Waterschap Zeeuwse Eilanden in overleg met provincie (Zeeuws Overleg Waterkeringen)

Kosten Aanvullende beheersgelden waterschap

Doelen **Verdrogingsbestrijding-vijvers en kanalen**

Vergroting waterschijf, verwijderen nutriënten, herstel natuurwaarden

Activiteiten Uitbaggeren

Planning 2001-2002 planvorming; uitvoering 2002-2007

Uitvoering Eigenaren, beheerders in samenwerking met provincie

Kosten Eigenaren, beheerders, provincie

Verdrogingsbestrijding-regeneratie natte duinvalleien

Doelen Herstel natuurdoeltype natte duinvallei

Activiteiten Plaggen en herstel hoogtegradiënten

Planning Planning 2001; uitvoering 2002-2007

Uitvoering N.V. Delta Nutsbedrijven en provincie

Kosten Provincie en N.V. Delta Nutsbedrijven

Effectgerichte maatregelen- systeem-vreemde stoffen

Doelen Schoon natuurterrein

Activiteiten Verwijderen puin, gecreosoteerde palen, bestrating

Planning Planvorming 2001-2002; uitvoering 2002-2007

Uitvoering Terreinbeheerder, provincie

Kosten Terreinbeheerder, provincie

14.2 Voorstel tot verbetering van de recreatieve mogelijkheden

Inleiding

De aanwezige natuur-, landschaps- en cultuurhistorische waarden van de Manteling trekken gedurende het gehele jaar veel bezoekers aan. De aanwezigheid van een redelijk aantal landgoederen met hun fraaie behuizingen en bossen en de duinen en stranden zijn in trek bij bewoners van Zeeland en in het vakantieseizoen bij vele anderen. De aanwezigheid van het kasteel Westhove en het in de orangerie gevestigde Zeeuws Biologisch Museum is een grote trekpleister.

De strandrecreatie is geconcentreerd op vier grote duinovergangen. Onderzoek heeft uitgewezen dat in het vakantieseizoen wel 60.000 badgasten aanwezig kunnen zijn. Hiervan bevindt de grootste hoeveelheid (75%) zich tussen Domburg en Oostkapelle.

Naar aard en intensiteit van het recreatief gebruik zijn vier deelgebieden te onderscheiden. Het strand is daarbij buiten beschouwing gelaten.

1. tussen Oostkapelle en Domburg
2. het waterwingebied Oranjezon en de aangrenzende vroongraslanden
3. de buitenplaatsen Zeeduin, Overduin, Duno en het Oranjebos
4. het duingebied bij Vrouwenpolder

Achtereenvolgens zal worden aangegeven het huidige recreatieve gebruik, de daarbij gesignaleerde knelpunten waarna vervolgens suggesties ter verbetering zullen worden gedaan.

Huidig recreatief gebruik

Zoals gemeld ligt het zwaartepunt van het recreatief gebruik tussen Domburg en de Duinweg bij Oostkapelle. Via drie parkeergelegenheden (kern Domburg, parkeerplaatsen Duinweg en kasteel Westhove) trekken de bezoeker

kers naar het strand dan wel maken ze, met name vanaf Westhove een wandeling door het gebied.

De buitenplaatsen en het duingebied zijn door een groot aantal wandel-, fiets- en ruiterspaden doorsneden. Ten behoeve van de privacy is de omgeving rondom de buitenplaatsen niet toegankelijk. Als gevolg van de dichtheid zijn op veel plaatsen 'spontane' paden ontstaan.

De functiescheiding van de paden is dikwijls onduidelijk. Een goede bebording ontbreekt.

Vaak ontbreekt ook een goede aanduiding van de kortste route naar het strand waardoor mensen gaan uitzwermen.

Nagenoeg alle duinovergangen zijn aan weerszijden voorzien van een prikkeldraadafrastering. Deze zijn landschapsontsierend en publieksonvriendelijk.

Het (voormalige) drinkwatergebied Oranjezon is alleen met wandelkaarten toegankelijk. Vanaf de camping Oranjezon kan via een afgerasterd pad, dat in wezen het gebied in tweeën deelt, het strand worden bereikt. Vanaf de strandzijde wordt het gebied nogal eens clandestien betreden.

De landgoederen Zeeduin, Overduin, Duno en het Oranjebos worden weinig betreden. Er zijn ook geen doorgaande wandelroutes aanwezig. De Duinweg/Koningin Emmaweg is in wezen de enige ontsluitingsweg en deze wordt veelvuldig gebruikt, met name door fietsers.

De recreatie bij het duingebied bij Vrouwenpolder concentreert zich op de strandovergangen en het strand. Bij minder gunstig strandweer zijn de duinpannetjes in trek.

Wat in het gebied ontbreekt is een bezoekerscentrum.

Weliswaar is het Zeeuws Biologisch Museum in het gebied gevestigd en deze schenkt bij bijzondere zaken wel eens aandacht aan bepaalde voor het gebied van belang zijnde thema's, maar duidelijke, gestructureerde voorlichting over wat de Manteling te bieden heeft wordt node gemist.

Knelpunten

De sterk toegenomen aantallen bezoekers hebben tot gevolg dat de rust in het gebied is afgenomen. Dit heeft negatieve gevolgen op verstoringgevoelige dieren terwijl betredingsgevoelige planten schade lijden.

Betredingsgevoelige planten vinden we o.a. in helmvegetaties en natte en droge duingraslanden. Plaatselijk leidt betreding tot erosie. De verhoogde recreatiedruk heeft er ook toe geleid dat de diversiteit in de fauna is achteruitgegaan. Vooral soorten als de dwergstern en de strand- en bontbekplevier, die graag op rustige stranden broeden, zijn hiervan de dupe. Ook velduil, wulp en tapuit zijn gemakkelijk te verstoren. Naar verwachting zijn de grauwe klauwier, geelgors en paapje om deze reden uit de Manteling verdwenen.

Bosvogels zijn minder gevoelig voor verstoring. Het grote aantal ontsluitingspaden, vaak nog versterkt door 'sluipwegen' leidt ongetwijfeld tot een geringere dichtheid van een aantal specifieke soorten.

Afrastering van verschillende deelgebieden leidt tot versnippering. Het prikkeldraad is niet alleen ontzierend, het

is ook voor de grotere zoogdieren als damhert en ree dikwijls een niet te nemen hindernis.

Als gevolg van de behoefte aan privacy is de omgeving van de landhuizen voor het publiek verboden. Dat betekent een beknotting in de behoefte om te kunnen wandelen.

Door het niet aanwezig zijn van voldoende parkeergelegenheid voor auto's en fietsen wordt het natuurschoon aangetast. Met name nabij Westhove speelt dit.

De aanwezigheid van een groot aantal verblijfsrecreatieve objecten heeft een nadelig effect op de waterhuishouding van het aangrenzende natuurgebied. Dit speelt nog extra indien mogelijkheden om via natuurontwikkeling de natuurwaarden te versterken hierdoor worden beknot.

Oplossingen

Zoals aangegeven is de Manteling erg in trek bij bezoekers. Het bieden van recreatiemogelijkheden is één van de doelstellingen van het terreinbeheer. Daarbij gaat het wel om natuurgerichte recreatie. Voor massatoerisme is het gebied niet geschikt.

Optimalisering van de recreatie kan plaatsvinden op basis van recreatieve behoeften en gedrag. Vertrekpunt is:

- natuurwaarden mogen niet worden geschaad
- niet alle natuur is even kwetsbaar
- niet elke vorm van recreatie is even verstorend
- diverse deelgebieden zijn voor verschillende categorieën recreanten interessant
- door juiste combinaties te kiezen kunnen knelpunten worden opgelost

Door een goede zonering kan aan deze basisprincipes inhoud worden gegeven. Daarbij dient het recreatiebeheer erop gericht te zijn recreanten te concentreren rond vier knooppunten in en rond het natuurmonument, te weten de grote duinovergangen bij Domburg, Westhove, Oostkapelle (Duinweg), en Vrouwenpolder (Veerse Gatdam).

Verder dient er een basisnet van wandel- en fietspaden aanwezig te zijn waarin de diverse concentratiegebieden en de attracties zijn opgenomen en waarbij de kwetsbare gebieden zijn ontzien.

Inrichtingsmaatregelen die worden voorzien zijn:

- aanleggen parkeerplaats nabij Westhove
- de centrumfunctie van Westhove met het Zeeuws Biologisch Museum vergroten
- via goede bebording het strandbezoek zo direct mogelijk naar het strand leiden
- vermindering van het aantal ontsluitingspaden
- het creëren van rustgebieden voor de fauna
- kwetsbare duinvegetaties door lage afrastering met gladde draad, in combinatie met bebording, ontzien van betreding
- door excursies ook deze gebieden voor geïnteresseerden toegankelijk maken
- op enkele plaatsen realiseren van observatiepunten
- de fietsverbinding tussen Oostkapelle en Domburg via

- Westhove en Hoogduin optimaliseren
- in Oranjezon door een betere bewegwijzering het bezoek concentreren rondom het pompstation
- legalisering van de strandovergang nabij de Kaalkop met het oog op een doorgaande route
- het vrijwaren van het strandbezoek van het natuurstrand tussen de hoogwaterlijn en de primaire duintjes ten oosten van de duinovergang bij Oranjezon in de periode van maart tot en met juni
- via goede voorlichting meer achtergrondinformatie verstrekken over het 'waarom' van de maatregelen

Kostenraming

De aanleg van de parkeerplaats bij Westhove en de afronding van het bestaande fietspad en het vernieuwen van de bebording zijn kostenintensief (> fl. 100.000,-). De overige voorzieningen zijn minder kostbaar. (> fl. 10.000,-)

Mogelijke financieringsbronnen

Provincie Zeeland, terreinbeheerders, eigenaren, gemeente, recreatiesector, Europese regelingen

Tijdsplanning

Uitwerking planvorming 2000/2001; uitvoering 2001-2003

Relatie met andere projecten regiovisie

- project inventarisatie en verbeteren/aanbrengen voorzieningen langs routes
- voorkomen wateroverlast camping de Zandput
- bestrijden wateroverlast Oostkapelle

Stand van zaken

Binnenkort zal het overleg met betreffende partners worden opgestart. Maatregelen vloeien voort uit de Beheersvisie natuurmonument Manteling en zijn als zodanig voor de partners niet onbekend.

15. Onderzoek naar bufferen afstromend duinwater ten behoeve van de landbouw

Doel van deze actie was het afstromende duinwater uit het gebied Oranjezon gedurende de winterperiode op te slaan, zodat het gedurende het groeiseizoen in de zomer door de landbouw kan worden benut. Achtergrond hiervan was dat door het beëindigen van de waterwinning de zoetwaterbel in dit duingebied zich kan herstellen en de oorspronkelijke kwelsituaties kunnen terugkeren. De landbouw op Walcheren beschikt thans niet of nauwelijks over zoet water, waardoor de mogelijkheden voor fruit- en groenteteelt beperkt zijn. Benutting van dit afstromende duinwater zou agrarische bedrijven die grenzen aan De

Manteling nieuwe mogelijkheden bieden.

Gedurende het winterseizoen 1999/2000 is door de Dienst Landelijk Gebied en het Waterschap Zeeuwse Eilanden onderzoek uitgevoerd naar het debiet en de kwaliteit van dit kwelwater. De resultaten van dit onderzoek laten zien dat de hoeveelheid water beperkt is, terwijl de hoeveelheid chloriden te hoog is om geschikt te kunnen zijn voor aanwending in de landbouw. Op basis van deze onderzoeksresultaten is besloten geen vervolgactie in dit uitvoeringsprogramma op te nemen.

16. Bevorderen inplaatsing melkveehouderij

Initiatiefnemer

Provincie Zeeland

Contactpersonen: dhr. Maljaars

Korte inhoudelijke beschrijving

Zowel in het streekplan Zeeland als het Provinciaal Sociaal-economisch Beleidplan wordt de inplaatsing van melkveehouderijen uit de Randstad of de concentratiegebieden positief tegemoet getreden. Deze ontwikkeling kan een versterking betekenen van de agrarische structuur in Zeeland en een bijdrage leveren aan het instandhouden van de nog resterende infrastructuur voor deze sector in Zeeland. Inplaatsing van melkveehouderijen kan ook een bijdrage leveren aan de instandhouding van het landschap, indien deze bedrijven zich zouden vestigen in de poelgebieden. Daar kunnen ze bijdragen aan behoud en uitbreiding van het areaal grasland.

Het in voorbereiding zijnde provinciale Waterhuishoudingsplan voegt aan deze doelstelling een nieuw aspect toe. Uitbreiding van het weideareaal in de poelgebieden door gerichte inplaatsing van melkveehouderijen kan de mogelijkheid bieden deze gebieden aan te wijzen voor de tijdelijke opvang van water bij extreme neerslag.

Momenteel is een voorstel in voorbereiding tot het vormen van een grondpot die kan worden gebruikt om, via uitruil van gronden, in de poelgebieden huiskavels te vormen die aan in te plaatsen melkveehouderijen kunnen worden aangeboden. Uitgangspunt is deze grondpot in te zetten voor meerdere gebieden in Zeeland, te weten Walcheren, de Kapelse en Yerseke Moer, de Weihoek in Tholen en delen van de polder Schouwen. Indien tot vorming van een dergelijke grondpot wordt besloten zal deze actie uit het uitvoeringsprogramma daar een onderdeel van vormen.

Kostenraming

PM.

Mogelijke financieringsbronnen

PM

Tijdplanning

Naar verwachting zal begin 2001 een concreet voorstel beschikbaar zijn.

17. Stimuleren biologische landbouw

Initiatiefnemer

ZLTO

Contactpersonen: A. de Moor, J. Vos en H. Kole

Korte inhoudelijke beschrijving

In de Regiovisie wordt de omschakeling naar biologische landbouw als een kansrijke vernieuwing van de agrarische sector gezien. Ook in het Landbouwontwikkelingsplan van Walcheren wordt biologische landbouw als een van de mogelijkheden gezien voor bestaande bedrijven om een nieuw perspectief op bedrijfsniveau te creëren. In het kader van het project Vitaal Platteland is reeds een Plan van Aanpak opgesteld.

Vooruitlopend op de aanstelling van de coördinator biologische landbouw is door de afdeling ZLTO Walcheren een inventarisatie uitgevoerd onder de leden om na te gaan wie belangstelling heeft voor biologische akkerbouw en veehouderij. Door de groep akkerbouwers is gedurende het groeiseizoen 2000 diverse bezoeken gebracht aan biologische bedrijven in West-Zeeuws-Vlaanderen. Hieruit zijn vragen naar voren gekomen die gedurende het winterseizoen via een cursus van het AOC behandeld zullen worden. De groep voor de oriëntatie op biologische melkveehouderij was te klein voor een heel programma. Voor deze groep wordt aansluiting gezocht bij een andere groep in Zeeland. De coördinator biologische landbouw is per 1 oktober 2000 aan de slag gegaan en neemt de verdere afstemming van de projecten ter hand.

Vooralsnog wordt uitvoering gegeven aan de oriëntatiefase van de ondernemers op de kansen voor biologische landbouw op het bedrijf. Andere uitvoeringsacties kunnen in een later stadium in overleg met deze ondernemers toegevoegd worden.

Kostenraming

- Oriëntatie door bedrijfsbezoeken aan de hand van thema's
- Cursus bij AOC
- Marktanalyse

Mogelijke financieringsbronnen

- Programmafinanciering Ministerie LNV via ZLTO adviesdienst
- Vitaal Platteland
- Provinciaal Milieufonds (educatie)
- Rabobanken in Walcheren

Tijdsplanning

- Oriëntatiefase akkerbouwers zomer 2000
- Cursus akkerbouwers winter 2000-2001
- Oriëntatiefase melkveehouders winter 2000-2001

Relatie met andere projecten regiovisie

Deze uitvoeringsactie heeft relatie met actie 3, 5 en 6

Stand van zaken

- Oriëntatiefase akkerbouwers is afgerond
- Cursus akkerbouwers wordt momenteel in overleg met AOC uitgewerkt

Oriëntatiefase melkveehouders wordt momenteel opgestart.

18. Realisatie structuur van (duurzaam veilige) verkeersaders, slagen en verblijfsgebieden

Gelet op de samenhang tussen de acties 18, 19 en 20 verdient een goede coördinatie tussen de verschillende acties aanbeveling. Dit pleit voor regelmatige afstemming tussen de instanties die voor uitvoering van deze acties verantwoordelijk zijn.

18.a Realisatie structuur van (duurzaam veilige) verkeersaders

1. Realisatie N57 Middelburg-Vrouwenpolder, inclusief Rondweg Serooskerke-Noord

Initiatiefnemer N57

Ministerie van Verkeer en Waterstaat

Contactpersoon: E. Soeterik, Rijkswaterstaat directie Zeeland

Initiatiefnemer Rondweg Serooskerke-Noord

Provincie Zeeland

Contactpersoon: J. in 't Veld

Korte inhoudelijke beschrijving

De N57 verbetert de ontsluiting van Middelburg en noord-Walcheren. In Middelburg wordt het Kanaal door Walcheren met een aquaduct gekruist. De N57 krijgt zes aansluitingen op de onderliggende wegenstructuur. Om de barrièrewerking te verminderen worden viaducten en (fiets)tunnels gerealiseerd.

Tijdens het Open Plan-proces van de N57 is het idee ontstaan voor de Rondweg Serooskerke-Noord. Voordelen van de rondweg zijn het terugdringen van doorgaand verkeer door de dorpen Serooskerke en Vrouwenpolder, verbetering van de bereikbaarheid van noordwest-Walcheren en het kunnen behouden van een halte van het openbaar vervoer in het dorp.

Communicatie

Voor de N57 is een Open Plan-proces doorlopen. De Rondweg Serooskerke-Noord heeft een eigen communicatietraject doorlopen.

Kostenraming

N57: f. 286 miljoen (prijspeil 1998)
Rondweg Serooskerke-Noord: f. 2,9 miljoen (1997)

Financiering

N57: f. 270 miljoen (prijspeil 1998) komt beschikbaar in de periode 2006-2010.
Rondweg Serooskerke-Noord: MIZ.

Tijdplanning

De aanleg van de N57 start in 2006 en wordt in 2010 afgerond. Als eerste zal gewerkt worden aan het aquaduct onder het Kanaal door Walcheren.
De tijdplanning van de Rondweg Serooskerke-Noord wordt gekoppeld aan de N57. Naar verwachting zal het wegvak ter plaatse van de rondweg niet voor 2009 zijn gerealiseerd.

Stand van zaken

Het bestemmingsplan voor de N57 in Middelburg is in procedure. De start van de bestemmingsplanmatige uitwerking in de gemeente Veere (inclusief de rondweg) is vertraagd.
Het overgrote deel van de benodigde gronden voor de N57 moet nog verworven worden. Voor de Rondweg Serooskerke-Noord moet de grondverwerving nog starten. Voor zowel de N57 als de rondweg wordt archeologisch onderzoek uitgevoerd.

2. Realisatie S14 (Vlissingen-Koudekerke) en S15 (rondweg Koudekerke)**Initiatiefnemer**

Provincie Zeeland
Contactpersoon: Directie Infrastructuur en Vervoer

Korte inhoudelijke beschrijving

De S14/S15 heeft verschillende functies. In de eerste plaats verbetert deze weg de ontsluiting van zuidwest-Walcheren in relatie tot de A58. Hierdoor kan enige druk worden weggenomen van de Schroefbrug in Middelburg. Daarnaast verbetert de S14/S15 de relatie tussen Vlissingen en de rest van zuidwest-Walcheren. Bovendien wordt de leefbaarheid (geluidsoverlast, verkeersveiligheid) in Vlissingen en Koudekerke verbeterd.

Communicatie

Wanneer de werkzaamheden voor de S14/S15 daadwerkelijk beginnen zullen alle belanghebbenden hierover worden geïnformeerd.

Kostenraming

De kosten voor de aanleg S14/S15 bedragen f 18.000.000.

Financieringsbronnen

Om de S14/S15 te kunnen realiseren hebben de betrokken wegbeheerders op Walcheren een spaarregeling voor de GDU-middelen afgesproken. Tezamen met de gereserveerde gelden uit het MIZ is het benodigde bedrag bijeen gebracht.

Tijdplanning

Start: voorjaar 2002.

Stand van zaken

Volgens de oorspronkelijke afspraken zou de start plaatsvinden begin 2001. De gemeente Vlissingen heeft medio 1999 verzocht een aantal wijzigingen aan te brengen in de plannen. De discussie hierover is medio 2000 nog niet afgerond. Daarom is de start van het werk verplaatst naar voorjaar 2002. Voorwaarde voor het halen van deze startdatum is dat in de herfst van 2000 alle discussiepunten kunnen worden afgerond.

3. Realisatie duurzaam veilige verkeersaders/gebiedsontsluitingswegen.**Initiatiefnemer**

Provincie Zeeland
Contactpersoon: Directie Infrastructuur en Vervoer

Korte inhoudelijke beschrijving

Het duurzaam veilig inrichten van de gebiedsontsluitingswegen op Walcheren.

Communicatie

Het inrichten van de gebiedsontsluitingswegen zal worden voorafgegaan door overleg met alle belanghebbenden.

Kostenraming

Omdat de precieze inrichtingseisen nog in ontwikkeling zijn (de "nieuwe RONA") is het nog niet mogelijk om een kostenraming te geven.

Financieringsbron

Eigen middelen provincie Zeeland, directie Infrastructuur en Vervoer. Nog niet in het MIZ opgenomen.

Tijdplanning

Na 2002.

18.b. Realisatie slagen

Initiatiefnemer

Betreffende wegbeheerder, meestal waterschap Zeeuwse Eilanden.

Korte inhoudelijke omschrijving

Een aantal slagen moet nog adequaat ingericht worden, in principe als erftoegangsweg type A (met fietspad).

Communicatie

Over de inrichting van de slagen zal met de belanghebbenden worden gecommuniceerd.

Kostenraming

P.M.

Financieringsbronnen

Eigen middelen wegbeheerder, GDU.

Tijdplanning

P.M., (mede) afhankelijk van het onderzoek naar recreatie-transferia.

18.c. Realisatie verblijfsgebieden buiten de bebouwde kom

Initiatiefnemer

Waterschap Zeeuwse Eilanden
Contactpersoon: G. Van Es

Korte inhoudelijke beschrijving

Een optimale ontsluitingsstructuur voor Walcheren bestaat uit hoofdaanvoerroutes, recreatieverdeelweg en slagen. Doordat het doorgaande autoverkeer van deze ontsluitingsstructuur gebruik maakt kunnen autoluwe kustzones en een autoluw middengebied worden gecreëerd. De wegen in de autoluwe gebieden worden gerekend tot het verblijfsgebied. Hier dient een snelheidsregime van 60 km te gelden. Het terugbrengen van de rij-snelheid van 80 naar 60 km/uur zal er in veel gevallen voor zorgen dat autoverkeer minder overlast bezorgt aan andere weggebruikers. Het doorgaand autoverkeer (sluip-verkeer) zal afnemen. De verkeersveiligheid zal aanmerkelijk kunnen verbeteren. Het realiseren van een 60 km-zone gebeurt met sobere maatregelen: een duidelijke aanduiding bij de ingang van de Zone-60, aanleg van een fysieke snelheidshandhaver (in principe een kruispunt plateau) op verkeersgevaarlijke kruispunten, plaatsen van bochtreflectorpalen in verkeersgevaarlijke bochten en daar waar nodig toepassen van markering.

Op Walcheren zijn een aantal gebieden geselecteerd die, gezien de daar spelende verkeersproblematiek, het eerst voor een zone 60-impuls in aanmerking komen.

Het betreft in totaal 171 km.

Communicatie

Het inrichten van de zone 60 vereist een degelijke communicatie. Hiertoe is een communicatieplan opgesteld. De verschillende doelgroepen worden bij de communicatie betrokken. In de aan te pakken gebieden is een differentiatie aangebracht in de wijze van communiceren.

In gebieden waar de verkeerssituatie complex is en diverse gebruikersgroepen verschillende belangen voorstaan (bijvoorbeeld de kustgebieden) zal er sprake zijn van een zeer intensieve communicatie. In gebieden waar de verkeers-situatie niet complex is en waar sprake is van een tamelijk homogene groep weggebruikers zal er sprake zijn van een intensieve communicatie. In gebieden waar extra maatregelen weinig of niets toevoegen aan de bestaande situatie is sprake van communicatie volgens de AWB-procedure (op basis van het te nemen verkeersbesluit).

Kostenraming

De totale kosten voor de 171 km bedragen f 1.451.230 (incl. kosten communicatie)

Mogelijke financieringsbronnen

- Bijdrage rijk

De eigen bijdrage Waterschap is zodanig dat in het kader van het startprogramma Duurzaam Veilig de investeringsruimte voor Duurzaam Veilig (f 300.000 p.j.) tot 2005 wordt opgesoupeerd, terwijl het Startprogramma loopt tot en met 2002.

Tijdplanning

Het project is gestart in 1999 en loopt tot 2002. Voor de gebieden op Walcheren die niet in deze fase aan bod komen zal nog nadere besluitvorming plaats moeten vinden. Vooralsnog zijn hier namelijk geen middelen voor beschikbaar.

Relatie met andere projecten regiovisie

De realisatie van autoluwe gebieden vereist een goede ontsluitingsstructuur; met name een recreatieverdeelweg met slagen is van belang. Er bestaat dus een relatie met de andere plannen/projecten op het gebied van verkeer en vervoer: de realisatie van de ontsluitingsstructuur op Walcheren (uitvoeringsactie 18), de aanleg van rondwegen rond de kernen (uitvoeringsactie 19) en realisatie van recreatietransferia (uitvoeringsactie 20). En daarnaast is er een relatie met actie 8 (bevorderen samenwerking en netwerkvorming plattelandstoerisme) en 9 (inventarisatie en verbeteren/ aanbrengen voorzieningen langs routes).

Stand van zaken

Opstart communicatie: nov/dec. 1999

19. Onderzoek naar de noodzaak van rondwegen

Initiatiefnemer

Provincie Zeeland

Contactpersoon: Directie Infrastructuur en Vervoer

Korte inhoudelijke beschrijving

De leefbaarheid van de kernen Oostkapelle, Domburg en Zoutelande staat tijdens de zomermaanden onder druk door verschillende vormen van automobilititeit. Het is wenselijk snel meer duidelijkheid te krijgen over de aard van het verkeer in de dorpskernen. Is er sprake van veel doorgaand of juist bestemmingsverkeer? Wanneer het probleem gedefinieerd is, kan worden gezocht naar oplossingen. Eén van de mogelijke oplossingen voor het beperken van de overlast door doorgaand verkeer is het aanleggen van een rondweg. Hieraan zijn echter ook nadelen verbonden.

Als blijkt dat een rondweg een belangrijke bijdrage zou kunnen leveren aan het oplossen van de problemen, zal een tracénota worden opgesteld. Hierin worden verschillende mogelijke tracés onderzocht en met elkaar vergeleken.

Kostenraming

Onderzoekskosten en mogelijk realisatiekosten: PM

Mogelijke financieringsbronnen

- GDU
- MIZ

Tijdplanning

Het streven is om het onderzoek naar de aard en omvang van de problemen eind 2000 af te ronden.

Relatie met andere projecten regiovisie

Er bestaat een relatie met uitvoeringsactie 18c (realisatie verblijfsgebieden buiten de bebouwde kom).

Stand van zaken

In de zomer van 1999 en de winter van 2000 zijn de basisgegevens verzameld over het autoverkeer door de dorpskernen. Deze gegevens worden in de loop van 2000 geanalyseerd en in een rapportage verwerkt.

20. Onderzoek naar noodzaak en locaties recreatie-transferia

Initiatiefnemer

Provincie Zeeland

Contactpersoon: Directie Infrastructuur en Vervoer

Korte inhoudelijke beschrijving

Onderzoek naar de mogelijke locatie voor recreatietransferia, de grootte, de opzet en de financieringsconstructies.

Kostenraming

Onderzoekskosten: f 100.000

Realisatie- en exploitatiekosten: PM

Mogelijke financieringsbronnen

- Gemeenten Veere en Vlissingen
- Provincie Zeeland,
- Waterschap Zeeuwse Eilanden,
- RWS
- (openbaar) vervoersbedrijven

Tijdplanning

Het streven is om het onderzoek in de winter 2000/2001 af te ronden.

Stand van zaken

In de concept Regiovisie zijn de zoeklocaties aangegeven die na een eerste verkenning het meest voor de hand liggen.

21. Recreatieverkeersmanagement

Initiatiefnemer

Provincie Zeeland

Contactpersoon: Directie Infrastructuur en Vervoer

Korte inhoudelijke beschrijving

Eén van de doelstellingen is om het gebruik door toeristen van andere vervoerwijzen dan de auto te stimuleren. Een belangrijke vraag hierbij is wat de ondernemers in de recreatief-toeristische sector hieraan zelf kunnen bijdragen. De inzet gaat van het geven van informatie over fietsverhuur tot het opzetten van collectief vervoer. Na een kort verkennend onderzoek kan een pilot met enkele enthousiaste ondernemers gestart worden.

Kostenraming

Verkennend onderzoek: f 30.000

Pilot: PM

Mogelijke financieringsbronnen

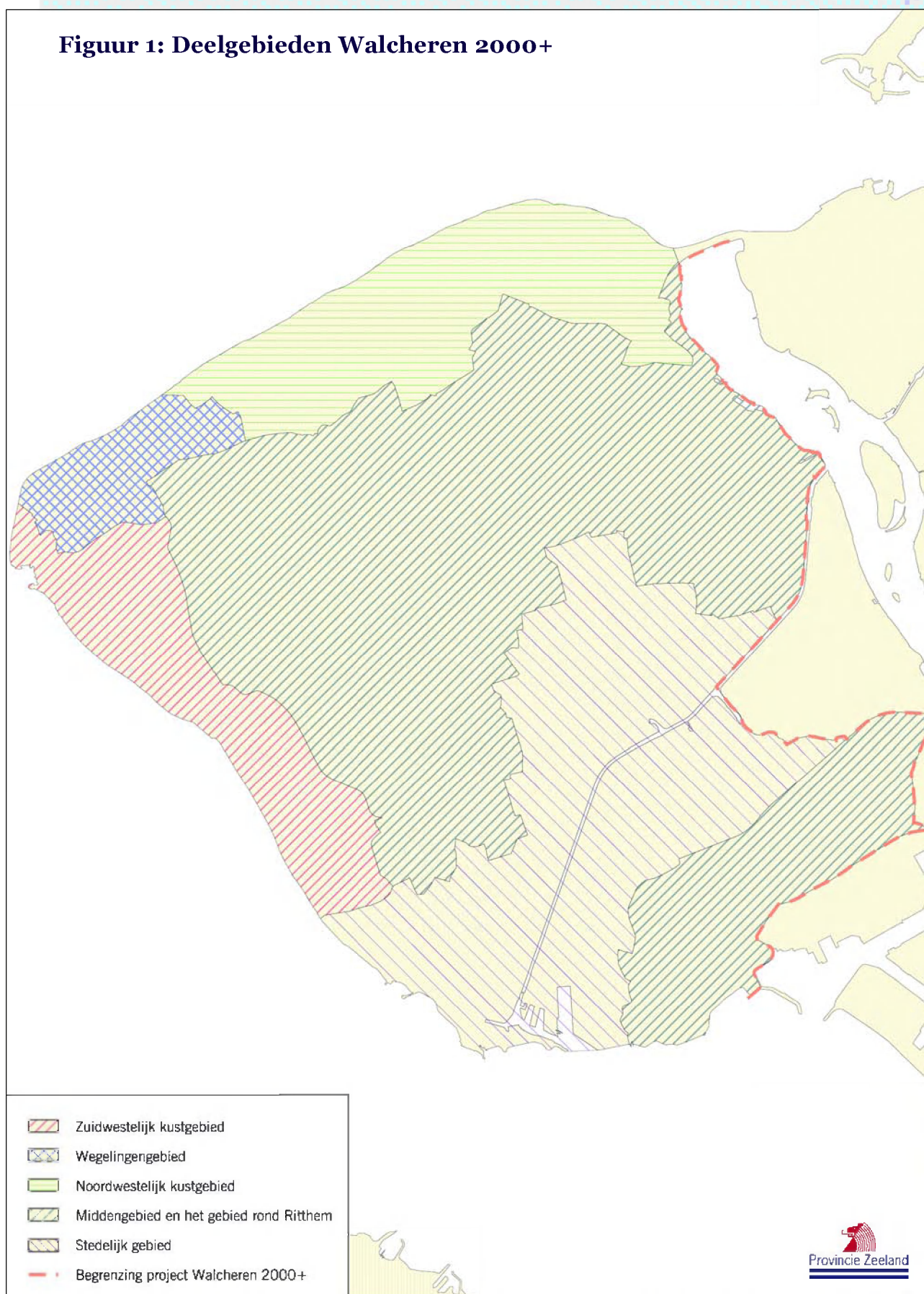
Recron

Provincie Zeeland

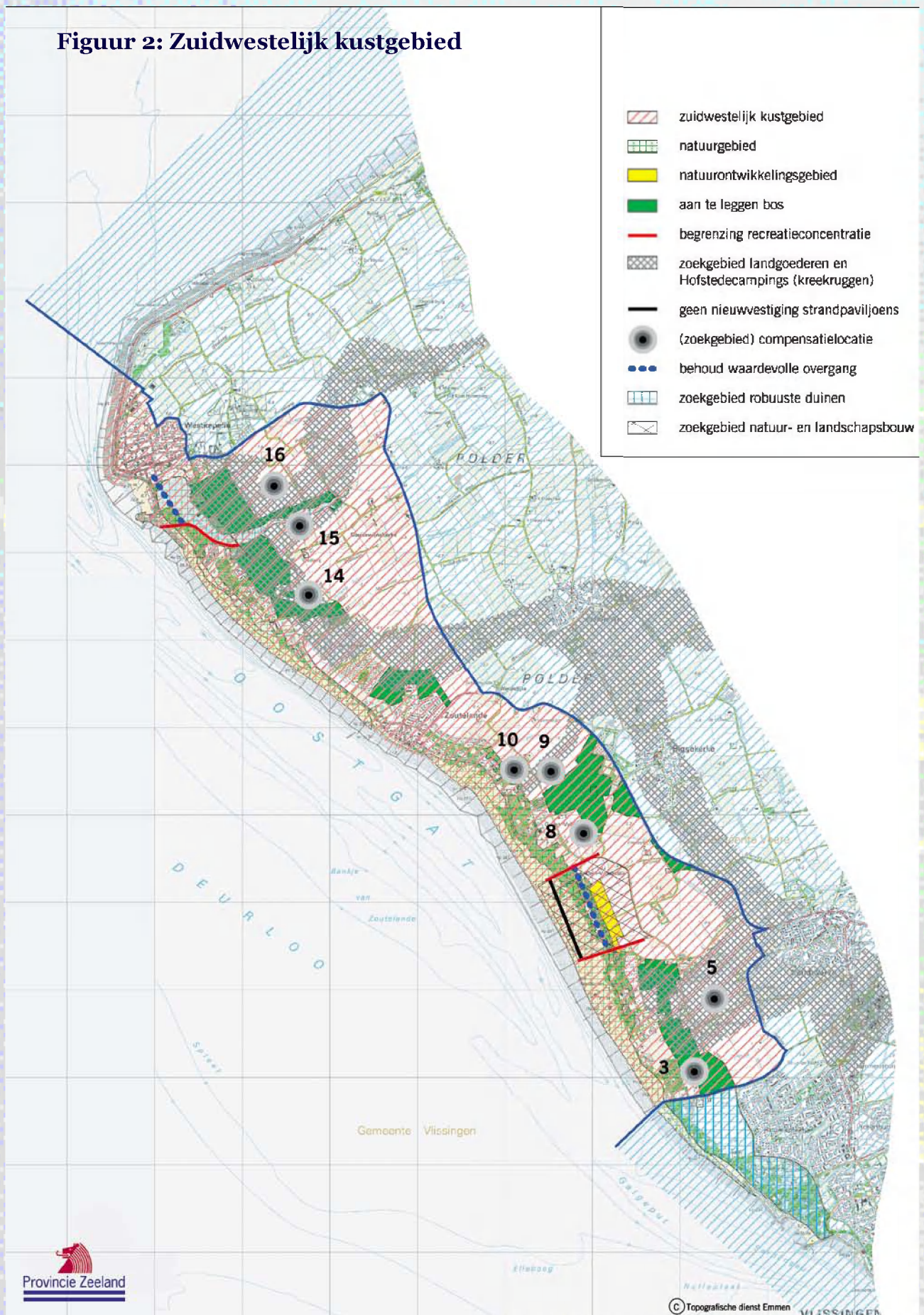
Tijdplanning

Verkennend onderzoek winter 2000 gereed.

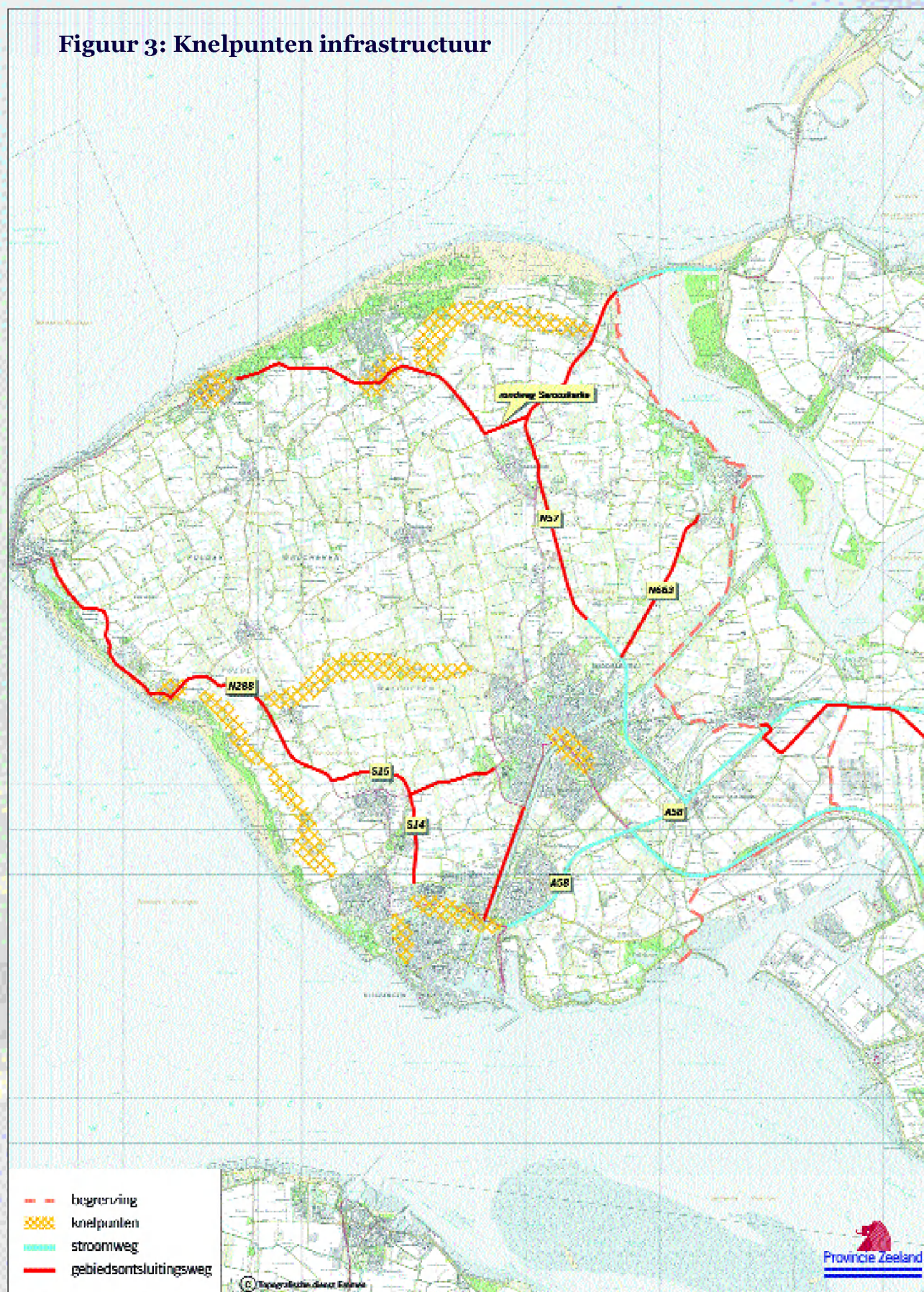
Pilot zomer 2001.

Figuur 1: Deelgebieden Walcheren 2000+

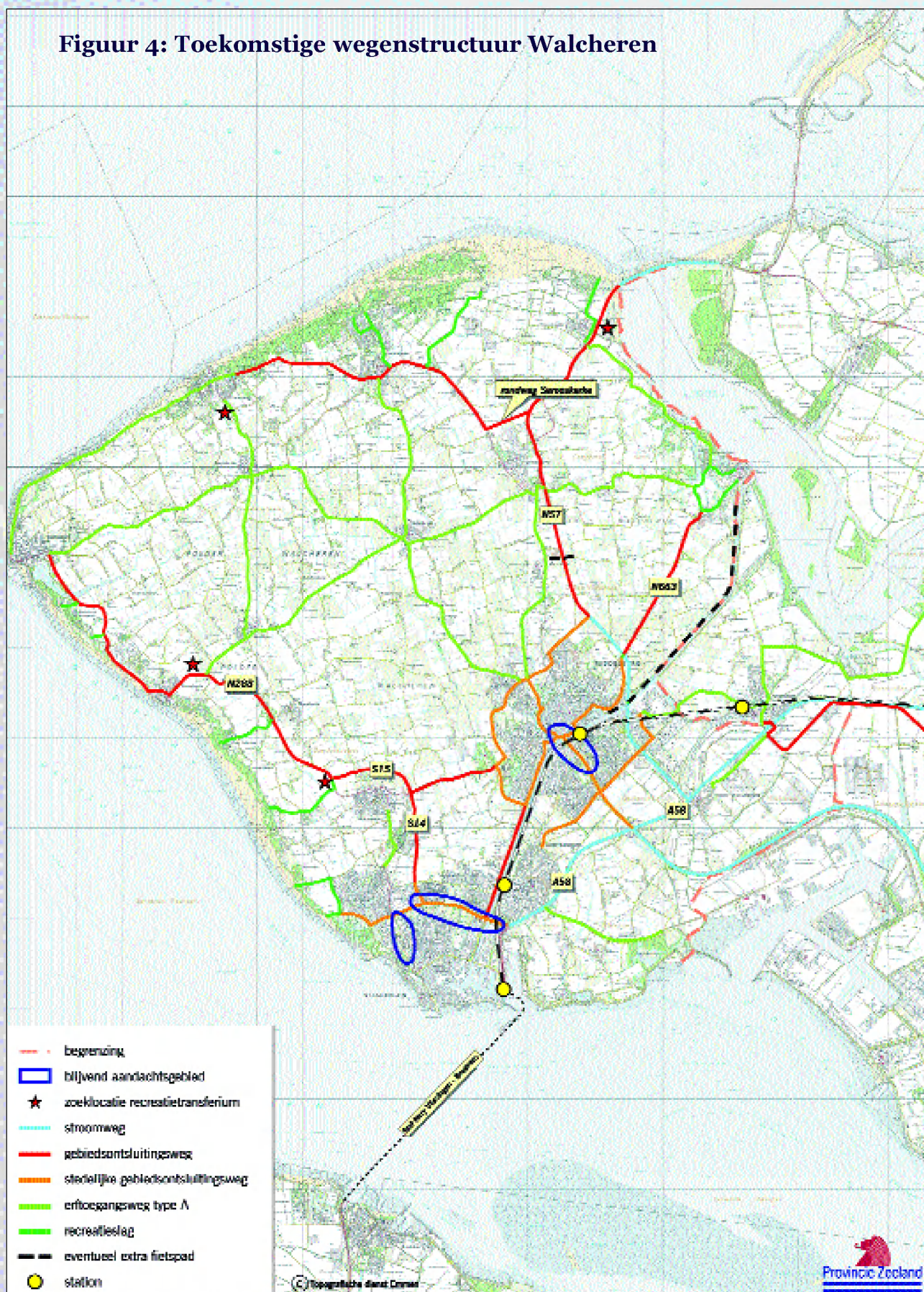
Figuur 2: Zuidwestelijk kustgebied

Figuur 3: Knelpunten infrastructuur

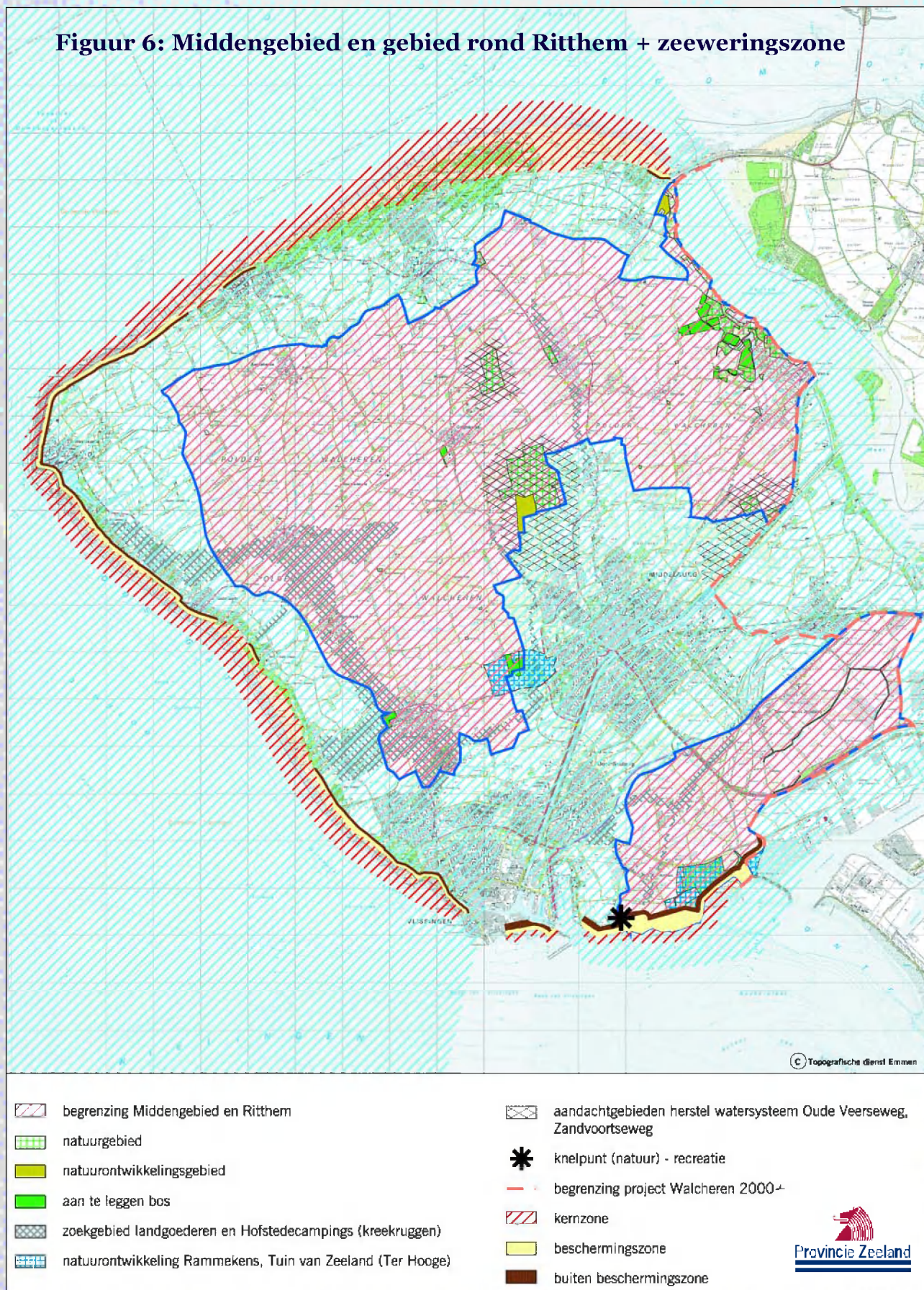

Figuur 4: Toekomstige wegenstructuur Walcheren

Figuur 6: Middengebied en gebied rond Ritthem + zeeweringszone

Colofon

Deze regiovisie wordt uitgegeven onder verantwoordelijkheid van de Stuurgroep project Walcheren 2000+.

Hoofdstuk 4 van de regiovisie is tevens aangemerkt als streekplanuitwerking en valt onder verantwoordelijkheid van de Provincie Zeeland.

Uitgave:

Stuurgroep Walcheren 2000+
Provincie Zeeland (hoofdstuk 4)

Redactie:

Provincie Zeeland

Fotografie:

Provincie Zeeland
Jaap Wolterbeek

[Terug naar inhoudsopgave <<](#)

Bijlage 1

Beleidskader rijk, provincie Zeeland en gemeenten

Op de verschillende overheidsniveaus is de laatste 10 jaar beleid geformuleerd dat relevant is voor de regiovisie Walcheren 2000+.

Rijksbeleid

Op rijksniveau is een aantal beleidsdocumenten van belang, zoals de VINEX, het Natuurbeleidsplan (NBP), het Nationaal milieubeleidsplan plus en de 4e Nota waterhuishouding. Ook de verschillende structuurschema's als het Structuurschema Groene Ruimte en het Tweede Structuurschema Verkeer en Vervoer en tot slot het Ruilverkavelingsplan voor Walcheren zijn mede bepalend voor de regiovisie.

Beschrijving van de belangrijke onderdelen van de VINEX, het Natuurbeleidsplan (NBP) en het Nationaal milieubeleidsplan plus alsmede het Structuurschema Groene Ruimte is hier minder relevant, omdat deze een vertaling hebben gekregen in het streekplan.

De 4e Nota waterhuishouding vormt de basis voor het provinciale Waterhuishoudingsplan-2, dat momenteel in voorbereiding is. Centrale doelstelling in deze nota is een veilig en goed bewoonbaar land met gezonde en duurzame watersystemen. Centrale thema's zijn: veiligheid, verdroging, emissies en waterbodems. De nota pleit voor meer samenhang tussen het beleid voor water, ruimtelijke ordening en milieu, gericht op de verschillende belangen zoals veiligheid, landbouw, natuur, drinkwatervoorziening, transport, recreatie en visserij, waarbij ruimte wordt geschapen voor gebiedsgericht maatwerk.

Het Ruilverkavelingsplan voor Walcheren bevat, naast het doel van verbetering van de agrarische productiestructuur, maatregelen op het gebied van infrastructuur, landschapsbouw, natuurontwikkeling, waterhuishouding en fiets-, wandel- en ruiterroutes met bijbehorende recreatieve voorzieningen. In een beperkt aantal gevallen kan de uitvoering van het ruilverkavelingsplan bijdragen aan de realisatie van de regiovisie, zoals het toedelen van agrarische gronden aan recreatiebedrijven teneinde een ruimtelijke uitbreiding ten behoeve van kwaliteitsverbetering te kunnen realiseren.

Provinciaal beleid

Op provinciaal niveau zijn met name van belang het streekplan Zeeland, het Regionale verkeers- en vervoersplan, het Milieubeleidsplan "Kerend Tij Twee" en het provinciale Waterhuishoudingsplan 1993-1997.

Het streekplan en het milieubeleidsplan leggen beide het accent op een duurzame ruimtelijke ontwikkeling. Bij paragraaf 2.2 is hierop reeds ingegaan. Andere aspecten

van het streekplan die als kader (bouwstenen en randvoorwaarden) voor de regiovisie dienen zijn:

- Ecologische hoofdstructuur: in de regio Walcheren behoren de duinen, het natuurmonument De Manteling, het Veerse Bos en het Ritthemse Bos en enkele poelgebieden tot de ecologische hoofdstructuur.
- Deltawateren: voor de Westerschelde is de combinatie van functies uitgangspunt voor het beleid, waarbij de natuurfunctie kan worden gehandhaafd en hersteld en potentiële natuurwaarden tot ontwikkeling kunnen worden gebracht, zonder dat dit afbreuk doet aan de scheepvaartfunctie en ontwikkelingsmogelijkheden daarvan. Daarnaast dient het beleid een basis te bieden voor de ontwikkeling van de visserij en recreatiefuncties. Voor de Voordelta zijn de ecologische kwaliteiten richtinggevend voor de ruimtelijke ontwikkeling. Andere functies worden op basis van een zorgvuldige belangenafweging inpasbaar geacht.
- Infrastructuur: rekening is gehouden met de realisatie van de N57 (Dammenroute) en de aanleg van de S14/S15 (rondweg Koudekerke). Het ruimtelijk en mobiliteitsbeleid is gericht op het stimuleren van milieuvriendelijk personen- en goederenvervoer, het oplossen van knelpunten in de bereikbaarheid, het beperken van de groei van de automobiliteit, bundeling van verkeersstromen en het verhogen van de verkeersveiligheid. Daarbij wordt verwezen naar het Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan, dat o.a. streefbeelden bevat voor de wegenstructuur, het openbaar vervoer, fietspaden, het goederenvervoer en het locatiebeleid. Ruimtelijke plannen dienen aan te sluiten bij deze streefbeelden.
- Landschap: Walcheren is in zijn geheel aangewezen als aandachtsgebied landschap, waarbij het beleid voor de poelgebieden en de duinen is gericht op behoud en versterking van het bestaande landschap (strategie A) en voor de kreekruggen op enerzijds behoud en versterking en anderzijds het benutten van nieuwe kansen voor ontwikkeling (strategie B). Par. 8.3 van het streekplan geeft aan dat behoud en versterking van het patroon van poelgronden en kreekruggen centraal staat, waarbij de openheid van poelgebieden intact dient te blijven. Bebouwing en bebossing dient in deze gebieden te worden tegengegaan. Bebossing kan plaatsvinden op de kreekruggen en voorts in de stadsranden, langs de binnenduintrand en langs het Veerse Meer. Rond het Sloegebied en in de oude stroomgeul van het Sloe liggen er mogelijkheden voor landschapsontwikkeling en -vernieuwing. Een functionele inrichting van het Stadsgewest dient gepaard te gaan met een stabiele landschappelijke structuur, waarbij bosontwikkeling een rol kan spelen. Ter stimulering van de aanplant van bos kunnen in

de binnenduintrand en op de kreekruggen mogelijk heden worden geboden voor nieuwe landgoederen (5 ha bos met een woning van hoge kwaliteit) en boerenboscampings (10 ha bos in combinatie met kampeereenheden).

- Agrarische ontwikkelingsmogelijkheden: bij de zonering van het landelijk gebied is aan Walcheren de functie "agrarische en specifieke regionale kwaliteiten richtinggevend" toegekend. Dat betekent dat de agrarische ontwikkelingsmogelijkheden zich beperken tot grondgebonden activiteiten. Wel is een ondersteunende tak glastuinbouw met een maximale omvang van 2000 m² mogelijk. Ontwikkeling van een neventak intensieve veehouderij is uitgesloten. In de binnenduintrand bij Oranjezon en Biggekerke worden mogelijkheden gezien voor vol legroonds groenteteelt. Het streekplan biedt daartoe mogelijkheden voor teeltondersteunende maatregelen als afdekmaterialen en tunnels.
- Waterkeringen: de duinen en dijken - alsmede de daarachter gelegen reservestroom - langs Westerschelde, Noordzee en Veerse Meer behoren tot de primaire waterkering. Andere functies als recreatief medegebruik zijn uitsluitend mogelijk, indien de waterstaatkundige functie zich daartegen niet verzet. Het streven is gericht op integraal kustbeleid, dat nader dient te worden uitgewerkt in de gebiedsgerichte projecten.

Het Waterhuishoudingsplan 1993-1997 kent voor de regio Walcheren geen gebiedsgericht beleid, zoals dat wel het geval is voor delen van Schouwen-Duiveland en Zeeuwsch-Vlaanderen. Voor de op Walcheren aanwezige duingebieden en kreekruggen, waar zoet grondwater aanwezig is, is het beleid gericht op het tegengaan van verzilting van dit grondwater. In gebieden met veel zoute kwel, de poelgebieden, is het grondwaterbeheer afhankelijk van de functie. Ingeval sprake is van een agrarische functie worden toepassingen nagestreefd, waarbij geen behoefte is aan zoet water (bijvoorbeeld mariene cultuurs). Als die gebieden gebruikt worden voor traditionele landbouw is een laag ontwateringsniveau en een overeenkomstig oppervlaktewaterpeil nodig. In gebieden met natuurwaarden wordt een hoog oppervlaktewaterpeil nagestreefd, teneinde de natuurwaarden verder te versterken. Bij besluit d.d. 20 december 1996 hebben Provinciale Staten besloten de werkingsduur met 2 jaar te verlengen tot 17 september 1999.

Momenteel is het provinciale Waterhuishoudingsplan-2 in voorbereiding. Daarbij gaat o.a. aandacht geschonken worden aan onderwerpen als water en landbouw (met aspecten als zoet waterberging en buffering, peilbeheer) en water en natuur (met aspecten als peilbeheer natuur, optimalisering grote aaneengesloten natuurgebieden, aanwijzing prioritaire natuurgebieden). Dit zal o.a. leiden tot de ontwikkeling van een hydrologische kansenkaart.

Volgens de planning zal in oktober 2000 het nieuwe waterhuishoudingsplan moeten zijn vastgesteld.

De Beheervisie Natuurmonument Manteling van Walcheren, die voor dit in 1988 als Staatsnatuurmonument aangewezen gebied is opgesteld, beschrijft de gewenste ontwikkeling van het natuurmonument vanuit een oogpunt van natuurbeleid. De visie ziet met name toe op het treffen van inrichtingsmaatregelen, richtlijnen voor het beheer en het bieden van een kader voor handhaving van wetgeving. Het gebied wordt door grote aantallen mensen bezocht voor strandbezoek, wandelen, fietsen en paardrijden. Deze hoge recreatiedruk heeft negatieve gevolgen voor flora en fauna en heeft tot een afname van de soortenrijkdom in het gebied geleid. Een tweede knelpunt vormt de ontwateringsbehoefte van verblijfsrecreatieve complexen en woningbouw aan de rand van het natuurmonument, met name in de Beekshoekpolder nabij Vrouwenpolder en bij Oostkapelle. Doelstelling in de beheervisie is de recreatie te concentreren in een beperkt aantal gebieden en daarmee de meest kwetsbare gebieden te ontzien. Daarnaast wordt een verbetering van het fietspadennet gewenst geacht, door verbindingen te maken tussen Westhove-Domburg en Koningin Emmaweg-Beekshoekseweg.

Het Provinciaal Sociaal-economisch Beleidsplan 1998-2002 bevat de doelstelling voor een evenwichtige en duurzame ontwikkeling van de Zeeuwse economie. Het plan schetst voor de agrarische sector het dilemma dat een oplossing dient te worden gevonden voor de milieu-problemen, zonder dat dit ten koste gaat van de economische marktpositie. Voor de Zeeuwse landbouw worden nieuwe mogelijkheden gezien voor grondgebonden melkveehouderij en glastuinbouw. Verder wordt bijzondere aandacht geschonken aan streekeigen producten, de ontwikkeling van een Zeeuws Keurmerk en biologische landbouw. Ter instandhouding van de belangrijke rol van de agrarische sector voor de leefbaarheid van het platteland wordt daarnaast ingezet op verbreding van de landbouw door het stimuleren van agrarisch natuurbeheer (zowel beheer van natuur en landschap als ook realisatie van natuur op agrarische gronden), plattelandstoerisme (route-structuren met daaraan gekoppeld attracties) en nieuwe functies (zorgfuncties, windenergie, mariene cultures). Het aangaan van samenwerkingsverbanden tussen landbouw, natuur en landschap en openluchtrecreatie wordt noodzakelijk geacht voor het behoud van de integrale kwaliteit van plattelandsgebieden. Het plan benadrukt het belang van recreatie en toerisme voor de werkgelegenheid, de economie en de leefbaarheid in Zeeland. Bij de verdere ontwikkeling van deze sector dient een duurzame ontwikkeling te worden nagestreefd, waarbij op een zorgvuldige wijze wordt omgegaan met omgevingskwaliteiten. Een gebiedsgerichte aanpak wordt daarbij als een goed instrument gezien. Als doelstellingen

voor het sectorale beleid voor recreatie en toerisme worden o.a. genoemd het stimuleren van plattelandstoerisme, het bevorderen van kwaliteitsverbetering van de verblijfsrecreatie, het bevorderen van het dagrecreatief product en de realisatie van een integraal netwerk van fiets-, wandel-, kano-, ruiter- en autoroutes en het bevorderen van dagtoerisme op het gebied van gezondheid, natuur, cultuur, sport en bedrijvigheid.

Het Provinciaal verkeers- en vervoersplan heeft als doelstelling de groei van het aantal auto-kilometers in de periode tot 2010 te beperken tot 35%, waarbij de groei in het stedelijk gebied maximaal 12% mag bedragen en in het landelijk gebied maximaal 55%. Daarbij dient de bereikbaarheid van kernen en deelgebieden worden gehandhaafd en zo mogelijk verbeterd, terwijl de leefbaarheid in Zeeland dient te worden veilig gesteld. Hiertoe worden streefbeelden geformuleerd voor het boven-regionale en regionale wegennet, het openbaar vervoer, de fiets, de auto en het goederenvervoer. De vervoerregio streeft ernaar de automobilititeit van alle niet-Zeeuwse toeristen, zowel dag- als verblijfsrecreanten, te handhaven op het niveau 1986. Daarbij dienen met name de drukke toeristische gebieden een relatief grote bijdrage te leveren aan de taakstelling. Voor het stedelijke gebied en het landelijk gebied worden maatregelen voorgesteld die bij kunnen dragen aan de taakstelling en de verschillende streefbeelden.

In opdracht van de provincie Zeeland, Rijkswaterstaat en het Wegschap Walcheren (inmiddels Waterschap Zeeuwse Eilanden) is het circulatieplan recreatieverkeer Walcheren "Walcheren aan Slag" opgesteld. In dit plan worden de knelpunten op het gebied van bereikbaarheid en mobiliteit belicht. Daarbij wordt o.a. geconstateerd dat het fietspadennet kwantitatief en kwalitatief tekort schiet, het openbaar vervoer onvoldoende is toegesneden op de vervoers- en verplaatsingsbehoefte vanuit de vrijetijdsbesteding en dat er sprake is van te hoge verkeersintensiteiten op plattelandswegen in het gebied Vrouwenpolder/Oostkapelle en het gebied Vlissingen/Zoutelande. Vanuit een algemeen streefbeeld dat is gericht op:

1. een goede bereikbaarheid van de regio Walcheren voor verblijfs- en dagrecreanten;
2. een goede bereikbaarheid van de belangrijkste toeristisch-recreatieve bestemmingen per auto, fiets en openbaar vervoer;
3. het terugdringen van de automobilititeit in recreatie- en woongebieden; zijn voor een 5-tal deelgebieden maatregelen uitgewerkt.

Gemeentelijk beleid

Het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Vlissingen geeft aan dat de mogelijkheden tot schaalvergroting, teneinde de akkerbouw op deze wijze

perspectief te bieden, beperkt zijn door o.a. stedelijke ruimteclaims. In plaats daarvan moet het perspectief voor de akkerbouw worden gezocht in intensivering en specialisatie, waarbij met name de vollegrondsgroenteteelt mogelijkheden biedt. Teneinde een verdringingseffect te vermijden dient daarbij met name op kwaliteitsproducten en streekproducten te worden ingezet. Glastuinbouw en intensieve veehouderij worden uitsluitend als neventak mogelijk gemaakt.

De landschapvisie die de gemeente Vlissingen heeft ontwikkeld zet in op het behoud en versterking van de bestaande landschapsstructuur door het weren van bebouwing in de open gebieden en besloten gebieden met een kenmerkend bebouwingspatroon. Via landschapontwikkeling kan de identiteit van gebieden worden vergroot, danwel harde overgangen tussen stad of industrie enerzijds en platteland anderzijds worden verzacht. Daarbij wordt gepleit voor versterking van het boskarakter rond het Fort Rammekens.

Met betrekking tot een combinatie van het agrarisch bedrijf met niet-agrarische functies biedt het bestemmingsplan mogelijkheden voor kleinschalig kamperen

Het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Middelburg zet in op behoud en versterking van de grondgebonden productiestructuur. Glastuinbouw en intensieve veehouderij zijn uitsluitend als neventak mogelijk. Voorts worden in de randzone rondom Middelburg mogelijkheden geboden voor het ontwikkelen van dagrecreatieve voorzieningen bij agrarische bedrijven. De verblijfsrecreatieve mogelijkheden beperken zich tot een mini-camping.

De in het bestemmingsplan opgenomen landschapvisie is gericht op het beschermen van de aanwezige landschapswaarden en het benutten van potenties als het versterken van de groenstructuur in de kernrandzone en in de groene longen, het versterken van het graslandkarakter in het poelgebied rond de Zandvoortsewegen het vergroten van de herkenbaarheid van landschapselementen als dijken. Bijzondere aandacht is vereist voor de landschappelijke inpassing van de N57, het tussengebied van Middelburg en Vlissingen en de omgeving van Ter Hooge. De bebouwingsmogelijkheden, de mogelijkheden tot bosaanleg en de aanlegbepalingen zijn mede afgestemd op de landschappelijke kwetsbaarheid van het buitengebied. Gelet op de gewenste uitbreiding van het graslandareaal in de poelgebieden is de mogelijkheid geopend tot inplaatsing van melkveehouderijen aan de rand van deze gebieden.

Het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Veere is recent door de gemeenteraad vastgesteld en verkeert thans in de goedkeuringsfase. Voor de agrarische sector worden een tweetal ontwikkelingen kansrijk geacht. Enerzijds betreft dit intensivering en specialisatie in de vorm van kleinschalige grondgebonden agrarische productie (vollegrondstuinbouw, akkerbouwmatige tuinbouw

en fruitteelt, kwaliteitsproductie, streekeigen producten, grondgebonden veehouderij). Anderzijds gaat het om ontwikkeling van een verbrede agrarische bedrijfsvoering door combinatie van het agrarisch bedrijf met niet-agrarische neventakken (bij de boer, natuur- en landschapsbeheer en agrarische hulp- en nevenbedrijven).

Glastuinbouw en intensieve veehouderij zijn slechts als neventak toelaatbaar.

De ontwikkeling van plattelandstoerisme dient te zijn gericht op de ontwikkeling van dagrecreatie, waarbij wordt gedacht aan maatregelen als uitbouw en verbetering van routestructuren, natuurontwikkeling, landschapsbouw, bebossingen en tot slot behoud van bestaande landschaps- en natuurwaarden. De verblijfsrecreatieve ontwikkelingsmogelijkheden beperken zich tot een minicamping bij agrarische bedrijven, waarbij een systeem van zoning en quoterig wordt gehanteerd.

De in het bestemmingsplan opgenomen landschapvisie bevat aanbevelingen voor het versterken of verder ontwikkelen van de landschappelijke identiteit door landschapsbouw en bosaanplant. Voorts worden in de landschapvisie elementen uit het Ruilverkavelingsplan overgenomen, zoals o.a.:

- bosaanplant langs de zuidkust, aansluitend aan De Manteling, rond de Veerse Kreek en bij Ter Hooge
- realisatie van landgoederen rond Koudekerke en de omgeving Domburg/Vrouwenpolder
- versterking van bijzondere landschapselementen als de bunkerlinie en voormalige forten
- vergroten van het graslandareaal in de open gebieden.

Gelet op de gewenste uitbreiding van het graslandareaal in de poelgebieden is de mogelijkheid geopend tot inplaatsing van melkveehouderijen aan de rand van deze gebieden.

De Beleidsoriëntatie kernen van de gemeente Veere is een integrale visie op hoofdlijnen op de ruimtelijke ontwikkeling van de dorpskernen in de gemeente Veere en vormt de basis voor nog op te stellen structuurschetsen voor de verschillende kernen. Uitgangspunt van de beleidsoriëntatie is het in beeld brengen van het ruimtelijke ontwikkelingsperspectief van de gemeente en op basis daarvan het opstellen van een ruimtelijk beleidsprogramma voor de verschillende kernen. Dit beleidsprogramma kan vervolgens dienen als toetsingskader voor initiatieven en als bouwsteen voor op te stellen bestemmingsplannen. In de beleidsoriëntatie is onderscheid gemaakt tussen badplaatsen (Domburg, Zoutelande), kustkernen (Oostkapelle, Westkapelle en Vrouwenpolder), de historische kern Veere en landelijke kernen (overige kernen), waarbij is aangegeven welke ontwikkelingsperspectieven daarbij horen op het gebied van wonen, voorzieningen, bedrijven, verkeer en recreatie.

De Identiteitsnota van de gemeente Veere is een strategische visie op de elementen die de gemeente Veere kenmerken, te weten:

1. Veere als woongemeente;
2. Veere als toeristisch-recreatieve gemeente;
3. Veere als groene gemeente;
4. Veere als gemeente van het cultureel erfgoed.

In de nota worden beleidsvoorstellen gedaan die moeten leiden tot behoud en zo mogelijk versterking van deze karakteristieke gemeentelijke elementen.

In opdracht van de gemeente Veere is het "Parkeerbeleidsplan Kust" gemaakt, dat tot doel heeft het parkeerbeleid van de voormalige gemeenten Valkenisse, Westkapelle, Domburg en Veere te vervangen door een éénvoudig en samenhangend beleid voor de gehele kustzone. Voorts wordt geconstateerd dat het parkeren zodanige knelpunten oplevert dat niet langer kan worden volstaan met het slechts aanbieden van parkeerruimte. In het plan worden maatregelen voorgesteld die moeten leiden tot een sturen parkeerbeleid. Daaraan wordt langs 3 sporen inhoud gegeven, namelijk:

1. maatregelen gericht op het aanbod en de situering van parkeervoorzieningen;
2. maatregelen gericht op het gebruik van parkeervoorzieningen;
3. maatregelen gericht op het bevorderen van alternatieve vervoerswijzen.

Door het Agrarisch Platform Walcheren is een Landbouwonwikkelingsplan opgesteld, waarin de landbouworganisaties een visie op de toekomst van het platteland van Walcheren geven. Uit het plan blijkt dat het merendeel van de bedrijven de activiteiten wil voortzetten. Teneinde dit mogelijk te maken dient het beleid ruimte te bieden voor agrarische ontwikkelingsmogelijkheden als de ontwikkeling van niet-agrarische takken, waarbij het optreden van beperkingen voor omliggende bedrijven vermeden dient te worden. In het oog springende ontwikkelingsmogelijkheden die in het plan worden belicht zijn:

- Het beëindigen van de drinkwaterwinning biedt wellicht mogelijkheden voor het verbeteren van de zoetwatervoorziening voor de teelt van groente en fruit. De aanwezigheid van grote aantallen toeristen biedt kansen voor huisverkoop van de geteelde producten.
- Teneinde de rundveehouderij als belangrijke bedrijfstak op Walcheren te behouden en de noodzakelijke schaalvergroting mogelijk te kunnen maken dient de ontwikkeling van woon- en recreatiefuncties in de directe omgeving van deze bedrijven te worden vermeden.
- Er worden goede mogelijkheden gezien voor de ontwikkeling van plattelandstoerisme. Geconstateerd wordt dat er initiatieven worden ontwikkeld voor dagrecreatieve voorzieningen. Voor het welslagen

daarvan dient het beleid ruimte te bieden voor een koppeling met kleinschalige verblijfsmogelijkheden. Tevens is een toetsingskader nodig om tot afstemming met de landbouwfunctie te komen.

Beleid Waterschap Zeeuwse Eilanden

De visie van het Waterschap op de inrichting en het beheer van de opgaande beplanting is vastgelegd in het "Groenstructuurplan voor beplanting langs wegen en dijken - Walcheren/Noord-Beveland" d.d. 1 juli 1998. De landsschapsstructuur is gebaseerd op het voor oudlandgebieden kenmerkende onderscheid tussen poelgebieden en kreekruggen. De grotere doorgaande wegen op de kreekruggen worden voorzien van opgaande beplanting, terwijl in de poelgebieden de openheid wordt gehandhaafd. De vertaling in concrete maatregelen vindt plaats in groenbeheersplannen. Op 21 juni 1999 is voor Walcheren/Noord-Beveland een dergelijk groenbeheersplan vastgesteld, dat inmiddels in uitvoering is genomen.

In het Waterbeheersplan Walcheren 1994-1998 zijn beleid en beheersactiviteiten geformuleerd op het vlak van het terugdringen van verontreinigingen, het gebruik en de beheersing van het oppervlaktewater, de inrichting van watersystemen en het (beheers)instrumentarium. De belangrijkste actiepunten zijn: optimalisering van het peilbeheer in het grootste deel van Walcheren door de bouw van 3 gemalen en andere werken in het kader van de ruilverkaveling, herstel van de waterpartijen rond Westhove en van de Rammekenscreek en andere watersystemen en aanleg van natuurvriendelijke oevers. Om verdroging van natuur in de duingebieden en de poelgebieden en verdroging van landbouwgronden op kreekruggen en in de Nieuwlandse polders terug te dringen worden een aantal maatregelen genomen. De werkingsduur van het waterbeheersplan is met instemming van de provincie met 2 jaar verlengd.

Het Startprogramma duurzaam veilige waterschapswegen 1998-2002 beschrijft de maatregelen, waarmee het waterschap invulling geeft aan de verplichtingen die voortvloeien uit het convenant Duurzaam Veilig. Het betreft categorisering van wegen (verkeersaders en verblijfsgebieden), reductie maximale snelheid in verblijfsgebieden van 80 naar 60 km per uur, vergroten van de veiligheid van het (brom)fietsverkeer door onder meer aanpassen voorrangregeling op kruispunten, aanpassen vormgeving wegen en een handhavingsimpuls door de politie.

In de Fietsnota Plattelandswegen worden op grond van een analyse knelpunten signaleerd voor het fietsverkeer op plattelandswegen. Maatregelen en acties, zowel infrastructurele als niet-infrastructurele, worden voorgesteld om die knelpunten op te lossen. Het betreft maatregelen als het realiseren van ontbrekende schakels en

oversteekvoorzieningen, fietsparkeren, bewegwijzering, onderhoud, groenvoorzieningen, educatie/verlichting en handhaving.

Onderzoeken in kader regiovisie Walcheren

2000+

Ter voorbereiding van de regiovisie Walcheren 2000+ zijn een aantal onderzoeken uitgevoerd, die tot doel hadden op specifieke onderdelen van het herstructureringsproject bouwstenen aan te dragen voor de op te stellen visie. Het gaat om de volgende onderzoeken:

1. Rapport landschapvisie. Hierin is het landschapsbeleid voor Walcheren geformuleerd, gericht op behoud en ontwikkeling van de landschappelijke kwaliteiten. Deze landschapvisie biedt het toetsingskader voor de beoordeling van verblijfsrecreatieve ontwikkelingen, zowel in het kader van het plattelandstoerisme als voor ontwikkelingen in de verblijfsrecreatieve sector. In dit rapport zijn op basis van de landschappelijke kenmerken een aantal deelgebieden onderscheiden, waarbij is aangegeven welke algemene uitgangspunten dienen te worden gehanteerd bij toekomstige ontwikkelingen.
2. Rapport compensatielocaties. In dit onderzoek zijn de potentiële compensatielocaties voor de hervestiging van verblijfsrecreatieterreinen in de zuidwestelijke kustzone onderzocht. Randvoorwaarden bij het selecteren van deze locaties vormde het gegeven dat ze dienden aan te sluiten op de bestaande recreatieconcentraties, de scheidende zones tussen de recreatieconcentraties onderling in stand dienden te blijven, locaties niet in de binnenduinrand en de bebouwingsvrije zone van 60 meter vanuit de duinvoet mochten zijn gelegen en de locaties aan dienden te sluiten op de voorziene slagen. Voorts diende het verdichten van de locaties - inplaatsing van een recreatiebedrijf betekent een verdichting van het landschap - te passen in het landschappelijk streefbeeld voor het zuidwestelijk kustgebied. Aan de hand van deze criteria zijn een aantal locaties geselecteerd, waar inplaatsing van een recreatiebedrijf niet op ruimtelijke bezwaren stuit.
3. Rapport verkeer en vervoer. Hierin zijn voorstellen ontwikkeld voor het realiseren van een recreatieverdeelweg en een stelsel van slagen die het kustgebied en de belangrijkste toeristisch-recreatieve bestemmingen ontsluit en de leefbaarheid in de verblijfsge-

bieden wordt bevorderd door het tegengaan van doorgaand verkeer. In het kust- en middengebied worden autoluwe gebieden gerealiseerd die het gebruik van de fiets bevorderen. Teneinde de automobiliteit verder terug te dringen en de parkeerverlast in de recreatie-kernen te beperken wordt het inrichten van transferia voorgesteld, die zowel een functie vervullen voor de opvang van dagrecreanten die de kust bezoeken als voor het vervoer van verblijfsrecreanten die de steden Middelburg of Vlissingen willen bezoeken. Mede gekoppeld aan de transferia worden voorstellen gedaan voor verbetering van het openbaar vervoer.

4. De "Toekomstvisie horeca Walcheren", waarin de gewenste ontwikkelingen voor de horeca-sector worden geschetst. Ter behoud en versterking van de economische betekenis van de sector dient het aanbod van horeca-voorzieningen te worden versterkt door beter aan te sluiten op de trends in de consumentenvraag, zonder afbreuk te doen aan de kleinschaligheid van de huidige voorzieningen op Walcheren. Teneinde in te spelen op de snel veranderende behoeften van consumenten dient een continue kwaliteitsverbetering en productvernieuwing plaats te vinden, bij voorkeur door bestaande bedrijven. Uitbreiding kan daarbij, met het oog op een rendabele exploitatie, noodzakelijk zijn.
5. De "Toekomstvisie verblijfsrecreatie Walcheren", waarin de kansen en bedreigingen voor de verblijfsrecreatieve sector - waarbij met name campings en complexen van appartementen/vakantiewoningen zijn onderzocht - zijn belicht. Gewezen wordt op de belangrijke economische betekenis van de verblijfsrecreatieve sector voor zowel de werkgelegenheid als de toeristische bestedingen. Geconstateerd wordt dat de huidige marktpositie van Walcheren nog sterk is, met name doordat in het hoogseizoen sprake is van een vragersmarkt. De vraag naar kustvakanties is de afgelopen jaren nagenoeg gelijk gebleven, terwijl de concurrentie met andere toeristische gebieden sterk is toegenomen. Om het huidige marktpotentieel te behouden en prijserosie te voorkomen dient de kwaliteit van het bestaande product te worden verhoogd en zullen nieuwe (groei)markten moeten worden aangeboord door product- en marktontwikkeling en differentiatie van het aanbod.

Bijlage 2

Toetsingsprocedure agrarische ondernemers-plannen met verblijfsrecreatie

In deze bijlage is de samenstelling van de toetsingscommissie, de toetsingsprocedure en de criteria opgenomen voor initiatieven met verblijfsrecreatie.

Samenstelling toetsingscommissie

De ondernemersplannen worden getoetst door een onafhankelijke commissie van deskundigen bestaande uit een:

- vertegenwoordiger van een adviesbureau (ruimtelijke ontwikkeling);
- vertegenwoordiger van de toeristische sector;
- vertegenwoordiger van de agrarische sector;
- onafhankelijke financieel deskundige.

Taak toetsingscommissie

De toetsingscommissie heeft de taak aan de hand van een scoringssysteem de initiatieven met verblijfsrecreatie te toetsen op:

- de voorwaarde dat het een innovatieve vorm van verblijfsrecreatie is en dat het een toegestane vorm van verblijfsrecreatie op Walcheren is;
- de voorwaarde dat het initiatief een relatie heeft met de agrarische sector of het platteland;
- de voorwaarde dat het initiatief kleinschalig is van opzet en er niet gericht is op het aantrekken van grote aantallen bezoekers;
- de noodzaak voor verblijfsrecreatieve eenheden voor de ontwikkeling van een dagrecreatieve voorziening of versterking van natuur en landschap;
- de haalbaarheid van het initiatief;
- de voorwaarde dat de horeca, detailhandel en/of verblijfsrecreatie ondergeschikt blijven aan de agrarische hoofdfunctie van het bedrijf.
- de voorwaarde dat de horeca- en detailhandelsactiviteiten in het verlengde liggen van de hoofdactiviteit.
- de voorwaarde dat er een privaatrechtelijke overeenkomst wordt opgesteld tussen de initiatiefnemer, de gemeente en provincie om de koppeling tussen dagrecreatie of natuur en landschap en de verblijfsrecreatie in de toekomst te waarborgen.
- de mogelijkheid die met het initiatief wordt benut om netwerkvorming en samenwerking tussen ondernemers te versterken.

De verblijfsrecreatieve eenheden worden toegekend in twee fasen. De eerste fase vindt plaats bij het vaststellen van de Regiovisie. De tweede fase na het moment van evaluatie ongeveer na 5 jaar.

Het is van belang dat ondernemers op de hoogte worden gesteld van de mogelijkheid om een initiatief in te dienen en bij het opstellen van het ondernemersplan worden begeleid. Een vertegenwoordiger van de ZLTO kan de rol vervullen als adviseur en stimulator.

Toetsingsprocedure

Voor de toetsing van een initiatief met verblijfsrecreatie door de onafhankelijke toetsingscommissie is een ondernemersplan noodzakelijk. Op basis van het ondernemersplan wordt de kwaliteit van de aanvraag en de haalbaarheid van het initiatief getoetst. Het hoofdbestanddeel van het plan moet het ontwikkelen van een dagrecreatieve voorziening zijn of de versterking van natuur en landschap.

Als er sprake is van een exploitatietekort dan kan de begroting in de eerste plaats sluitend worden gemaakt met horeca en/of detailhandel en in de tweede plaats met verblijfsrecreatie. In het ondernemersplan moet duidelijk worden dat de horeca, detailhandel en de verblijfsrecreatie van ondergeschikt belang zijn en blijven aan de dagrecreatieve voorziening of de voorziening op het gebied van natuur en landschap. Omdat deze koppeling niet publiekrechtelijk, via een bestemmingsplan of kampeervergunning, kan worden geregeld zal een privaatrechtelijke overeenkomst gesloten moeten worden tussen de initiatiefnemer, de provincie en de gemeente³¹. Bij het toestaan van horeca en detailhandel op een bedrijf geldt de voorwaarde dat deze activiteit in het verlengde moet liggen van de hoofdactiviteit, zoals een theeschenkerij of een winkel voor de verkoop van eigen producten. Tot slot doorloopt de aanvraag de formele planologische procedures, waarbij getoetst wordt aan de Landschapsvisie en de algemene randvoorwaarden van plattelandstoerisme. De criteria en voorwaarden waaraan getoetst zijn opgenomen in de bijlage.

Voor de toetsing van de initiatieven met verblijfsrecreatie is de procedure als volgt:

- De periode voor het indienen van plannen eindigt op 1 april 2001.
- De vertegenwoordiger van de ZLTO brengt alle agrarische ondernemers op de hoogte van de mogelijkheid om plannen in te dienen en van de voorwaarden van de toetsing van de plannen. Tevens adviseert de vertegenwoordiger de ondernemers bij het opstellen van de ondernemersplannen.
- De toetsingscommissie toetst de ondernemersplannen aan de hand van de vastgestelde criteria en brengt bedrijfsbezoeken. Bij toetsing is unanimiteit

³¹ In deze overeenkomst moet worden vastgesteld dat bij een vermindering van de kwantiteit en kwaliteit van de dagrecreatie dit vermindering van (een deel van) verblijfsrecreatie, horeca en/of detailhandel tot gevolg heeft.

in uitspraken van de toetsingscommissie het uitgangspunt.

- In aansluiting op de toetsing van de individuele plannen buigt de toetsingscommissie zich over het totaaloverzicht. In tweede instantie kijkt de toetsingscommissie op basis van het totaaloverzicht of de score van individuele plannen nog wijzigen. Verandering van score kan doordat plannen effecten op elkaar hebben.
- Parallel aan de toetsing door de commissie toetsen de gemeente en de provincie de plannen op de planologische aspecten.
- De ondernemers worden op de hoogte gesteld van de uitkomst van de toetsing door de commissie en van de planologische toets. Bij een negatieve beoordeling van een plan wordt de ondernemer (indien mogelijk) geadviseerd hoe het plan aangepast kan worden.
- De uitspraak van de toetsingscommissie en de resultaten van de ambtelijke planologische verkenning worden aan de stuurgroep voorgelegd.
- De Stuurgroep neemt de beslissing aan welke initiatieven de eenheden worden toegekend.

Ambtelijke verkenning planologische mogelijkheden

De ambtelijke verkenning van de planologische mogelijkheden vindt parallel aan de toetsing door de commissie plaats. Dit met als doel om de ondernemers een inschatting te geven van de planologische haalbaarheid van het initiatief. Aan de ondernemers zal duidelijk worden gemaakt dat het een verkenning zonder status is; de uiteindelijke beoordeling zal plaatsvinden in de formele planologische procedures. De volgende aspecten zijn bij de verkenning van belang:

Natuur en landschap

- passend in de landschapsvisie en het streekplan

Dagrecreatie

- geen beperkingen voor omliggende agrarische bedrijven

- gebouwde voorzieningen op het agrarisch bouwblok
- kleinschalige en in het gebied passende ontwikkeling (verkeersaantrekkende werking)
- een veilige aansluiting op een openbare weg
- voldoende parkeervoorzieningen op eigen terrein

Verblijfsrecreatie algemeen

- een voldoende afstand ten opzichte van bedrijfsgebouwen van omliggende bedrijven, waarbij in beginsel 100 meter wordt gehanteerd; een kleinere afstand (minimaal 50 meter) kan gehanteerd worden, indien daardoor geen noemenswaardige hinder bij de gevoelige bestemming optreedt en dit niet leidt tot onevenredige beperkingen voor omliggende landbouwbedrijven
- niet binnen een afstand van 50 meter van fruitteelterpelen
- niet binnen de stankcirkel van een veehouderijbedrijf
- geen hogere geluidsbelasting dan 50 dB(A) als gevolg van weg-, vlieg of spoorwegverkeer en industrielawaai
- een veilige aansluiting op een openbare weg, passend binnen de visie op mobiliteit en infrastructuur, waarbij overleg met de wegbeheerder wenselijk is
- voldoende parkeervoorzieningen op eigen terrein (verkeersaantrekkende werking)

Voor het plaatsen van kampeermiddelen geldt als aanvullende voorwaarden:

- een standplaatsgrootte van minimaal 300 m² bruto³²
- een afdoende landschappelijke inpassing
- gebouwde voorzieningen op het agrarisch bouwblok
- alleen toeristische standplaatsen gedurende het recreatie-seizoen

Voor andere vormen van verblijfsrecreatie gelden als aanvullende voorwaarden:

- uitsluitend in bestaande bebouwing
- niet gericht op permanente bewoning
- geen aantasting van het karakter van monumentale of cultuurhistorisch waardevolle gebouwen

³² Bij hofstedecamping wordt uitgegaan van een brutonorm van 250m² (40 x 250 = 10.000 = 1 ha)

Bijlage 3

Beschrijving compensatielocaties

Algemeen

Het onderzoek naar geschikte compensatielocaties in het Zuidwestelijk kustgebied is gestart met het in kaart brengen van de locaties die voldoen aan een aantal randvoorwaarden. Zo geldt als voorwaarde dat de locaties moeten aansluiten bij de bestaande recreatieconcentraties, waarbij de scheidende zones tussen de recreatieconcentraties niet mogen worden aangetast. De locaties moeten geschikt zijn voor het ontwikkelen van het beachproduct. Tevens mogen de locaties niet strijdig zijn met het landschappelijke streefbeeld en moeten de natuurwaarden in het gebied worden gewaarborgd. Voor de infrastructurele ontsluiting van de locatie is de voorwaarde opgenomen dat dit bij voorkeur via de recreatieslagen plaats heeft. Als dit niet mogelijk is, worden ze via de kortste route richting de recreatieslag ontsloten. Overleg met de wegbeheerder is daarbij noodzakelijk.

Deze verkenning heeft geresulteerd in een groot aantal zoeklocaties, die nader zijn getoetst en beoordeeld in het veld. Hieronder zijn de locaties opgenomen die in grote lijn positief beoordeeld zijn en daarmee als geschikte compensatielocatie kunnen worden aangeduid. Bij de toetsing zijn per locatie een aantal aandachtspunten voor de inrichting van het terrein geformuleerd, deze zijn hieronder per locatie uitgewerkt.

3. Vezenbos

De locatie ligt tussen het toekomstige bos en de recreatieve bebouwing van het Vezenbos en de binnen duinrand. Uit het oogpunt van landschap is een verdichting van deze restructuur door recreatie niet bezwaarlijk. Zorg dient te worden gedragen voor een goede landschappelijke inpassing van de camping in het gebied (zie landschapsvisie). De ontsluiting van deze locatie is goed mogelijk op de Galgweg.

5. Koksweg (Zwaanweg)

De locatie sluit aan op de groene as tussen de kern Koudekerke-Dishoek, terwijl in het gebied verspreide bebouwing aanwezig is. Uit landschappelijk oogpunt is verdichting door recreatie toelaatbaar; de locatie levert een bijdrage aan de versterking van de groene as. Daarbij geldt de voorwaarde dat de camping goed landschappelijk dient te worden ingepast (zie landschapsvisie). De ontsluiting van deze locatie is alleen mogelijk vanaf de Zwaanweg. De Zwaanweg sluit goed aan op de recreatieslag.

8. Lage weg

De locatie sluit aan op de groene as tussen Biggekerke-Groot Valkenisse, in het gebied is enige bebouwing aanwezig. In het gebied zijn onderdelen van

het Landfront Vlissingen (de voormalige tankgracht en een bunker). Wanneer op termijn het Landfront een beschermde status wordt toegekend, kan dit gevolgen hebben voor de invulling van de locatie. Een geringe mate van verdichting door de invulling van de locatie is aan de westelijke zijde, aansluitend op de verblijfsrecreatie van Groot-Valkenisse denkbaar. Er dient zorg te worden gedragen voor een goede landschappelijke inpassing conform de landschapsvisie.

De ontsluiting van deze locatie dient plaats te vinden vanaf de recreatieslag Groot-Valkenisse; de invulling van de locatie is dan ook gewenst aan de zijde van deze recreatieslag.

9. Groot Valkenisse

De locatie sluit aan op de groene as tussen de kern Biggekerke-Groot Valkenisse. Het gebied is een landschappelijk open gebied met enige bebouwing. Verdichting van het gebied door de invulling van het gebied is alleen mogelijk, indien de ontwikkeling aansluit op de verblijfsrecreatie in Groot-Valkenisse. Een goede landschappelijke inpassing van het terrein dient plaats te vinden conform de landschapsvisie.

De ontsluiting van deze locatie via de Klaassesweg is mogelijk, mits het ontsluitingspunt zoveel mogelijk richting recreatieslag Groot-Valkenisse is gelegen.

10. Werendijkseweg

De locatie is gelegen in een open gebied met enige bebouwing, langs de binnenduinrand en aansluitend op een groene as tussen de kern Biggekerke-Groot Valkenisse en Zoutelande. In het gebied is verdichting mogelijk op voorwaarde dat er voldoende groene ruimte tussen Valkenisse en Zoutelande overblijft en het boskarakter wordt versterkt.

De gewenste ontsluiting voor autoverkeer van de locatie vindt plaats via de Valkenisseweg en de Klaassesweg, ontsluiting via de Werendijkseweg is niet gewenst. De inrichting van de locatie gebeurt bij voorkeur aan de zijde van de Valkenisseweg. Dit om een verdere druk op de woonwijken van Zoutelande te voorkomen.

14. Paulusweg

De locatie is de ruimte tussen de eventuele recreatieverdeelweg en het bos dat aangelegd wordt in het kader van de ruilverkaveling. Het gebied is nu nog open en onbebouwd, maar de ligging sluit aan op het recreatiegebied Joossesweg. Het nieuwe recreatiebedrijf dient tegen de provinciale weg gesitueerd te worden, ten einde zoveel mogelijk aan te sluiten op het recreatiegebied Joossesweg. Het recreatiebedrijf dient landschappelijk goed te worden ingepast conform de landschapsvisie. Voorwaarde voor de ontwikkeling van deze locatie is de afwikkeling van het verkeer over het trace van de recreatieverdeelweg. De ontsluiting dient plaats te vinden op basis van het Duurzaam Veilig-principe.

15. Boudewijnskerke

De locatie sluit aan op een groene as langs de kreek en is gelegen op een kreekkrug. Voorwaarde hierbij is dat er een voldoende buffering ten opzichte van de Westkapelse Kreek dient te worden aangehouden, om te voorkomen dat de camping afbreuk doet aan de natuur- en landschapswaarden van het gebied (verstoring). De camping dient landschappelijk goed ingepast te worden conform de landschapvisie.

Vanuit visueel-ruimtelijke oogpunt is een verdichting van de zuidelijke- en noordelijke rand van de locatie ongewenst, in verband met het zicht op de kreek vanaf de weg. De ontsluiting van de locatie op de Boudewijnskerkeweg dient plaats te vinden op een zo kort mogelijke afstand van de provinciale weg en op basis van de principes van Duurzaam Veilig. Een ontsluiting verderop de Boudewijnskerke of Schoutsweg is niet acceptabel.

16. Pauluswegeling

De locatie sluit aan op de groene as langs de kreek. Aan de westelijke zijde is enige bebouwing aanwezig. Er dient een voldoende buffering te worden aangehouden ten opzichte van de Westkapelse Kreek, zodanig dat de camping geen afbreuk doet aan de natuurwaarden in het gebied (verstoring). Het nieuwe recreatiebedrijf dient tegen de provinciale weg gesitueerd te worden, ten einde zoveel mogelijk aan te sluiten op het recreatiegebied Joossesweg. Zorg dient te worden gedragen voor een goede landschappelijke inpassing, conform de landschapvisie. Deze locatie sluit niet aan bij een recreatieslag. De ontsluiting dient plaats te vinden via de Paulusweg op de Prelaatweg. Om de ontsluiting van de locatie te laten voldoen aan het Duurzaam Veilig-principe zijn ingrepen noodzakelijk. Dit maakt de locatie relatief kostbaar. Invulling van deze locatie lijkt alleen in beeld te komen, indien blijkt dat andere locaties niet te realiseren zijn.

Bijlage 4

Toetsingsresultaten ondernemersplannen

De recreatiebedrijven op Walcheren zijn in de gelegenheid gesteld verbeteringsplannen in te dienen. Deze plannen zijn door een onafhankelijke toetsingscommissie beoordeeld op de vraag of aan de voorwaarden van kwaliteitsverbetering en/of productdifferentiatie wordt voldaan. Tevens is een verkenning uitgevoerd van de planologische mogelijkheden tot uitvoering van de verbeteringsplannen, waarbij de eventuele planologische belemmeringen in beeld zijn gebracht. Voor beide toetsingen vormde de "Toetsingsprocedure ondernemersplannen", vastgesteld door de Stuurgroep Walcheren 2000+, de leidraad.

De toetsingscommissie heeft de verbeteringsplannen gewaardeerd met een score 1, 2 of 3. De score 1 betekent

dat het plan zeer goed scoort op de gestelde toetsingsvragen. Score 2 houdt in dat het plan op onderdelen voldoet. Score 3 wordt toegekend, indien het plan beperkt voldoet aan de doelstellingen. Indien het plan in het geheel niet voldoet wordt de aanduiding "geen" gegeven. Van de 29 ingediende verbeteringsplannen zijn 4 plannen beoordeeld met de score 1, 12 plannen zijn gewaardeerd met score 2 en 7 verbeteringsplannen leveren een score 3 op. 3 verbeteringsplannen bleken in het geheel niet aan de doelstellingen te voldoen en zijn derhalve niet van een score voorzien. In een 3-tal gevallen is geen beoordeling uitgevoerd, omdat de belemmering voor het aanbrengen van verbeteringen op het bestaande terrein is weggenomen, danwel een verplaatsing de enige optie is. Tabel 1 geeft inzicht in het extra ruimtebeslag en het aantal extra eenheden als gevolg van de uitvoering van de verbeteringsplannen.

	Extra oppervlakte t.o.v. huidige situatie		Extra kampeereenheden t.o.v. huidige vergunning		Extra overige accommodatie	
	Gevraagd	Advies van de commissie	Gevraagd	Advies van de commissie	Gevraagd	Advies van de commissie
Totaal	48,1 tot 52,1	44 tot 47,4	528 tot 648	419 tot 478	78 bungalows 78 bedden 3 lodges	78 bungalows 0 bedden 3 lodges

Tabel 1. Resultaten toetsing

Op basis van deze toetsingsresultaten kan worden geconcludeerd dat de groei van de capaciteit die kan optreden, ingeval alle verbeteringsplannen worden uitgevoerd, grotendeels veroorzaakt wordt door enkele bedrijven. In totaal zijn er 29 verbeteringsplannen ingediend. Daarvan gaan er 12 gepaard met een uitbreiding van de capaciteit (3 verbeteringsplannen die met extra capaciteit gepaard gaan, zijn inmiddels door de indiener ingetrokken). Bij 8 van deze 12 initiatieven blijft de uitbreiding van de capaciteit beperkt van enkele eenheden tot maximaal enkele tientallen eenheden. Slechts bij 4 verbeteringsplannen is sprake van een forse toename van de capaciteit. Ter toelichting op deze 4 plannen het volgende:

- Camping De Meerpaal heeft een kwalitatief goed verbeteringsplan ingediend, dat als één van de weinige op alle toetsingsvragen hoog scoort. In dit plan wordt nadrukkelijk ingespeeld op de regiovisie Walcheren 2000+ en het beach-concept dat voor het zuidwestelijk kustgebied wordt nagestreefd. Realisatie van dit plan vergt een forse investering, waarbij de ondernemer heeft aangetoond (via een financiële onderbouwing) dat dit een uitbreiding met 74 eenheden noodzakelijk maakt.

- Voor de naturistencamping Zeelandia en camping Moens is helder dat een bedrijfsverplaatsing noodzakelijk is om de vereiste kwaliteitsverbetering te kunnen realiseren. Voor camping Zeelandia geldt bovendien dat de situering op een voormalige vuilstortplaats vanuit een oogpunt van milieu en volksgezondheid ongewenst is. Beide bedrijven dienen op de nieuwe locatie de mogelijkheid te krijgen een rendabel bedrijf te realiseren. Als ondergrens is in beide gevallen een omvang van ca. 6 ha en een capaciteit van 200 eenheden aangehouden. Ten opzichte van de huidige campings betekent dat een forse groei. Voor camping Zeelandia wordt echter gestreefd naar handhaving van de huidige verenigingsvorm, teneinde een uitbreiding van het aantal eenheden zoveel mogelijk te beperken.
- Camping De Zandput heeft een verbeteringsplan opgesteld dat rekening houdt met de wensen die aan overheidszijde leven, namelijk het ontruimen van het terreingedeelte in de duinen en de natuurontwikkeling in de Beekshoekpolder en de daarvoor noodzakelijke verhoging van het grondwaterpeil. De daaruit voortvloeiende maatregelen zijn ingrijpend en noodzakelijk tot een forse uitbreiding.

Ook uit onderzoek door een onafhankelijke derde deskundige blijkt dat de uitbreiding met 258 eenheden noodzakelijk is om dit verbeteringsplan te kunnen uitvoeren.

Voor de kwaliteitsverbetering van camping De Zandput is, sinds de toetsing door de deskundigencommissie, een nieuw voorstel ingebracht. Dit gaat uit van verplaatsing van een deel van de camping naar een locatie in het zuidwestelijk kustgebied. Indien dit realiseerbaar blijkt te zijn worden uitsluitend verbeteringsmaatregelen op het huidige campingterrein en de verplaatsing van de entree gerealiseerd. Voor de overige onderdelen komt in dat geval het verbeteringsplan te vervallen. Voordeel van dit nieuwe voorstel is dat de uitbreiding van het aantal eenheden aanzienlijk kan worden teruggebracht.

Tabel 2 Extra ruimte en eenheden

In onderstaande tabel is aangegeven tot hoeveel extra ruimtebeslag en hoeveel extra eenheden de realisatie van deze verbeteringsplannen binnen het gehele projectgebied zal leiden. Daarbij is aangegeven hoe deze uitbreiding zich verhoudt ten opzichte van de oppervlakte aan verblijfsrecreatie (uitgezonderd hotels) op de peildatum 1 januari 1997. Inzicht in de procentuele uitbreiding is van belang in verband met de randvoorwaarde in het streekplan Zeeland dat het extra ruimtebeslag niet meer mag beslaan dan 20% van de oppervlakte van de bestaande verblijfs-recreatieve bedrijven.

Uitbreiding oppervlakte recreatiebedrijven

Oppervlakte uitbreiding	Huidige oppervlakte campings	Huidige oppervlakte complexen vakantiewoningen	Huidige oppervlakte groepsaccommodaties	Totale huidige oppervlakte	Procentuele uitbreiding
minimaal 44 ha	160,18 ha	143,93 ha	3,32 ha	307,43	14,31%
maximaal 47,4 ha	160,18 ha	143,93 ha	3,32 ha	307,43	15,42%

Uitbreiding capaciteit recreatiebedrijven

Accomodatievorm	Uitbreiding eenheden	Huidig aantal eenheden	Procentuele uitbreiding
kampeereenheden	minimaal 419	7399	5,66%
	maximaal 478	7399	6,46%
bungalows/lodges	81	2068	3,92%
groepsaccommodaties (bedden)	0	802	0%

Bijlage 5

Situatie campings, groepsaccomodaties, bungalowterreinen 1-1-1997 Projectgebied Walcheren 2000+

Tabel 1: Situatie campings op 1-1-1997

Naam Camping	Plaats	Toeristische plaatsen	Seizoens plaatsen	Jaar pl.	Zomer-huizen	Trekkers-hutten	Kamp-huizen	Totaal kampeer-middel	Opp. (ha)
Gemeente Veere									
Schoolzicht	Aagtekerke	150	25	50	0	0	0	225	5,00
Westhove	Aagtekerke	280	0	86	0	0	0	366	8,26
Nieuwe Erve	Aagtekerke	0	0	54	0	0	0	54	0,74
Valkenisse	Biggekerke	315	0	110	0	0	0	425	6,22
Hof Domburg	Domburg	458	0	60	0	2	0	520	12,00
Randduijn	Domburg	23	0	0	0	0	0	23	1,25
Dishoek	Koudekerke	200	25	25	0	0	0	250	4,60
Duinzicht	Koudekerke	126	137	156	1	0	0	420	6,60
Ons Buiten	Oostkapelle	287	21	39	0	0	0	347	7,80
Hermitage	Oostkapelle	16	0	0	0	0	0	16	2,40
In de Bongerd	Oostkapelle	310	10	40	0	2	0	362	7,30
De Pekeling	Oostkapelle	354	166	60	0	0	0	580	17,85
Dennebos	Oostkapelle	160	0	0	10	5	0	175	2,40
Olmenveld	Serooskerke	153	20	319	0	0	0	492	12,50
Zuiderduin	Westkapelle	10	0	95	0	0	0	105	1,40
t'Hoekje	Westkapelle	92	34	59	0	10	0	195	2,36
De Boomgaard	Westkapelle	214	0	371	0	0	0	585	15,36
Caravancamping Westkapelle	Westkapelle	0	0	125	0	0	0	125	1,61
Moens	Westkapelle	15	0	100	0	0	0	115	2,25
Boogaard	Westkapelle	47	0	0	0	0	0	47	0,88
Kampeertterrein SBB ³³	Veere								
Stichting Veerse Dam ³³	Veere								
De Arne ³³	Veere								
De Oude Scheepslantaarn ³³	Veere								
Duinroos	Vrouwenpolder	20	0	0	0	0	0	20	0,65
Oranjezon	Vrouwenpolder	*	*	*	*	*	*	400	9,20
De Zandput	Vrouwenpolder	27	276	302	6	0	0	611	11,70
De Meerpaal	Zoutelande	131	0	6	1	0	0	138	1,75
Janse	Zoutelande	149	0	3	7	0	0	159	2,62
NTKC Duinweg	Zoutelande	25	0	0	0	0	0	25	0,50
Weltevreden	Zoutelande	96	0	26	22	0	0	144	15,12
Totaal Veere								6.512	147,38
Gemeente Vlissingen									
De Nolle	Vlissingen	*	*	*	*	*	*	95	1,30
De Lange Pacht	Vlissingen	20	40	0	0	0	0	60	1,20
Zeelandia	Rithem	0	0	50	0	0	0	50	3,30
Totaal Vlissingen								205	5,80
Gemeente Middelburg									
Middelburg	Middelburg	200	0	0	0	0	0	200	4,20
Merelhoeve	Middelburg	50	0	32	0	0	0	82	2,80
Totaal Middelburg								282	7,00
Totaal Walcheren								7.399	160,18

Tabel 2: Situatie groepsaccommodaties op 1-1-1997

Groepsaccommodaties	Plaats	Bedden	Oppervlakte (ha)
Vakantieoord Broedershoek	Koudekerke	204	1,10
Groepsaccommodatie Slobberduin	Koudekerke	110	0,55
Vakantieoord Peppelhoef	Koudekerke	45	0,30
Groepsaccommodatie Duinoord	Oostkapelle	32	0,36
Kamphuis Weltevreden	Oostkapelle	44	0,40
Vakantiepark Bos en Duin	Oostkapelle	30	0,21
NJHC Kasteel Westhove	Oostkapelle	116	0,20
Groepsacc. VOF Serooskerke	Serooskerke	166	1,10
Groepsaccommodatie Duinzicht	Westkapelle	55	0,30
	Totaal	802	4,52

Tabel 3: Situatie bungalowparken op 1-1-1997

Bungalowparken	Plaats	Bungalows	Oppervlakte (ha)
Bungalowpark De Woeste Hoeve	Biggekerke	20	0,60
De Ruizer	Biggekerke	42	2,60
Hof Domburg	Domburg	350	17,20
Reijgersberg	Domburg	37	3,60
Oosterpark	Domburg	105	9,10
Westerpark	Domburg	105	7,10
Zuiderpark	Domburg	10	0,70
JHR De Casembrootplein	Domburg	18	1,70
Prinsenpark	Domburg	23	2,20
Bungalowpark Duinoord	Oostkapelle	41	0,70
Bungalowpark Burgvliet	Oostkapelle	162	8,70
Bungalowpark Dunopark	Oostkapelle	48	4,40
Vakantiepark Bos en duin	Oostkapelle	56	1,11
Breezand I en II	Vrouwenpolder	296	28,70
Joossesweg	Westkapelle	93	3,33
Bungalowpark t'Kustlicht en II	Zoutelande	430	38,20
Vakantiecentrum Zee, bos, duin	Zoutelande	60	1,20
Zandput	Zoutelande	90	3,20
	Totaal	2.068	142,74

³³ De campings gelegen aan het Veerse Meer worden bij de berekening buiten beschouwing gelaten. Door deze bedrijven worden geen verbeteringsplannen uitgevoerd. Eventuele kwaliteitsverbetering kan opnieuw aan de orde komen in het kader van het gebiedsgerichte project Veerse Meer. Daarbij geldt opnieuw de voorwaarde dat een eventuele uitbreiding maximaal 20% van de oppervlakte van deze 4 kampeerbedrijven mag bedragen.

Bijlage 6

Landschapvisie

Algemeen

Deze bijlage bestaat uit de hoofdstukken drie en vier van de, door RBOI Middelburg gemaakte, landschapvisie voor Walcheren. Achtereenvolgens zal worden ingegaan op de te onderscheiden deelgebieden zoals die in figuur 1 zijn weergegeven en op de landschapvisie in hoofdlijnen, waarvan de gebiedsbegrenzingsen zijn terug te vinden in figuur 2.

Analyse

Onderscheiden deelgebieden

De basis voor de landschappelijke typering wordt gevormd door een combinatie van de volgende aspecten:

- geomorfologisch-bodemkundige hoofddeling;
- stedelijke ontwikkelingen.

Op grond van deze aspecten zijn deelgebieden aan te duiden, die als samenhangende landschappelijke eenheid kunnen worden gekenmerkt en die een onderscheidende visueel-ruimtelijke kwaliteit hebben. In totaal zijn 10 gebieden onderscheiden. In tabel 1 wordt een overzicht gegeven van deze gebiedstypen. De ligging van de deelgebieden is weergegeven op figuur 1.

tabel 1: landschappelijke deelgebieden

1. kust en duin;
2. binnenduintrand;
3. kernland: grootschalige kenmerkende kreekkrug;
4. kernland: poelgebied en kleine kreekkruggen;
5. kernland: kleiplaatgebied;
6. jong zee- en kleigebied;
7. landschappelijke ontwikkeling stadsgewest: groen;
8. stedelijke ontwikkeling stadsgewest: rood;
9. geleedingszone;
10. stedelijk gebied.

Landschappelijke beschrijving deelgebieden

Kust en duin (deelgebied 1)

De zone kust en duin omvat het strand, de zeedijken en de duinen, zoals aangegeven in de bestemmingsplannen en het Landschapsonderzoek Zeeland - deelgebied Walcheren.

Binnenduintrand (deelgebied 2)

De binnenduintrandzone is gelegen ten oosten en westen van Oostkapelle. De begrenzing is gebaseerd op het rapport Landschapsonderzoek Zeeland en is in het bestemmingsplan Buitengebied Veere ook als zodanig aangegeven. Dit besloten deelgebied heeft een kleinschalige ruimtelijke opbouw mede als gevolg van de aanwezigheid van een aantal buitenplaatsen, als restant van het grote aantal buitenplaatsen dat in de gouden eeuw op Walcheren voorkwam.

Kernland (deelgebieden 3, 4 en 5)

Het kernland is opgebouwd uit 3 verschillende deelgebieden:

- grootschalige kenmerkende kreekkruggen;
- poelgebied en kleine kreekkruggen;
- kleiplaatgebied.

Het onderscheid tussen deze deelgebieden is gebaseerd op de bodemgeografische gebieden, zoals weergegeven in de toelichting op de bodemkaart (Bodem van Nederland, blad 48 west, afbeelding 31a). Op de bodemkaart staan ook kleinere kreekkruggen in de poelgebieden aangegeven. Naast de bodemkaart geeft ook de hoogteligging informatie over de aanwezige hoog gelegen kreekkruggen en laag gelegen poelgebieden.

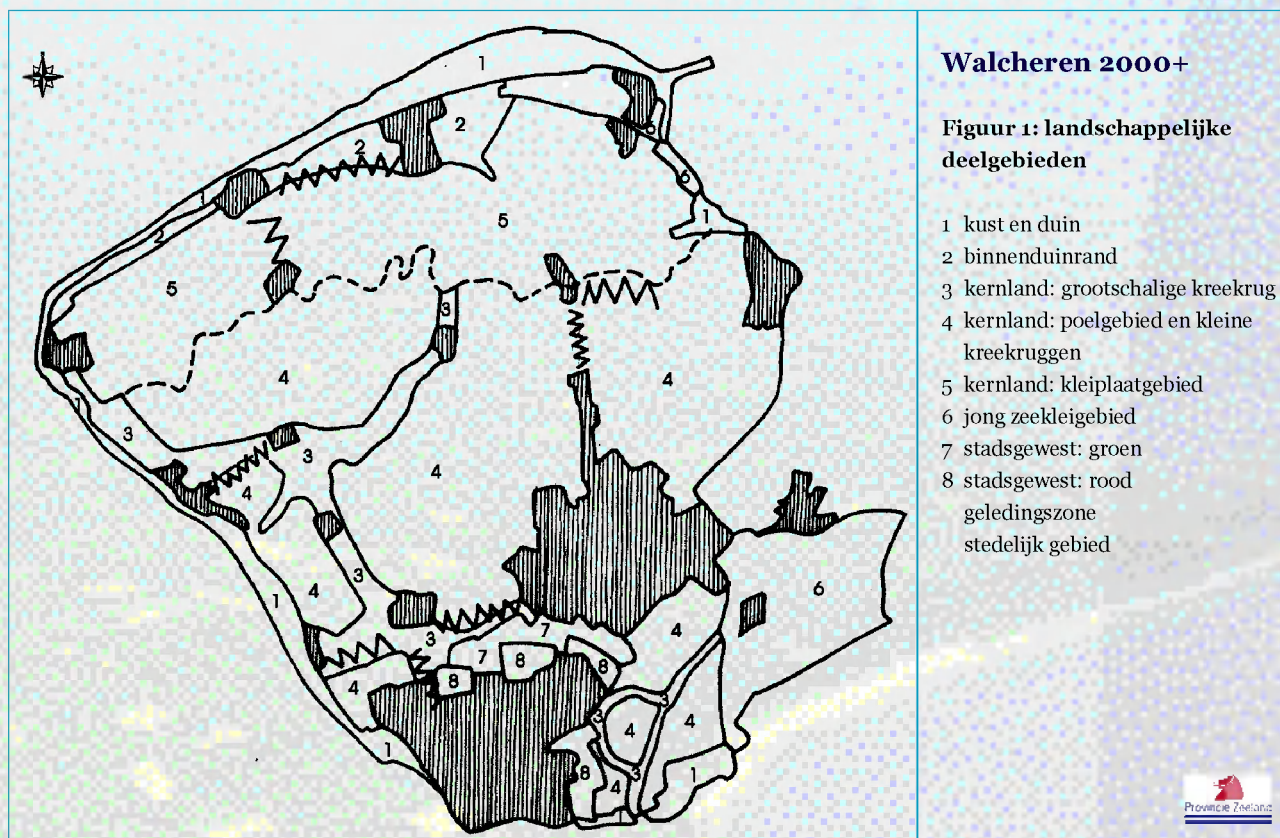
Door de werkgroep Natuur, Landschap en Waterhuishouding (Projectgroep Walcheren 2000+) is onderscheid gemaakt in grote en kleine kreekkruggen.

De hoofdwegen en bebouwing zijn geconcentreerd op de (grote) kreekkruggen. De poelgebieden worden gekenmerkt door openheid en onbebouwd karakter. In de bestemmingsplannen zijn deze open onbebouwde gebieden nader begrensd; deze begrenzing zal voor de landschapvisie worden gehanteerd als grens van de open poelgebieden. Niet alle (agrarische) bebouwing is op de kreekkruggen gesitueerd. Door de verbeteringen in de waterhuishouding is het sinds de jaren 50 mogelijk om in de poelgebieden woningen en agrarische bedrijven te vestigen. Daardoor is het onderscheid tussen kreekkruggen en poelgebieden in de loop van de tijd vervaagd. Ook zijn in het kader van de ruilverkaveling Walcheren voor de vestiging van boerderijen locaties opgenomen in tot nu toe open en onbebouwde gebieden, omdat juist in deze gebieden ruimte is om bedrijven in te plaatsen.

Het kleiplaatgebied is gelegen in een zone ten noorden van de lijn Westkapelle-Veere, grenzend aan de binnenduintrand. In visueel-ruimtelijk opzicht is er een tweedeling:

- Het gebied tussen Westkapelle en Domburg: onbebouwd en besloten van karakter door de wegbepanting. Ruimtelijke gezien is dit gebied zeer kenmerkend (het Wegelingegebied).
- Het gebied tussen Domburg en Veere: lijkt qua bebouwingsdichtheid en beslotenheid veel op het poelgebied, alleen zijn er geen duidelijke kreekkruggen en open poelgebieden. De bodemkundige verschillen zijn slechts beperkt in het landschap herkenbaar.

De grens van het kleiplaatgebied met het jonge zee- en kleigebied is, in afwijking van de bodemkaart, gelegd op visueel-ruimtelijk duidelijk herkenbare dijken. Op de bodemkaart ligt de overgang op een kustwal, in het landschap is deze echter niet waarneembaar.

Jong zeekleigebied (deelgebied 6)

Het jonge zeekleigebied omvat de (duin-) polders rond Vrouwenpolder en de polders rond Arnemuiden. Veelal is er bebouwing aanwezig, maar er zijn ook polders waar bebouwing volledig ontbreekt. In landschappelijk opzicht is er een duidelijk verschil tussen de polders bij Vrouwenpolder en de polders rond Arnemuiden. De schaal van de duinpolders is in het algemeen kleiner, terwijl de zichtrelatie met de duinen zeer kenmerkend is. De polders rond Arnemuiden hebben een langgerekte smalle vorm die verwijst naar de geleidelijke inpoldering van de Arne/Sloe.

Ontwikkeling stadsgewest (deelgebied 7 en 8)

In het Intergemeentelijk structuurplan/streekplan-uitwerking van het Stadsgewest Vlissingen/Middelburg worden groene en rode ontwikkelingen voorgesteld. Het betreft de volgende eenheden:

- groen: geledingszone tussen beide stedelijke polen en uitbreiding natuurgebied;
- rood: nieuw stedelijk gebied tot 2010, bedrijven-terreinen nieuw en studiegebied.

Geledingszone

In de bestemmingsplannen Buitengebied zijn geledingszones aangegeven. In geledingszones is het beleid gericht op het tegengaan van verstening en dichtslibben van zones tussen kernen (het aan elkaar groeien van kernen).

Stedelijk gebied

Het bestaand stedelijk gebied omvat de bebouwing van de kernen en grotere verblijfsrecreatieve complexen.

Landschapsvisie op hoofdlijnen

De visie op hoofdlijnen geeft voor het gebied van de regiovisie Walcheren aan waar en op welke wijze een verdere (groene) verdichting van het landschap gewenst of mogelijk is en waar juist het behoud van openheid noodzakelijk is. Dit beleid is per deelgebied verwoord in een ruimtelijk streefbeeld per deelgebied en een overzicht van toelaatbare ontwikkelingen.

Voor zover recreatieve ontwikkelingen worden genoemd als mogelijke ontwikkelingsrichting gaat het daarbij nadrukkelijk om voorbeelden van ontwikkelingen die in beginsel passen binnen de Landschapsvisie. Benadrukt wordt dat deze beschrijving niet kan worden gezien als recreatief wensbeeld of recreatieve ontwikkelingsvisie³⁴.

³⁴ Deze landschapsvisie heeft gediend als bouwsteen in het vormingsproces van de Regiovisie. In dit proces, waarvan de Regiovisie het uiteindelijke resultaat is, zijn keuzes gemaakt, waardoor een aantal van de hier genoemde voorbeelden in de Regiovisie worden uitgesloten.

In deze Landschapsvisie wordt niet ingegaan op de wenselijkheid van recreatieve ontwikkelingen noch op de ruimte die daarvoor kan worden geboden.

In de landschapsvisie worden de volgende deelgebieden onderscheiden, zie ook figuur 2:

- A. Zoutelandse kustzone;
- B. Wegelingengebied;
- C. Manteling;
- D. Platte van Walcheren;
- E. Stadsgewest;
- F. Sloe en Arnerand;
- G. Veerse kust;
- H. Poort van Walcheren.

De indeling volgt de indeling van de analyse niet geheel. Soms zijn deelgebieden uit de analyse samengenomen (samenhang op hoger schaalniveau, karakteristieke visueel-ruimtelijke verschillen en streven naar een beperking van het aantal deelgebieden). Soms zijn nieuwe eenheden onderscheiden: de Zoutelandse kustzone en het Wegelingengebied.

Benadrukt wordt dat de aangegeven deelgebieden op basis van landschappelijke criteria zijn begrensd. Daardoor komt de begrenzing van de deelgebieden niet precies overeen met de deelgebieden die bijvoorbeeld in de Koersbepaling zijn aangegeven.

De deelgebieden Veerse kust en Poort van Walcheren zijn deels buiten het projectgebied van de regiovisie gelegen. Ongeacht dat feit worden toch aanbevelingen gedaan voor deze deelgebieden. De betreffende aanbevelingen kunnen echter niet binnen de Regiovisie Walcheren worden gerealiseerd, maar zullen op andere wijze tot stand moeten komen.

De Zoutelandse kustzone is als aparte eenheid ten opzichte van het Platte van Walcheren onderscheiden vanwege:

- het zicht op de duinen;
- de bosontwikkelingen in het kader van de ruilverkaveling;
- de ligging van de kernen (op enige afstand van de duinen);
- het kleinschalig patroon van kreekruigten en poelgebieden.

Bovendien speelt een rol dat voor de Zoutelandse kustzone in de Koersbepaling specifiek beleid is geformuleerd (beachconcept, hervestingsmogelijkheden verblijfsrecreatie).

Het Wegelingengebied is als aparte eenheid onderscheiden omdat het landschap sterk afwijkt van dat van de rest van Walcheren en er zeer weinig bebouwing aanwezig is. Bij de begrenzing van de deelgebieden is met het oog op herkenbaarheid van grenzen zo veel mogelijk aangesloten bij wegen en de begrenzing van kernen.

Zoutelandse kustzone (deelgebied A)

De Zoutelandse kustzone omvat de zone van strand, duinen en het achterliggende polderland aan de zuidkant van Walcheren. De grens met het Platte van Walcheren wordt gevormd door: Vlissingseweg (N660), ten zuiden van de bebouwde kom van Koudekerke, provinciale weg (N288), Biggekerke, Hogelandseweg, Kaasboerweg, Blaauwpoortseweg, Baaiweg en Prelaatweg.

Tussen de kernen en duinen worden besloten groene zones (geledingszones) met bosbeplanting ontwikkeld loodrecht op de kust, waardoor de tussenliggende open agrarische ruimten (kamers) worden benadrukt. De groene geleiding vormt als het ware de wanden van de open kamers. De nieuwe bossen tussen Biggekerke en Groot Valkenisse vormen daarbij het referentiebeeld. Dit landschapsbeeld is reeds in de Landschapsvisie Walcheren van Staatsbosbeheer (uit 1984) gepresenteerd en zal in het kader van de ruilverkaveling voor een belangrijk deel worden gerealiseerd.

Deze ruimtelijke geleiding van de zuidkust is landschappelijk en recreatief zeer aantrekkelijk.

De te verdichten zones tussen kernen en duinen dienen nadrukkelijk een groen karakter te hebben. Een verdere versterking/bebouwing (geledingszones/groene assen) zal worden tegengegaan. Ontwikkeling van de groene geleiding is mogelijk door:

- nieuwe landgoederen;
- bosaanleg (bosuitbreiding Vlissingen-Zoutelande);
- boerenboscampings;
- beplantingen langs wegen en watergangen.

Aansluitend op de groene kamers is een versterking van het groene karakter in combinatie met een beperkte ontwikkeling van verblijfsrecreatie mogelijk door middel van:

- hofstee-campings;
- landschapscampings;
- verplaatsing van enige campings.

Het betreft hier uitdrukkelijk gebieden aansluitend op de geledingszones die daar landschappelijk ook deel van uitmaken, zonder dat sprake mag zijn van een structurele aantasting van de onbebouwde ruimte (kamer).

Wegelingengebied (deelgebied B)

Het Wegelingengebied, tussen Westkapelle en Domburg, wordt gekenmerkt door een besloten landschap met zeer weinig bebouwing. De begrenzing van het gebied wordt gevormd door: de kern Westkapelle, Prelaatweg en Brouwerijweg. Verdichting door middel van beplanting is hier niet gewenst. Het huidige landschapsbeeld is zeer waardevol en vormt een fraai contrast met de andere landschappen op Walcheren.

Manteling (deelgebied C)

Het gebied aangeduid als de Manteling omvat het noordelijke deel van het eiland: kust en duinen, binnen-duinrand, de duinpolders en het kleiplaatgebied van het kernland. De overgang met het Platte van Walcheren is gelegen op de wegen: Brouwerijweg, Prelaatweg, Pekelingseweg, Hoge Duvekotsweg, Zwaneneburgseweg, Kleine Putweg en N57 tot de Veersedam. In de Manteling is een grofkorrelige groene verdichting gewenst. De ontwikkeling van de groene geleding is hier mogelijk door:

- nieuwe landgoederen;
- bosaanleg;
- hofstee-campings;
- landschapscampings;
- boerenboscampings;
- beplantingen langs wegen en watergangen;
- diverse kleinschalige ontwikkelingen.

Alle ontwikkelingen dienen gericht te zijn op het versterken van het landgoedkarakter van de Manteling: een afwisseling van agrarisch gebied, bos en lanen in een grofkorrelige structuur.

Platte van Walcheren (deelgebied D)

Het platte van Walcheren omvat het kernland met kreekruigen en poelen. Het gewenste landschapsbeeld bestaat uit:

- open grootschalige poelgebieden;
- besloten grote kreekruigen;
- kleinschalige verdichting in de gebieden met kleine kreekruigen en klein poelgebieden.

De ontwikkeling van de groene verdichting is mogelijk door:

- nieuwe landgoederen;
- bosaanleg;
- hofstee-campings;
- landschapscampings;
- boerenboscampings;
- beplantingen langs wegen en watergangen;
- diverse kleinschalige ontwikkelingen.

Er zijn op de grote kreekruigen op voorhand geen nadere voorwaarden ten aanzien van de situering of omvang. Er is wel een voorkeur voor de ontwikkeling van robuuste groene verdichting in de geledingszones op de grote kreekruigen. De grote kreekruigen zijn op figuur 1 aangegeven. Voorgesteld wordt om de koppeling van nieuwe landgoederen aan de kernen los te laten en een "vrije vestiging" op de kreekruigen toe te staan. In de grote poelgebieden is het beleid gericht op behoud en versterking van de openheid: verdichting is niet gewenst.

Een aantal deelgebieden op het Platte van Walcheren maakt geen deel uit van de grootschalige kreekruigen of poelgebieden. Het gaat daarbij om kleine kreekruigen of

poelen die landschappelijk nauwelijks te herkennen zijn of om bebouwingsconcentraties. Landschappelijke ontwikkelingen moeten hier worden afgestemd op de specifieke situatie. Op de schaal van de Regiovisie zijn deze deelgebieden niet te begrenzen. In specifieke situaties zal moeten worden getoetst of een bepaalde ontwikkeling toelaatbaar is. Mogelijk passende ontwikkelingen kunnen hofstee- of boerenboscampings of landschapscampings zijn.

Stadsgewest (deelgebied E)

In het stadsgewest Vlissingen/Middelburg wordt de stedelijke structuur versterkt door de verdere ontwikkeling van een vingerstadstructuur (Middelburg) met groene longen en een vesting (Vlissingen). Tussen Middelburg en Vlissingen wordt een groene bufferzone in stand gehouden.

In de streekplanuitwerking voor het stadsgewest is specifiek beleid geformuleerd voor deze geledingszone. Daarbij wordt uitgegaan van een scheidende, open, groene zone. Vastgehouden wordt aan het concept dat in de stadsgewestelijke ontwikkelingsvisie "Ieder Uniek en Samen Sterk" is aangegeven. De scheidende werking van de geledingszone wordt in deze uitwerking geaccentueerd door "verdedigingswerken" op te richten tegen de oprukkende steden. Middelburg geeft die vorm door middel van "boulevards" en Vlissingen met "bolwerken". Zo kan het geledingsgebied groen blijven en vooral sportieve en recreatieve mogelijkheden bieden, met langs de Vlissingse Watergang incidentele bebouwing in de vorm van "waterkastelen". Mogelijke opties voor de sportieve en recreatieve invulling zijn een stadsgewestelijk zwembad, een golfbaan (in combinatie met woningbouw), combinaties van wonen met recreatieve elementen en (beperkte) woningbouw.

Binnen het beschreven kader zijn de volgende ontwikkelingen in beginsel toelaatbaar:

- nieuwe landgoederen;
- stadscamping;
- beplantingen langs wegen en watergangen.

Sloe en Arnerand (deelgebied F)

Het deelgebied Sloe en Arnerand omvatten het gebied ten oosten van het stadsgewest bestaande uit jonge zeekleipolders rond Arnemuïden en het kernland (kreekruigen en poelen) ten oosten van Vlissingen. Dit gebied vormt een groene buffer tussen stad en industrie (Sloe). Een verdere grofkorrelige verdichting en het ontwikkelen van groene schermen langs wegen (couliissen) maakt het gebied aantrekkelijker als stedelijk uitloopgebied. Mede vanuit het oogpunt van milieuhinder en het handhaven van een relatief rustig agrarisch gebied zijn geen ontwikkelingen gewenst in het kader van verblijfsrecreatie en bewoning.

De volgende ontwikkelingen zijn gewenst:

- bosaanleg;
- beplantingen langs wegen en watergangen;
- diverse kleinschalige ontwikkelingen.

Veerse kust (deelgebied G)

Het deelgebied aangeduid als Veerse kust, omvat de polders langs het Veerse Meer en het gebied ten oosten van het kanaal (buiten plangebied). De grens met het Platte van Walcheren is gelegen op de wegen: Polredijk, Snouck Hurgronjeweg, Kreekweg, Bieweg Zanddijk en Kanaal door Walcheren. In dit deelgebied is het benadrukken van het water en het verder ontwikkelen van het groene karakter gewenst al dan niet in combinatie met bebouwing.

Een nadere uitwerking van de gewenste en toelaatbare ontwikkelingen wordt vastgelegd in het kader van de Structuurvisie Veerse Meer.

Voor de delen gelegen in het plangebied Walcheren zijn de volgende ontwikkelingen toelaatbaar:

- nieuwe landgoederen;
- bosaanleg;
- hofstee-campings;
- landschapscampings;
- boerenboscampings;
- beplantingen langs wegen en watergangen;
- diverse kleinschalige ontwikkelingen.

Poort van Walcheren (deelgebied H)

Belangrijk doel van de landschapvisie is de bijzondere landschappelijke kenmerken van de verschillende landschapstypen te behouden, versterken en accentueren. In dat licht is het gewenst de (voormalige) eilandidentiteit landschappelijk te accentueren. Door de Sloedam (met aangrenzende polders) en de Veersedam is Walcheren een voormalig eiland. Landschappelijk is deze omslag bij de Veersedam duidelijk herkenbaar door de overgang van de Veersedam met de dijk en het Veerse Meer, over de duinen het (voormalige) eiland op. Ter plekke van de Sloedam is deze herkenbaarheid echter zeer beperkt. Versterking van de eilandidentiteit bij de overgang van de Sloedam naar het voormalige eiland is gewenst. Het markeren van deze Poort van Walcheren kan plaatsvinden door een landschappelijke accentuering van de grens tussen Walcheren en het Sloe of door het realiseren van objecten (landmarks).

De wijze van uitvoering is nog niet vastgelegd evenals het gedetailleerde begrenzing van een locatie. Gedacht kan worden aan een landmark in de polder ten zuiden van de Sloedam of bij de "aanlanding" van de Sloedam op Walcheren. Maar ook het benadrukken van de Arne of de passage van dijken zouden goede opties kunnen zijn.

